YEMMAGAZİN

Turkish Feed Manufacturers' Association Journal

HAZİRAN 2024 / SAYI 100

ISSN: 1302-2687

TUYEM 15
ÖZEL SAYI

15. TUYEM ULUSLARARASI YEM KONGRESİ VE YEM SERGİSİ

"MERKEZ TÜRKİYE"

18-21 Nisan 2024
Kaya Palazzo Golf Resort Hotel- Belek/Antalya

Yem Sektörünün Buluşma Noktası

RONOZYME® RumiStar

Süt ineği yemlerinde mısırın tam değerini açığa çıkarır

RONOZYME® RumiStar™, süt ineği rumenindeki etkililiği gösterilmiş olan ilk yem enzimidir.

Süt ineği yemlerindeki yeni bilimsel yaklaşımla, bu innovatif yeni yem katkısı pek çok kanıtlanmış yarar sağlar:

- Mısır kullanımının verimliliğini arttırır
- Rumende nişasta ve lif kullanımını arttırır
- By-pass nişasta sindirimini düzeltir
- Süt verimini arttırır
- Yem verimliliğini arttırır
- Yemin sınırlarını genişletir

Daha fazla bilgi için:
dsm-firmenich.com/anh

dsm-firmenich

YEM MAGAZİN

03 BAŞKANIN KALEMİNDEN

09 AÇILIŞ KONUŞMALARI

19 15. TUYEM AÇILIŞ KOKTEYLİ VE YEM SERGİSİ

28 1. OTURUM (19 NİSAN 2024)

38 PANEL

50 2. OTURUM (20 NİSAN 2024)

60 3. OTURUM (20 NİSAN 2024)

88 GALA VE PLAKET TÖRENİ

HAZİRAN 2024
YIL 32 / SAYI 100

TÜRKİYE YEM SANAYİCİLERİ BİRLİĞİ DERNEĞİ İKTİSADİ İŞLETMESİ ADINA YAYIN SAHİBİ VE SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Dr. Serkan ÖZBUDAK

EDİTÖR
Prof. Dr. Nizamettin ŞENKÖYLÜ

Yayın Kurulu / Editorial Board
Prof. Dr. İbrahim AK
Prof. Dr. İbrahim ÇİFTÇİ
Prof. Dr. Hasan Rüştü KUTLU
Prof. Dr. Şakir Doğan TUNCER
Prof. Dr. Sakine YALÇIN
Prof. Dr. Necmettin CEYLAN
Dr. Hüseyin BÜYÜKŞAHİN

GRAFİK TASARIM
SAYE AJANS

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ
Çetin Emeç Bulvarı
Lizbon Cad. No:38/7
Öveçler – Çankaya / ANKARA
Tel: (0312) 472 83 20
e-posta: info@yem.org.tr

Dergide yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. “Yem Magazin” ibaresi kullanılmadan alıntı yapılamaz.

Baskı Tarihi: 23.08.2024
Dört Ayda Bir Yayımlanır
Yayın Türü: Yerel Süreli
Yayın Dil: Türkçe-İngilizce

Baskı Adedi: 700 Adet basılmıştır.

HAKEMLİ DERGİDİR.
CAB Abstracts tarafından taranmaktadır.
http://bit.ly/2kvSDCO
www.yem.org.tr • info@yem.org.tr

Baskı: Poyraz Ofset
2. Matbaacılar Sitesi 1534. Cad.
No: 9 İvedik OSB / ANKARA
Tel: (0312) 384 19 42

Mangalın tadı

bizimle çıkar...

beypiliç®

ağzınıza sağlık

www.beypilic.com.tr

Sevgili Dostlar,

Bu sene, hububat rekoltelerinde bir miktar düşüşlerin olduğu ancak, yapılan ithalatların ve stokların yeterli olmasının da etkisiyle, yem hammadde temininde sorun olmayacağı ve bolluğu yöneteceğimiz bir yıl geçireceğimiz ön görülmektedir.

Açıklanan alım fiyatlarının da etkisiyle TMO'ya göre özel sektörün alımlarda daha etkili olduğu, birçok bölgede TMO'ya ürün gitmediği bilinmektedir. Dahilde İşleme Rejimi kapsamındaki buğday ithalatları durdurularak talebin iç piyasadan karşılanması hedefi de ürün yeterliliğini teyit eder niteliktedir. Ancak, çiftçilerin bu yılki fiyatlardan memnun olmaması, gelecek yıllar için üretimde sorunların yaşanabileceği sinyalini vermektedir.

Bunun haricinde küresel ısınma ve yağış dengesizlikleri nedeniyle ürün kalitelerinde düşüşlerin olduğu, yemlik buğday miktarının arttığı, lisanslı depolarda yer alan ürünlerin kalitelerinde de sorunların yaşandığı görülmektedir.

Ürün arzındaki yeterliliğin yanında sadece ülkemizde değil dünya genelinde görülen resesyonun etkileri her geçen gün daha fazla hissedilir hale gelmiştir. Alım gücündeki düşüşler, Rusya-Ukrayna savaşı, İsrail-Filistin bölgesindeki çatışmalar, Çin'deki talebin düşmesi, dünya yem hammaddeleri ve hayvansal ürün piyasalarındaki dengelerin bozulmasına neden olmaktadır.

Ülkemizde de özellikle hayvansal ürünlere yönelik iç piyasa talebinde bir durgunluk söz konusudur. Yüksek enflasyonun da etkisiyle halkımızın alım gücünün düşmesi, turizmdeki daralma, sıcak seyreden havalar, hayvansal ürünlerde toptan ve perakendede beklenen satış sirkülasyonunu engellemiş durumdadır. Hayvansal ürün fiyatlarının daha da düşürülmesi amacıyla, bir yandan yurt dışından hayvan ve kırmızı et ithalatı gerçekleştirilirken, beyaz et ihracatına da yıl başına kadar kısıtlama getirilmiştir.

Bunun yanında, Türkiye'deki hayvan varlığının azalmasının etkisiyle, besilik ve damızlık materyal alım fiyatlarının artması, kredi maliyetlerinin yüksekliği, krediye erişimdeki güçlükler, talep düşüklüğü nedeniyle çiğ süt ve karkas et fiyatlarının düşmesi gibi sorunlar da üreticilerimizin karlılığını düşürmekte ve üretimden çekilmelerine yol açmaktadır. Tüm bu olumsuzluklar yem talebini de etkilemiş ve yem satışlarımızın düşmesine neden olmuştur.

Özetle, üreticilerimizin ve tüketicilerimiz tatmin olmadığı bir piyasa oluşmuş durumdadır. Bu olumsuz tablonun ortadan kaldırılması için, başta süt üreticilerimiz olmak üzere, üreticilerimizi tatmin edecek ve talep artışını sağlayacak politikaların bir an önce hayata geçirilmesi

önem taşımaktadır. Örneğin, yurtdışında süt tozu fiyatlarının düşük olması göz önüne alınarak, süt tozu ihracatına destek verilmesi, okul sütü programının yeniden başlatılması, hayvansal ürünlerdeki ihracat kısıtlamalarının kaldırılması, diğer ülkelerle hayvansal ürünler konusundaki ikili anlaşmaların geliştirilmesi, hazine destekli banka kredilerine erişimde kolaylıkların sağlanması gerekmektedir.

Her şeye rağmen önemli hususlardan birisi de sorunların çözüm mercii olarak gördüğümüz Bakanlığımız ile iletişimimizin iyi bir seviyede ilerlemesidir. Görüşlerimizi ve sektörümüzle ilgili güncel gelişmeleri hem Bakanımıza, hem de Bakanlığımızın ilgili birimlerine sözlü ve yazılı olarak düzenli bir şekilde iletmeye devam etmekteyiz.

Bu vesile ile hepinize, sağlıklı ve bol kazançlı günler dilerim.

M. Ülkü Karakuş
TÜRKİYE YEM SANAYİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI

Düşündük, tasarladık ve ödüllendirildik.

- Yemmak Mikronize Değirmenlerin tasarımına yenilikçi, modern, şık, minimal ve ergonomik bir yaklaşım.

Yemmak'ın kurumsal çizgisini ve tasarım yaklaşımını yansıtan Mikronize Değirmeni, Avrupa Ürün Tasarımı Ödülü (ePDA) yarışmasında endüstriyel tasarım kategorisinde ödüle layık görüldü.

FGHM Serisi Mikronize Değirmenler, balık yemi ve evcil hayvan maması üretiminde kritik bir rol oynamaktadır.

yemmak.com

2022 WINNER
EUROPEAN PRODUCT DESIGN AWARD

FGHM SERİSİ
Mikronize Değirmen

Geleceğe Şekil Verdik

YEMMAK

AÇILIŞ KONUŞMALARI

M.ÜLKÜ KARAKUŞ
TÜRKİYEMBİR BAŞKANI

İBRAHİM YUMAKLI
T.C. TARIM VE ORMAN BAKANI

1. OTURUM

19 NİSAN 2024 (1.GÜN)

1. SUNUM
- Dünya ve Türkiye Ekonomisindeki Gelişmeleri
  Şeref Oğuz – Ekonomi Gazetesi

PANEL
"Birliğimizin 50. Yılında Yem Sanayimiz ve Geleceği"

- Sponsorlar İçin Plaket Töreni
- Sergi Açılışı

2. OTURUM

20 NİSAN 2024 (2.GÜN)

2. SUNUM
- Türkiye'de Biyogüvenlik Mevzuatı ve Riske Yönelik Düzenlemelerin Ekonomik Etkileri
  Graham Brookes, PG Economics Ltd, UK

3.SUNUM
- Yem Teknolojisindeki Gelişmeler:
  Yapay Zeka, Operasyonel Verimlilik, Ölçüm Teknolojisi
  Dr. Dirk Maier, Iowa State University

3. OTURUM

20 NİSAN 2024 (2.GÜN)

4.SUNUM
- Et Sektörünün Geleceğine Bakış
  Dr. Hsin Huang – IMS Genel Sekreteri

5.SUNUM
- Yem Sanayisinde Sürdürülebilirlik ve İklim Değişikliğine Yönelik AB uygulamaları
  Alexander Döring - FEFAC Genel Sekreteri
  Pedro Cordero - FEFAC Başkanı

6.SUNUM
- Yem Hammaddeleri Ticaretindeki Eğilimler
  Pedro Nonay – Global Tarımsal Emtia Uzmanı
- Gala Yemeği

1974
TÜRKİYEM - BİR
TÜRKİYE YEM SANAYİCİLERİ BİRLİĞİ
Ellinci yıl
"MERK

15. TUYEM
ULUSLARARASI YEM KONGRESİ
VE YEM SERGİSİ

Yem Sektörünün Buluşma Noktası

19 NİSAN 2024

AÇILIŞ KONUŞMALARI

19 NİSAN 2024
1. GÜN

AÇILIŞ KONUŞMALARI

M.ÜLKÜ KARAKUŞ
TÜRKİYEMBİR BAŞKANI

Sayın Bakanım, Değerli misafirlerimiz ve yem sektörünün değerli paydaşları hepinize 15.Uluslararası Yem Kongresi ve Yem Sergimize "Hoşgeldiniz" diyor, yönetim kurulumuz adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Birliğimizin ellinci yılını da kutladığımız bu etkinliğimize katılarak bizlere güç ve moral verdikleri için Bakanımıza ve bakanlığımız temsilcilerine çok teşekkür ediyorum.

Burada, benim şahsen 40 yılına şahitlik ettiğim yem sektörünün 50-60 yılına şahitlik eden büyüklerimiz de bulunuyor. Sektörümüzün teveccühüyle 26 yıldır Birliğimizin başkanlık görevini yürütüyorum. Bu vesile ile bize güç veren meslektaşlarıma sektör mensuplarına da huzurlarınızda teşekkür etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, Değerli misafirler,
Sivil toplum kuruluşları toplumsal dayanışma, üniversiteler toplumsal gelişim merkezleridir. Dolayısıyla biz sizden aldığımız güçle devam ediyoruz ve yarından itibaren yine işlerimizin başında üretmeye devam edeceğiz.

Türkiye'de Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte kamu iktisadi teşekkülleri adı altında devletin öncülüğünde bütün sektörler gelişti. Bu bir Cumhuriyet projesiydi ve o zaman şimdiki gibi sermaye yeterince tabana yayılmadığı için devlet öncülüğünde bütün kuruluşlar kuruldu ve devlet öncü görevini 1980'li yılların başına kadar başarı ile yerine getirdi. Daha sonra alınan bir makro kararla serbest pazar ekonomisine geçişle birlikte artık KİT'leri özel sektöre devretmeye başladı. Dolayısıyla bunlardan bir tanesi de Türkiye'deki yem sektörüydü. Biz 1995 yılında tamamen özelleştirilmiş, bugüne kadar da başarıyla faaliyetine devam eden, yüzlerce yem fabrikası olan bir sektörüz. Türkiye yem sektörü, 28 milyon tonluk yem üretimi ile Avrupa'da birinci, dünyada yedinci sıraya gelmiş örnek sektörlerimizden birisidir. Hayvansal üretimin kuluçka merkezidir; büyük markalarımızın hepsinin kökeni yemciliktir. Dolayısıyla yem üreticileri bu sektörlerden kazançlarını yine sektörün faydasına kullanmak suretiyle görevini yapmıştır ve yapmaya devam etmektedir.

Sayın Misafirlerimiz,
Karma yem sanayii öncelikle çevre dostudur. İklim değişikliğinin bu kadar konuşulduğu bir coğrafyada Türkiye'deki yem sektörü değirmencilik ve yağlı tohum işleme yan ürünlerini, narenciye posalarını alıp değerlendirerek protein şekline getiren yegâne çevre dostu bir sektördür. Üretici dostudur; üreticinin malını alıp zamanında parasını ödemek suretiyle üreticiye yardım etmektedir. Sektörümüz gelişime ve yeniliğe açık, dinamik, değer katan bir lider sektör konumunu devam ettirmektedir.

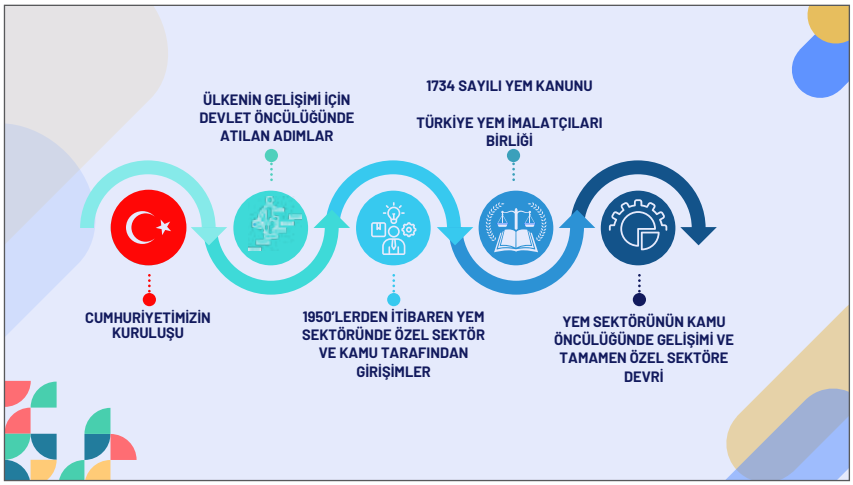

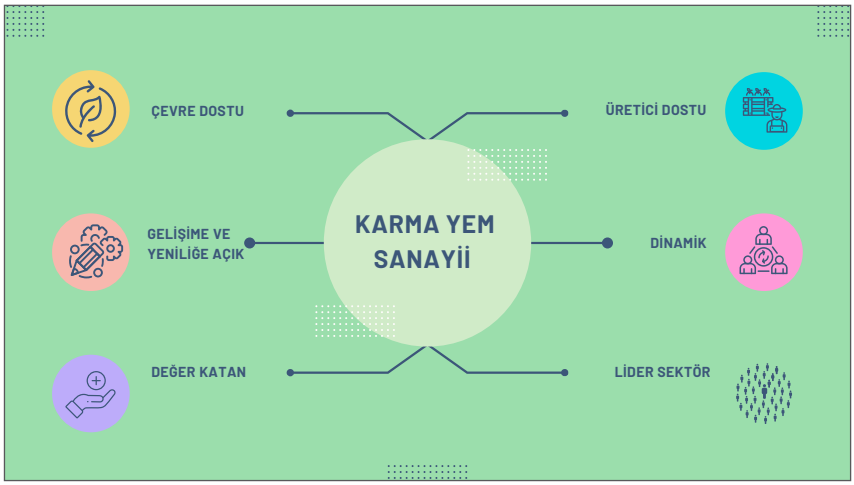

Türkiye'deki yem sektörü 2023 rakamlarına baktığımızda 11 milyar dolar civarında cirosu olan bir faaliyet alanıdır. Bu miktar yaklaşık 360 milyar TL'ye denk gelen hiç yabana atılmayacak bir paradır. Yem sektörü 60 ila 90 günlük vadeyle yemlerini satıp Türkiye'deki üreticilere yılda yaklaşık 70-80 milyar TL'yi bulan bir finans sağlamaktadır. Yem sektörü hem bitkisel üretim hem hayvansal üretimin ortasında köprü sektör olmaya devam etmektedir. Pandemi ile birlikte gıda ve yem sektörünün ne kadar önemli olduğu daha açık şekilde ortaya çıktı. Yem sektörü olarak biz hem yerli üretimden aldığımız, hem ithal olarak gelen ürünleri işleyerek katma değerli hayvansal ürün ihracatına vesile oluyoruz. Rakamlara baktığımızda ithalatın ihracatı karşılama oranının Türkiye'de ilk defa %80'e yaklaştığını görüyoruz, bu hepimizi olumlu yönde motive ediyor.

Yıllardır bütün bakanlıklarımız daha yararlı olmak adına çalışmalar yapıyorlar, biz de olabildiğince onlara yardımcı olmaya çalışıyoruz. Öncelikli olarak burada üreticinin merkeze konulduğu politikalar geliştirmemiz gerekiyor. Çünkü üretici, iklim değişikliği, uluslararası anlaşmazlıklar, kırsaldan uzaklaşma ve mali politikalar gibi pek çok unsurdan etkilenmektedir. Şu anda yaşadığımız olumsuzlukların bir kısmı da özellikle mali politikalardan kaynaklanmaktadır. Sektörümüz bu zorluklara geçen yıl dayanmıştır, bu yıl da dayanmaya devam edecektir. Bizler sektör olarak cirolarımız düşmüş olmasına rağmen, yine de diğer sektörlere göre daha olumlu bir yerdeyiz.

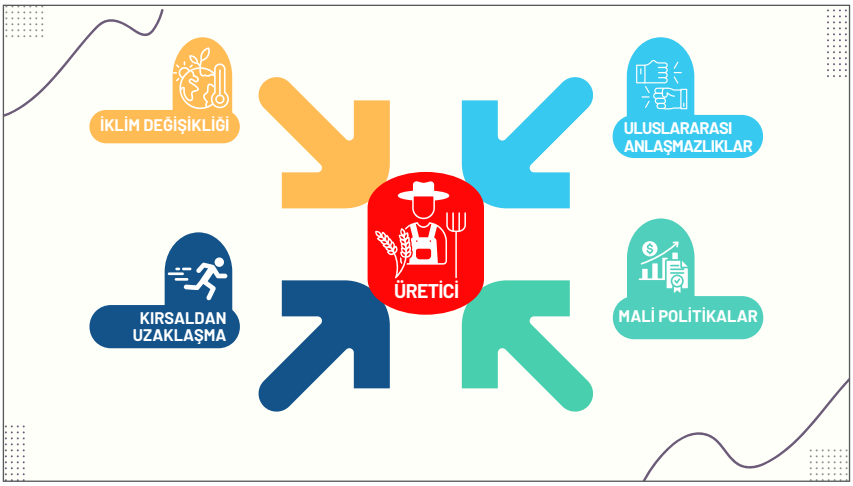

Özellikle büyükbaş üreticileri tarafından yem fiyatlarının çok pahalı olduğuna dair yıllardır söylenen bir şey vardır. Biz 2022 ve 2023 yılında artan enflasyon rakamlarına baktığımızda, yem sektörü olarak fiyatları enflasyonun altında tutmak suretiyle görevimizi yerine getirdiğimiz kanaatindeyiz. Son 2021-2022 döneminde %50, 2022-23 yılında da %35 civarındaki fiyat artışları mevcut enflasyon rakamlarının çok altında kalmıştır. Bunun sağlanmasında tabii kamunun da desteği önemli bir rol oynamıştır. Et ve süt fiyatlarının artışının artık yem fiyatlarına bağlı olmadığı iki yıldır belli olmuştur, bunu da sizlerle paylaşmak istiyorum. Yem artık, hayvansal ürün fiyatlarının artışına birinci derecede etki eden bir faktör değildir. Bu, son iki yıllık fiyat artışları incelendiğinde görülmüştür.

Dünya nüfusu artarken, hem bitkisel hem de hayvansal üretim parametrelerinde yukarı yönlü bir hareket olduğunu görmekteyiz. Dünya nüfusu 8 milyarı aşan bir noktaya ulaşmışken, kırsaldan kente göç devam ediyor. Türkiye'de de benzer durum var ama Türkiye'deki geçiş biraz daha hızlı oldu. Bunun iyi analiz edilmesi gerekiyor. İstanbul, Ankara ve İzmir'in toplam nüfusunun Türkiye nüfusunun üçte birine yaklaşıyor olması, toplumsal olarak mücadele edilmesi gereken konular arasında. Öncelikle tarımsal nüfusun kırsalda ya da kent dışında tutulmasının ne kadar önemli olduğunun anlaşılması gerekiyor. İstanbul, Ankara ve İzmir'in nüfusu Türkiye'nin nüfusun üçte birini buldu ve bunu uzun vadede çok tehlikeli bir durum olarak görüyoruz. Çünkü insanlar bir takım endişelerden dolayı kırsalı boşaltmak durumunda kalıyor, bu hepimizin mücadele etmesi gereken bir durumdur.

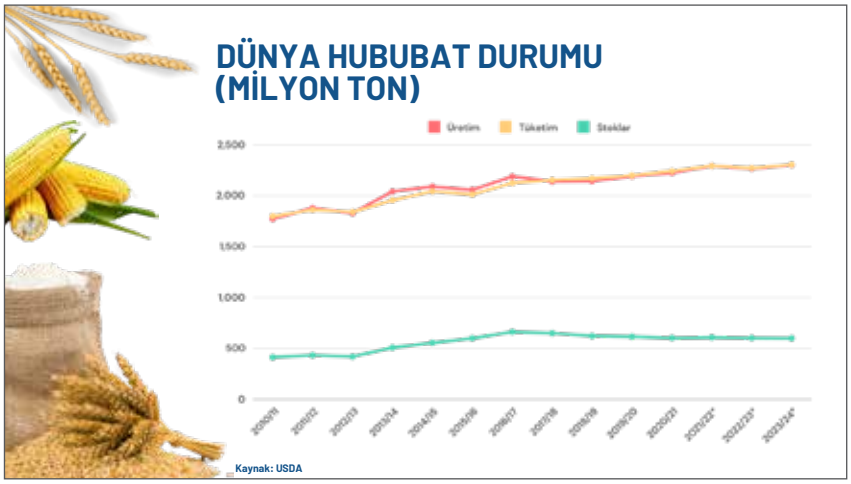

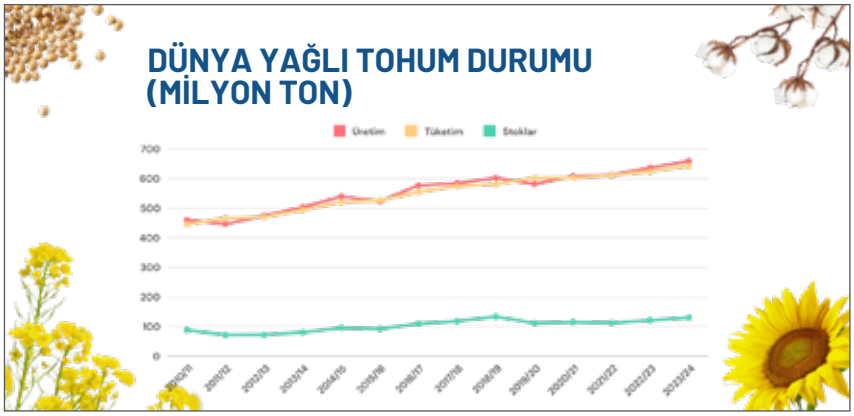

Dünyada üretim ve tüketim rakamları artmış olmasına rağmen dikkat ederseniz devreden stoklarda biraz da aşağı doğru giden bir yatay eğri var. Biz 2024 yılında hububat fiyatlarında bir kriz ya da bir anormallik beklemiyoruz. Yem sektörüne en büyük kalemlerimizden yağlı tohumlar açısından baktığımızda, yağ ithalatından ziyade yağlı tohum ithalatının özendirilmesinin sektörümüz açısından daha faydalı olacağı kanaatindeyiz. Geçen yıl bu zamanlar yağın tonu 1600-1700 dolardı, şu anda 1000 dolar civarına düştü. Bu yatay eğrinin 2024 yılında da devam edeceği kanaatindeyiz.

Biz 28 milyon ton yem üreterek, hububat işleyen sanayiciler arasında Türkiye'de açık ara birinci sıradayız. Türkiye yem sektörü olarak, 28 milyon tonluk yem üretimimizle, 11 milyar dolar ciromuzla, dünyada yedinci, Avrupa Birliği ülkeleri kıyaslamasında ise birinci sıramızı koruyoruz. Bu Türkiye için gurur duyulacak bir durumdur.

Türkiye'nin öncü sektörlerinden beyaz ette ilk 4 ayda bir üretim artışı var, sütte bir miktar gerileme var. Yumurta üretiminde yine hem dünyada hem Türkiye'de artış görüyoruz. Yumurta %100 vücut proteine çevrilebilen yegâne protein kaynağıdır. Kilogramı 70 lira civarındadır, beyaz etin de toptan çıkış fiyatı 70 TL civarındadır. Çok uygun fiyatlı protein kaynaklarıdır. Balık üretiminde de benzer bir durum var, zannediyorum geçen yıl ilk defa çiftlik balık üretimi doğal balık üretimini tonaj olarak yakaladı ve geçti. Bu da dünyanın nereye gittiği ile ilgili bizim için bir ölçüdür.

Üreticiyi merkeze koyan politikalara öncelik verilmesi, sulanabilir arazilerin arttırılması, arazi toplulaştırılması, havza bazlı üretim modelinin etkinleştirilmesi tarım alanında geliştirilmesi gereken hususlar.

Üreticinin maliyetlerinin düşürülmesi amacıyla yıllarca yemde KDV oranlarının düşürülmesi için mücadele ettik. Kamu da KDV oranlarını %1'e düşürerek veya kaldırarak bu talebimize karşılık verdi. Yemde ve gübrede yapılan bu KDV indirimleri o dönem üretici üzerindeki baskıyı bir nebze hafifletti. Bugün bizim aldığımız hammaddelerden dolayı KDV yükümüz %4'ü buluyor. Bu KDV yükü bizim üzerimizde birikiyor. KDV oranlarını değiştirin demiyoruz ancak, bizim hak ettiğimiz KDV iadelerinin geri ödeme süreleri çok uzun sürüyor, bununla ilgili bir iyileştirmeye ihtiyaç duyuyoruz.

Koyun eti tüketiminin teşvik edilmesi konusunda melezleme çalışmalarına ihtiyaç var. Mera hayvancılığının daha fazla geliştirilmesi, gezen hayvan miktarının daha fazla artırılması için çalışmalar yapılmasına ihtiyaç duyuyoruz. Hayvanlar kırsaldan uzaklaşıyor, bu durum hepimizin mücadele etmesi gereken bir konudur.

Yemlerde kullanımına izin verilen transgenik ürünlerle ilgili Avrupa Birliği'ne bağlı kanun ve yönetmeliklerin Türkiye'de de aynı şekilde hayata geçirilmesi ile ilgili bir isteğimiz var. Özellikle TV programlarında görülen doktorlar bu konuyla ilgili çok olumsuz söylemlerde bulunuyorlar, bu nedenle sağlık çalışanları ile iletişime geçmemiz ve doğru bilgi aktarımını sağlamamız önem arz ediyor.

Birliğimiz adına gururla söyleyebilirim ki neredeyse 10 yıldır Merkez Türkiye kavramını her platformda söylüyoruz, ama son birkaç yıldır coğrafi gelişmelerin bizi buraya daha fazla taşıdığını görüyoruz. Geleneksel olarak İpek Yolu'nun göbeğindeki Türkiye, şimdi Hindistan'ın güneyinden başlamak suretiyle gelişmiş ülkelere giden lojistik merkezlerinin tam göbeğindendir. Birkaç saatlik uçuş mesafesinde dünyanın gelişmiş ülkelerinin büyük çoğunluğuna ulaşan ve bu avantajını çok iyi kullanması gereken bir sektörün mensubuyuz. Bu nedenle Merkez Türkiye logosunu ve söylemini her tarafta kullanıyoruz.

19 NİSAN 2024
1. GÜN

AÇILIŞ KONUŞMALARI

İBRAHİM YUMAKLI
T.C. TARIM VE ORMAN BAKANI

Yem sektörümüzün çok kıymetli temsilcileri, yurtdışından gelen kıymetli katılımcılar, saygıdeğer hanımefendiler, beyefendiler, basınımızın güzide temsilcileri,

Bu güzel Antalya sabahından hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Et, süt, yumurta ve diğer hayvansal ürünlerin temel girdisi olan yem sektörü, tohumdan çatala kadar gıdanın yolculuğundaki önemli duraklardan biridir. Elbette bütün dünyada olduğu gibi bizim ülkemizde de stratejik kabul edilen sektörlerden bir tanesidir. Bu minvalde bugün, yem sektörünün dününü, bugününü ve yarını değerlendireceğimiz uluslararası yem kongresi vesilesiyle bir aradayız. Ben 15'incisi düzenlenen kongrenin hem sektörümüz için hem de ülkemiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum. Bu arada değerli başkanımız söyledi uluslararası katılımcılar da var. Bu da yem gibi önemli bir konunun uluslararası bir perspektifle ele alınmasının ne kadar önemli olduğunu gösteriyor.

Öncelikle yem sektörüne bir teşekkürle başlamak istiyorum. Malumunuz 6 Şubat depremleri sadece kentlerimizi değil aynı zamanda kırsalımızı ve tarımsal üretim yapan vatandaşlarımızı da yakından etkiledi. Bu dönemde bölgedeki hayvanların yem ihtiyacını karşılamak üzere yem sektörümüz bakanlığımızla birlikte koordineli olarak harekete geçti ve bizdeki en son kayıtlara göre 16.000 tonun üzerinde bir destekle besicilerimizin, yetiştiricilerimizin, üreticilerimizin yem ihtiyacını karşıladılar. Bu destekten ötürü ülkem ve üreticilerimiz adına bu kıymetli sektörümüze tekrar teşekkür ediyorum.

Değerli konuklar,
Bakanlık olarak bitkisel ve hayvansal üretimimizi geliştirmek ve rekabet gücümüzü arttırmak üzere politikalar geliştiriyoruz, yol haritaları belirliyoruz ve bunları uygulamaya koyuyoruz. Elbette bu politikaların ve devamındaki planların hayata geçirilmesinde en kritik noktalardan birisi de risk faktörüdür. Özellikle bizim bulunduğumuz coğrafyada gündemler son derece hızlı değişmekte, bu da başta tarım olmak üzere bütün sektörleri çok yakından etkilemekte. Son 10 yıl içerisinde ülkemizi ve dünyamızı yakından etkileyen

olayların neredeyse tamamı bizim de içinde bulunduğumuz yakın coğrafyada gerçekleşmiş durumdadır. Savaşlar, pandemiler, depremler, küresel ısınmanın ortaya çıkarmış olduğu kuraklık, sel felaketleri ve orman yangınları gibi bütün bu risk faktörleri elbette öncelikle tarım sektörünü doğrudan etkilemiş durumda. İşte biz bu risk faktörlerini, geçici olmadığını belirtmek adına "yeni normal" olarak tanımladık. Çünkü bu risk faktörlerinin bugün ve bundan sonraki bütün davranış biçimlerimizi yakından etkileyeceğini bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Bunun dışında elbette hepimizin yakından takip ettiği bütün dünyada ve ülkemizde nüfus artışı konusu var. Çok değil, bundan 26 yıl sonra dünya nüfusunun 10 milyara ulaşacağı öngörülüyor. Türkiye'nin nüfusu da 105 milyonu geçecek. Bu durum elbette gıdaya olan talebin yaklaşık %65 ile 70 oranında artacağı konusunda bize bazı öngörüler vermekte. Ülkemizin gıda üretim potansiyeli ve üretim kabiliyeti konusunu her zaman dile getiriyoruz. Sizler de sektör temsilcileri olarak bunun en yakın şahidisiniz. Başta gıda israfı olmak üzere gerekli tedbirlerimizi alarak, tarımsal üretim konusunda ulaşmak istediğimiz büyük hedeflere doğru çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Kıymetli konuklar,
Hayvansal üretimin ana hammaddesi elbette yem. Ülkemiz yem sektörünün son dönemdeki başarıları hakikaten kritik bir sektör olması hasebiyle öne çıkmakta. Özellikle de tecrübesi ve birikimi ile birlikte birkaç nesil birden bu işletmelerin devam edebiliyor olması ve dünya ile boy ölçüşecek bir noktaya gelmiş olması da gurur verici. Karma yem üreten işletme sayısı 2023 yılı sonu itibariyle 1624'e yükselmiş durumda. Ülke olarak bu kapasitenin yaklaşık %81'ini kullanıyoruz. Bizler dünyada yedinci, Avrupa'da en fazla üretim yapan birinci ülkeyiz. Sadece bugün için değil, yarına hazır olma adına da sektörün teknolojik gelişmelere olan duyarlılığı, üretim kabiliyeti ve verimliliği esas alan gelişmeleri uygulaması da son derece önemli. Bizler de bakanlık olarak Ar-Ge faaliyetleri başta olmak üzere kamu-üniversite-özel sektör işbirliğini destekliyoruz.

Ülkemizin bir gerçeği var hepimizi biliyoruz, o da yem hammaddesine olan ihtiyaç. Bu ihtiyacın bir bölümünü ithalat ile karşılamaya çalışıyoruz ancak bizde "Elden gelen öğün olmaz, o da vaktinde bulunmaz." diye bir söz vardır. Son dönemde sadece bu sektör için değil, diğer sektörler için de dünyada yeni normallere uymak için bütün ülkelerin arz güvenliğini merkeze koyan planlamalar yapıyor; kendilerini güvenli alanda tutmak üzere bazı politikalar geliştiriyorlar. Dolayısıyla buradan bu kıymetli sektörümüze özellikle yurt dışı bağımlılık konusunda çok yoğun bir çalışma gerektiğini söylemek istiyorum. Bizler zaten özellikle değerli başkanımızın şahsında sektörünüzü veya bu sektörle alakalı bütün dinamikleri çok yakinen istişare ediyoruz, konuşuyoruz ve yapılabilecekleri de paylaşıyoruz. Ancak daha fazlasını yapmaya ihtiyacımız var. Çünkü bizlerin yarınlara hazır olma ihtiyacımız her şeyden daha önemli. Elbette yeterliğimizin tam olmadığı yem hammaddeleri için geçen yıl Nisan ayından başlayarak devrim niteliğinde bazı kararları aldık, yasal altyapılarını oluşturduk ve devreye soktuk. Bitkisel ve hayvansal üretim için özellikle stratejik öneme sahip olan ürünlerin planlı bir şekilde üretilmesini sağlayacağız. Şimdi bu düzenlemeleri sahaya aktarmak için yoğun bir eğitim çalışması içerisindeyiz, birkaç başlıkta bunları hatırlatmak isterim. Özellikle ülkemizin bir değeri olan işlenmeyen arazilerin üretime kazandırılması, tarımsal üretim yapılan

bütün alanların kayıt altına alınması, tarımsal üretimin planlı bir şekilde yapılması için üretimin planlanması, suya göre tarım yapılması ve sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılması. Bütün bu çalışmalarla gelmek istediğimiz nokta, bahsetmiş olduğum yeni normallere dayanaklılığımızı sağlamak. Sektörün ihtiyacını karşılamak üzere 5 adımda ulaşmak istediğimiz hedefimiz var. Bunlar; sürdürülebilirlik, verimlilik, kalite, kayıtlılık ve sektöre yatırım. Tabii bu çalışmaların akabinde hayvansal üretimimizle alakalı da yine 2028'e kadar olan hayvancılık yol haritamızı da açıklamış olduk.

Değerli katılımcılar,
Ülkemizde üretimin planlanması amacıyla mevzuat hazırlıklarımızı tamamladığımızı söylemiştim; 2024 yılının Ekim döneminden itibaren tarımsal üretim planlamasını stratejik ürünlerden başlayarak hayata geçirmiş olacağız. Bu kapsamda yoğun bir eğitim faaliyetimiz var. Çünkü sadece çok iyi mevzuatlar oluşturmamız yeterli değil, aynı zamanda uygulama yapacak olan teşkilat mensuplarımızın ve sektör paydaşlarımız olan üreticilerin bunları çok doğru bir şekilde anlaması, kabullenmesi ve hep birlikte hareket etme azminin oluşması gerekir.

Hayvancılığa yönelik yapılacak üretim planlamasında yine sürdürülebilirliği öne aldık. Özellikle iklim değişikliği ve küresel ısınmanın getirdiği sonuçların, bizi oldukça fazla etkileyecek olmasından dolayı, ülkemiz için planlamada su kısıtı öne çıkıyor. Bu kapsamda makro ölçekte de yine hayvancılık politikalarımızı değerlendirdiğimizde, üretim ve kalitenin artırılması, verimliliğin artırılması ve özellikle damızlık materyalde yeterliliğimizin artırılması gibi başlıkların öne çıktığını söyleyebilirim. Üreticilerimizin rekabet gücünü arttırmak için kalite ve verimlilik odaklı yeni bir destekleme modelinde bu bahsetmiş olduğumuz politikalarımızın yol haritalarını hayata geçirmenin çok önemli bir yeri var. Temel desteğe ilaveten verilecek olan verime ve yönlendirmeye dayalı desteklerle, üretilen ürünlerde verimlilik ve kalitenin artırılmasını sağlayacağız. Sürekli olarak altını çizdiğimiz bir husus var: Verimlilik ve kalite. Bizler kaynakları belli ölçüde olan ve bunun kıymetini çok iyi bilen bir ülke olarak kaynaklarımızın kaybı yerine bunları büyük oranda verimliliğe ve kaliteye yönlendirerek çok önemli bir rekabet avantajını sağlayacağımızı biliyoruz ve tamamen bunun üzerine odaklanmış durumdayız. Sadece tarımsal üretimde değil, diğer sektörlerde de yine verimliliğin ve kalitenin bütün uygulama alanlarında hayata geçmesi için diğer bakanlıklarda da aynı şekilde çalışmalara devam ediliyor. Elbette bizim önceliğimiz, hayvansal ürün ihtiyaçlarını azami ölçüde karşılamak ve özellikle dış pazarlarda ihracata dönük üretimi artırmak.

Kıymetli katılımcılar,
Yeni bir üretim sezonunun başındayız, yem sektörümüz için önem arz eden bazı bitkisel ürünlerin mevcut durumları hakkında da sizlere bilgi vermek isterim. Arpa ekim alanlarında geçen yıla göre %4'lük bir artış söz konusu. Buğday ekim alanlarında da yine geçen yıla kıyasla yüzde %7'lik bir artış var. Yine dane mısır üretiminde geçen yıl çok önemli bir üretim rakamına ulaşmıştık, 2024'te de bu üretim rakamlarına ulaşacağımızı düşünüyoruz. Buğday ve arpa konusunda hepinizin malumu olduğu üzere yağışlar önemli. Burada da kritik bir eşikteyiz, özellikle Mayıs'ın 15'ine kadarki yağışları çok yakinen takip edeceğiz. 1 Ekim 2023 ile 15 Nisan 2024 tarihleri arasında yağışlarda normallere göre %4.4, geçen yılın aynı dönemine göre %25 civarında bir artış gerçekleşti. Ancak bunların bölgesel olduğunu da unutmamak gerekir. Buğday ve arpada, yağışları dikkate aldığımızda 2024 yılı rakamlarını yakalayacağımızı, hatta bu rakamları geçeceğimizi de söylemek istiyorum.

Değerli katılımcılar,
Stratejik bir sektör olan yem sektörünün hakikaten hayvansal üretime ilişkin duyarlılığını son derece önemsiyoruz. Ancak son dönemde özellikle rasyonelliği ve gerçekliği olmayan bir takım bahanelerle bazı ürünlerin fiyatlarının artırılması konusu da hepimizin dikkatlerindedir. Elbette bunlarla ilgili gereğini yapıyoruz, yapmaya da devam edeceğiz. Ben Türkiye yüz yılının, yani Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılının inşasında kısa günün karını gütmek yerine, bu ülkenin gelişimi ve geleceği için çalışan, emek sarf eden, ter döken bütün firmalara, bütün sektör paydaşlarına canı gönülden teşekkür ediyorum. Hiçbir zaman unutulmasın ki bizler bakanlık olarak, üreten ve ülkesinin gelişimine katkıda bulunan bütün paydaşların hep yanındayız, hep birlikteyiz. Bu desteğimiz, bu birlikte çalışma azmimiz artarak devam edecek. Ben son 22 yılda özellikle bütün sektörlerin gelişmesi adına önümüzü açan bizleri cesaretlendiren Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a huzurlarınıza teşekkür etmek istiyorum. Tarım sektörümüzün, özelde de yem sektörümüzün bütün paydaşlarına, üreticilerimize, çiftçilerimize canı gönülden teşekkür ediyorum. Tarım orman sektörünün gelişmesi için özellikle hız verdiğimiz çalışmaların bundan sonraki dönemde kısa zamanda sonuç alacağımız bir noktaya geleceğini de söylemek istiyorum. Bu vesileyle 15. Uluslararası Yem Kongremizin tarım sektörüne ve ülkemize hayırlar getirmesini diliyorum. Bütün sektör paydaşlarına başarılar diliyorum, hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

F.A.S.T. lab.®
Feed Additive Solution Technologies

KARTAL
Hayata Pozitif Katkı!

Kaliteyi *hızla* yakalayın!

- *Sektörün en gelişmiş laboratuvarı*
- *Analitik kimya ve enstrümental analizler*
- *Son teknoloji analiz cihazları*

F.A.S.T. Lab'da yapılan analizler:

Vitaminler:	*(Saf vitaminler, premiksler, yemler, karaciğer ve yumurtada)*
Mineraller:	*(Saf mineraller, premiksler, yemler, yem ham maddelerinde, karaciğer ve yumurtada)*
Amino asitler:	*(Saf amino asitler, premiksler, yemler ve yem ham maddelerinde)*
Toksinler:	*Tek enjeksiyon ile 12 adet toksin miktarlarının belirlenmesi, izoterm metodu ile toksin bağlayıcıların toksin bağlama düzeyi, toksin bağlayıcıların besin maddelerini bağlama düzeyi (Yemler, yem ham maddeleri ve yem katkılarında)*
Karotenoidler:	*(Saf karotenoidler, premiksler, yemler ve yumurta sarısında)*
Diğer Analizler:	*Serbest yağ asitleri, yağlarda sabunlaşma düzeyi, nem / kül / HCl'de çözünmeyen kül, üreaz ve antikoksidiyal kimyasa kalıntı analizleri*

Kartal'ın tescilli markası F.A.S.T. Lab. çoklu mikotoksin analizinde LC-MS/MS metoduyla akredite olmuştur.

TÜRKAK

ABP

15. TUYEM ULUSLARARASI YEM KONGRESİ VE YEM SERGİSİ

18-19 NİSAN 2024

AÇILIŞ KOKTEYLİ VE YEM SERGİSİ

YEM SERGİSİ 2024

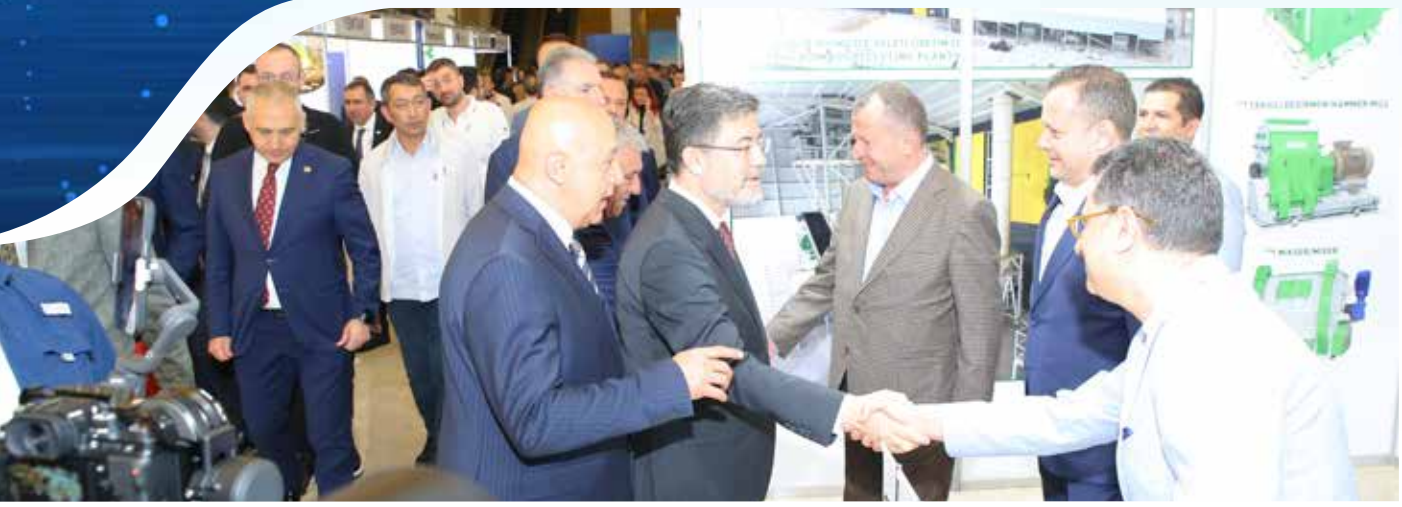

ORYEM

YEM SERGİSİ 2024

ATIK
PELET
AYÇİÇEĞİ
KABUĞU

YEM SERGİSİ 2024

IPEK SOYBEAN MEAL

ANKA

YEMMAK

GÜVEN SENTETİK
RÖNESANS
RÖNESANS

Belek – Antalya

15. TUYEM ULUSLARARASI YEM KONGRESİ VE YEM SERGİSİ

Yem Sektörünün Buluşma Noktası

19 NİSAN 2024

1. OTURUM VE PANEL

1. OTURUM
1.SUNUM

"DÜNYA VE TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER"

MODERATÖR : GALİP UMUT ÖZDİL
KONUŞMACI : Dr. ŞEREF OĞUZ (EKONOMİ GAZETESİ)

Bizler pek çok veri ve haber akışını dikkate alarak onları bir araya getiriyoruz, yorumda bulunuyoruz. İnsanların en fazla ihtiyaç duydukları, etraftaki haber akışı içerisinde önündeki sis perdesini kaldırmak veya bir adım sonrasını görebilmek. Herkes yarını merak ediyor çünkü bu insanoğlunun fıtratında var. Bir sonraki adımda başına gelecekler konusunda bir kaygı taşıyor.

Yarını merak edince de kriz olma ihtimali akla geliyor. Belki de bu coğrafyanın en çok tanıdığı şey krizdir. Bizler krizle şerbetlendik, bir bakıma hayatta kalmayı öğrendik. Yani bu karbondioksitte dahi yaşayan canlılar gibi, biz de krizle baş edebiliyoruz. Krizi çözdük ama belirsizlik hepimizin başındaki sorun. Belirsizliği yönetmeyi de herhalde bu dönemde öğreneceğiz.

Dünyada hareketler öyle hızlı gelişiyor ki daha bu sabah İsrail İran'a önceden haber vermeden saldırmış. Ne demek önceden haber vermemek? Burada bir vodvil oynanıyor. Orada altın fiyatları onsta 2400'e çıktı, tarihi rekor olan 2900'e doğru gideceği konusunda endişeler var. Dünyada tam şu anda 17 tane ilan edilmemiş ve bitmeyecek olan savaş ve çatışma var. Biz bölge-

mizdekiyle çok fazla ilgiliyiz ama dünya iyi bir yere gitmiyor.

Bundan 50 yıl önce dünyadaki ülkelerin 67 tanesi etrafına duvar örmüştü, duvarı ilk ören Çin bize karşı 4500 km duvarı Çin'i işgal etmeyelim diye örmüştü. Şu anda 98 tane ülke etrafına duvar örmeye başlıyor. Duvarlı bir dünyaya gidiyoruz.

Artık dünyada olup biten, herkesi ilgilendiriyor. Eski Rusya Başkanı Yeltsin buraya geldiğinde "Her ülke kendini yönetme konusunda özgür değildir, öyle bir dünya düzeni kuracağız ki bunun dışına kimse çıkamayacak" gibi sözler sarf etmiştir. İlk defa tek dünya devleti gibi lafları orada işitmiştim.

Şimdi komplo teorileri falan diyeceksiniz ama komplo teorisi çağını bitirdik, şimdi komplolar uygulanmaya da başlandı. Bakıyorum dünyada benzer gelişmeler yaşanıyor. G20 toplantısını kimler izledi bilmiyorum ama orada, zengin kuzeyle fakir güneyi ayıracak bir ekonomik ekvatordan bahsedildi ve Türkiye'yi ne yazık ki fakir güneye koydular. Şimdi biz de onlara itiraz etmeye başladık.

Ayrıca dünyanın öbür tarafında, Uzak Doğu'da tarihin en büyük işbirliği anlaşması imzalandı. Yani Avrupa Birliği ve benzerlerinin çok çok üstünde bir yapı var ve orada ne olup bittiği bambaşka bir sıkıntı. Artık Türkiye öyle bir yerde duruyor ki bütün bu gelişmelerden asla uzak kalamıyor. 2019 yılında Çin'e gitmiştim. Cumhurbaşkanının ziyaretinden önce bizim gibi gazetecilere resmi olmayan bir kamu diplomasisi de yaptırırlar; burada mesajlar iletilir ama hiçbir bağlayıcı tarafı yoktur. Oraya gittiğimizde önce bizi Şangay'da Türkiye Araştırmaları Enstitüsü davet etti, 120 Profesör çalışıyor, hepsi Türkçe biliyor; yayınları, televizyonları, web siteleri, gazeteleri, radyoları var. Tek işleri Türkiye'yi çalışmak. Sonra Pekin'e gittik, orada da 100 öğretim üyesi olan alternatif Türkiye Çalışmaları Enstitüsü var. Yani birbirleriyle rekabet içerisinde bizi çalışıyorlar, enteresan bir şey. Orada Türkiye ile ilgili iki konuşma yapmıştık. Fakat daha sonra Pekin'de Dışişleri bakanının da üstünde olan bir parti yetkilisi bizimle görüşmek istedi. 22 trilyon dolar olmasını beklediğimiz kuşak yol projesinin en önemli kısmında siz varsınız ve o yüzden biz sizinle özel ilgiliyiz dediler. O enstitülerden bir tanesinde benim daha on birinci 5 yıllık kalkınma planının okumamış olduğum bir dönemde önüme o planın Çin'ce tercümesini getirdiler. "Orta kuşağı siz tutuyorsunuz, Türkiye 'siz bizim Kuşak Yol projesini düşünemiyoruz ve Pasifik yüzyılında sizsiz davranamayız" dediler. Bu konuşmaları bize tahmin ettiğimizden çok daha önemli görevler yüklüyor. Aklımda, bizim Çin'in gücünü ne kadar okuduğumuza dair sorularla Türkiye'ye döndüm ve öğrendim ki sadece Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde Sinoloji bölümümüz var ve orası da başvuru olmadığı için kapanmış. Birkaç tane de iş dünyası grubumuz çalışıyor, bu kadar.

Biz Çin'den bu kadar gafil iken oradaki bu gelişmeler G20'de bana çok değişik bakış açıları getirdi. Acaba niye bizi fakir güneyde tanımladılar. Hâlbuki biz 2023 yılında 500 milyar ihracat, 2 trilyon dolarlık milli gelir, vb. hedefler koymuştuk. 2035 yılında ilk 10 ülke arasında olacağımızı iddia etmiştik hatta bizi ilk 9'da gösteren Amerikan çalışmaları vardı. Peki, ne oldu da bir şeyler değişti diye baktığımızda açıkçası ben bir konfor alanına düştüğümüzü ve dersimizi çalışmadığımızı görüyorum. Türkiye'nin dünyanın neresinde olduğu dışardan başka görülüyor fakat, biz içeride olayın farkında bile değiliz. Üstümüzde 24 saat içerisinde 84 tane uydu geçiyor ve beraberlerinde 15 trilyon dolar naklediliyor. Dünyanın bütün milli gelirinin 105 trilyon dolar olduğu düşünülürse, o paralar orada akıp giderken biz yeterince akıllı olamazsak bizi bulunduğumuz coğrafyada barındıracaklarını zannetmiyorum. Bu bir komplo teorisi değil. Çünkü öyle bir topraktasın ki üç tarafı denizlerle dört tarafı sorunlarla çevrili. Bununla ilgili bir refleksinizin olması gerekiyor. Peki, olmazsa ne olur? Yüz yıl önce ülkemizde Fransızlar, İngilizler vardı gelip buralara el koymaya çalışmışlar. Bir benzeri her an başımıza gelebilir. Yani şimdi uygarlık trenini kaçırıp kaçırmamakla ilgili Özdemir Asaf'ın bir şiiri var: "Bir adam bir treni kaçırırsa öbür tren gelir onu alır, ama bir ülke bir treni kaçırırsa başka bir ülke gelir onu alır". Çok zalimce geliyor, bu çağda olmaz diyorsan, 52 yıllık meslek hayatımda 8-9 tane kriz gördüm, dünya haritası o kadar çok değişti ki, sadece Sovyetler Birliği'nin bozulmasıyla 16 tane ülke oluştu, üstelik hala da durmuyor. Güneyimizde de enteresan şeyler oluyor. Burada anlatmak istediğim kara bir tablo çizmek değil, dünyanın tıpkı 100 yıl önce olduğu gibi yepyeni bir dönüşüme gidiyor olması. 11 Eylül hareketini hepiniz biliyorsunuz, 11 Eylül ile beraber ilk defa Dünyada tek bir hükümet, tek bir devlet olma yolundaki o alttan yürüyen dalga, jeopolitik kavramını getirdi ve muktedir olan dünya güçleri bazı ülkeleri terörist, bazı insanları dost-düşman diye enteresan bir şekilde ayırma yoluna gitti.

Hatırlarsınız, 2008 krizi o yıl Amerika'da başlamıştı, 2009'da Avrupa'yı vurdu ve bizi de teğet geçecek demişlerdi ama bizi de çok etkiledi. O dönemde de ekopolitik tasarımlar devreye girdi. Pandemi geldi, bedenin artık sana ait değildi. İstediğimiz gibi hareket edemediğimiz biyopolitik bir tasarım geldi. Bir de şimdi yapay zekâ var. İçini şu anda hızla boşalttığımız yapay zekâ ile şimdi dijipolitik bir tasarım geliyor. Dijipolitik tasarım ile beraber algoritrokrasi diye demokrasinin yerine önerilen bir kavram da yavaş yavaş konuşulmaya başladı. Amerika'da, İngiltere'de tartışılıyor. Bizde de yavaş yavaş bazıları konuşmaya başladı. Algoritrokrasi nedir? Sanal dünyada bütün tercihlerimizi kendimiz yaptığımızı zannediyoruz ama Google'da birkaç defa bir konuyu arattığınızda karşınıza onunla ilgili konular ve reklamlar çıkarıyor. Hatta Dünya Sağlık Örgütü şu an bölgede bir pandemi ya da bir salgın hastalık başladığını oradaki araştırmalarla ölçüyor. Bazıları tutup bizim ne yiyeceğimize, nasıl düşüneceğimize nerede okuyacağımıza, neyi düşman/dost belirleyeceğimize karar veriyor. Demokrasinin en kötü haliyle bile en azından seçeceğin kişiyi tanırsın, şimdi biz bunları tanımıyoruz görmüyoruz, bilmiyoruz. Yapay zekâ denilen

ahlak boyutu olmayan bir uygulama var, hangi organik zekânın hizmetine verirsen ona hizmet eden, şirketlerimizin içerisine dahi müdahale edebilecek bir yapıdır. SAP Türkiye milli gelirinin %3'ünün kendileri sayesinde oluştuğunu iddia ederek kendi gücünü ortaya koyuyordu. Bundan 5 yıl önce İran'la ticaret yapacak olan şirketlere SAP'yi kullandırmama ambargosu koyacağını söyledi. Microsoft da aynısını söyledi. O dönemde çok yazdık, ben de dâhil en azından medyanın bir kısmı olarak feveran ettik. Daha sonra SAP bunu söylemenin zararlı olduğunu düşünüp geri çekti ama yine devam ediyor. Bütün bilgilerin oradaysa o bilgi de sende değilse sen büyük ihtimalle o algoritokrasinin bir parçası haline geliyorsun.

Dünyada başka bir değişim olarak, demokrasiler giderek yavaşlıyor. 1789 Fransız İhtilali, güvenlik mi özgürlük mü noktasında özgürlüğü ön plana çıkarmıştı. Sonra güvenlik özgürlüğün önüne geçti. Londra'da ben o zaman çalışırken evinizden çıkıp tekrar geldiğiniz süre içerisinde ortalama 300 kameraya yakalanıyordunuz. Londra'daki insan sayısı kadar kamera sayısı var. George Orwell'in meşhur 1984 romanını yazdığı 1948 yılında, o çerçeve içerisinde özel ihlaller söz konusu açılan davalarda İngiliz hükümeti şu kararı aldı: Özgürlük daha önemli değil, güvenliğin daha önemli, mahremin senin olamaz. Bu bütün dünyada yayılıyor, artık telefonlara her gün parmak izimizle giriyoruz, o da beni dinliyor. Cüzdanımı evde unuttuğumu ortalama 42 dakika sonra, fakat cep telefonunu unuttuğumu 13 dakika sonra fark edebiliyorum. Hayatım böyle bir yapı içerisinde algoritrokrasinin bünyesinde oldu.

Türkiye'deki duruma bakarsak… Arkadaşlar para bitti. Gidiyoruz bazı yerlerden para bulmaya çalışıyoruz, onlar da ya naza çekiyorlar ya da şartlar koşuyorlar. Körfez ile görüşmeye gittik, bazı projeler yaptık ama çok faydalı olmadı. İslami bono olan sukuk verebiliriz dediler, tam bunun anlaşması yapılacakken bazı sebeplerden bu paranın gelişi de donduruldu. Okyanusun diğer tarafına gittik, yine bazı sorular sordular. Bunlardan bir tanesi "U dönüşünüz olacak mı?". Biz biliyorsunuz 2021'in 21 Aralık uzun gecesinde bir heterodoks diye bir tercihte bulunduk, bir trene bindik. Dostoyevski der ki: "Yanlış trene bindiğini anladığın zaman ilk istasyonda in, çünkü geri dönüşün maliyeti çok yüksektir." Biz 21 ay sonra yanlış trende olduğumuzu gördük ve %19'dan aldığımız faizi %8,5'a indirince yanlış olduğunu gördük ve o sıra rasyonele dönüş dedik. Bunu onlara anlattığımızda "U dönüşü olmayacağına inandık ama sizin raf ömrünüz ne kadar? " sorusu geldi. "Raf ömrü" enteresan bir soru, çok tuhaf, sanki perakende sektöründeki bir lafı orada siyaset dili haline getirmişler. "Peki seçimden sonra yine siz mi karşımıza geleceksiniz?" diye sorduklarında yemin ettik fakat orada da duramadık. Biliyorsunuz ki 1931'de kurulan Merkez bankamızın ilk kadın ve en genç guvernörü Hafize Gaye Erkan'ı da 9 ayda gönderiverdik. Ama daha sonraki yapılan açıklamalarda "Dönmeyeceğiz, U dönüş olmadan devam edeceğiz" dedik. Ama bu sefer de verdiğimiz parayı biz nerede harcadığınızı kontrol edebilir miyiz diye bir argümanla gelmeye başladılar. O dönemde IMF lafları hiç ortada yokken bunları söylediğimden dolayı pek çok kanaldan yasaklandım. Ama şu anda IMF ile ilgili olarak enteresan argümanlar gündemimize geldi. Evet Cottarelli günlerinde bize kan kusturdular ama eğer bir ülke IMF şemsiyesi altında ise çok daha ucuz borçlanabiliyorsunuz. Şu anda biz gene borç bulabiliyoruz ama çok pahalı borçlanıyoruz. Tüm hesaplamalarıyla %10'u buluyor. Yüzde 10'la borçlandığın zaman nasıl yapacaksın? İş ve üretim dünyası ve kamu bununla nasıl baş edecek? Bilinecek gibi değil.

Ben hatırlıyorum 90'lı yıllarda yine başımızı belaya sokmuştuk, ürettiğimizden fazlasını tüketiyorduk, kazandığımızdan fazlasını harcadık, ayrıca "devlet malı deniz…" mantığıyla kamu malına karşı hassasiyet kalmamıştı. O dönem bize, borç ararken hiç unutmuyorum, libor artı Kıbrıs ya da Ege diye şart koşuyorlardı. Böyle bir noktada sıkışmışsan senden faydalanmak istiyorlar. Çok kara bir tablo çizdiğimi düşünmeyin. Çin'den İtalya'ya kadar sanayisi belirli bir yüzdenin üstünde olan, insan kaynağı her şeye rağmen çok daha iyi, faunası florası, iklimi, dört mevsimi, her şeyiyle belirli bir düzeyin üstünde olan; yüz ölçümü, nüfusu, borcu, geliri dâhil ne yönden bakarsanız bakın dünyanın toplamı içerisinde yüzde birine tekabül eden ama çok stratejik bir yerde olan bir ülke "Türkiye". Türkiye batarsa okyanus taşar, bunu da çok iyi biliyoruz. Türkiye burada bulunmak zorunda, Türkiye burada istikrar sağlamak zorunda. Yabancılar da bunu bize söylüyorlar ama, bu çerçeve içerisinde bazı şartları dayatıyorlardı.

Bunlardan da en önemlisi, IMF'nin gündeme gelmesinin de sebebi bu, IMF'nin işi, gelip senin işini düzeltmek değil. IMF uluslararası entegre edilmiş olan ekonomik sistem içinde arıza çıkaran, küresel ticaret unsuru bir şirketi akort etmekle yükümlü. Doksanlı yıllarda insansız ekonomi istiyordu, ne kadar kemer sıktığın, maaş verip vermediğin umurunda değildi, acı reçeteyi dayatırdı. Şimdi geldiğimiz noktada acı var ama reçete yok, ilaç yok, tuhaf bir durum var. IMF'nin yeniden gündeme geliyor olması bu çerçevede çok ucuz kredinin Türkiye'ye geliyor olması demek. Yoksa biz %10-11'li döviz kredileriyle baş edecek noktada değiliz. IMF bir ülkeye geldiği zaman ister istemez diğer fonlar da onunla ilgili olarak maliyetlerini indiriyorlar. Ama bu bahsettiğim IMF çığırtkanlığı değil sadece bir hatırlatma yaptık.

Şimdiki gidişatta da IMF değilse bile onun bazı kuruluşlarıyla temaslarımız başladı, fakat önerdikleri miktarlar/maliyetler çok yüksek. O anlamda bizim para bulmak diye bir derdimiz var, bulamayınca ne oluyor? Farkında mısınız dünyanın bütün lağımları İstanbul'a akıyor. Bütün kara para trafiği, kayıt dışı ve hatta "drug money" konusunda İçişleri Bakanımız operasyonlarla bunlardan bazılarını yakalayarak bizi gri listeden çıkarma gayretinde, inşallah da çıkarız. Çünkü o listede olduğumuz zaman çok fazla maliyet ödüyoruz. Hatta özellikle uygunsuzlukları düzeltmezseniz kara listeye dahi girebilirsiniz şeklinde bize yapılan bir uyarı da var.

Kontrol altına almak için elimizden gelen gayreti gösteriyoruz. Kayıt dışını o kadar fazla büyüttük ki kontrol etme imkânımız da yok. Bu anlamda Türkiye bir karar noktasına doğru gidiyor. Artı, mutlaka enflasyonu çözmek için bir adım atmak durumundayız. İki tane seçim geçirdik, birincisinde 1.9 trilyon liralık bir açık meydana geldi, ikincisinde o kadar olmadı. Ama toplamda şu anda Merkez Bankası'nın 818 milyar liralık zarar faturası önümüze konunca o yediğimiz yemeğin, balo havasının faturasının ilk taksiti önümüze kondu. Şimdi onu kara kara düşünürken bu yıl sadece 226 milyar dolar anapara ve dış borç ödemesi var. Bunun kasada 85-90 milyarı yok. İhracatçı diyor ki zaten dünyanın hali ortada, Avrupa sıkıntılı. İnsanlar kendi arkadaşlarıyla dostlarıyla ticaret yapacakları bir dünyaya gidiyor, yani eş dost ticaretine gidiyor dünya. Bu çerçeve içinde işim zor, ayrıca benim dövizimin %40'ını hala alıyorsun bozduruyorsun. Ona da ses çıkarmıyorum ama hiç değilse Eximbank'tan bana daha ucuz kredi ver diyor. Veriyoruz ama orada başka bir yapı var.

Turizm de Türkiye'nin en gözde sektörlerinden bir tanesi. Rahmetli Özal zamanında yaklaşık 110-120 milyar dolar harcayarak bir makine meydana getirdi, bu makine çok şükür bize yılda 50 milyar dolar sağlıyor. O anlamda dünyada altıncı, Avrupa'da birinci olan bir turizm şansımız var. Her ne kadar gelirde dünya altıncısı, destinasyonda birinci ya da üçüncü arasındaysak bile orada alınacak yol var. Turizm sektörü de açığı kapatmada yetersiz kalıyor. Para üretemeyince ya yabancı paralar yani drug money (kirli para) merkezi oluyorsun ya da başkalarından talep ediyorsun. Şu anda Mehmet Şimşek para bulabilmek için bunun savaşını veriyor. Yerel aktörlere enflasyonun düşeceği algısını vermek zorundayız diyor, haklı. Yabancı aktörlerin de buna ihtiyacı olduğunu biliyoruz. Çünkü yüksek enflasyonla Türkiye, onlardan da pahalı hale gelmeye başladı. Yani şu anda hükümetin önünde en önemli sorun enflasyon. Enflasyonu çözme konusunda yabancılar da, bizler de inmesini istiyoruz. Fakat bunu indirecek olanın hükümet olduğunu zannetmek gibi bir gafletimiz var. İstanbul Ticaret Odası Başkanı "yaşlı ve çocuklar hariç 60 milyonun enflasyonu çözmek için taşın altına elini koyması lazım" diye çok güzel bir laf etti. Fakat sorun şu ki taşın altına elini koyacak vatandaşın enflasyonun ineceği konusunda henüz bir güveni oluşmadı.

Enflasyonun inmesi konusundaki temel sıkıntı, fırsatını bulunca toplumun tüm kesimlerinin külfeti bir başkasına yıkmasıdır. Doksanlı yıllarda İsrail Merkez Bankası Başkanı Jacon Frankel'i Türkiye'ye davet ettik. Şu 3.600 enflasyonu nasıl %6'ya indirdiğini bize anlatmasını istedik. Önce paket açmaktan vazgeçtik, alkışları kestik, müjde vermemeye başladık dedi. İkinci olarak taksiden inene kadar fiyatların değiştiği bir döneme gelindiğini ve bu yüzden ödeme önceden yapıldığı için halkın otobüse binmeyi tercih ettiğini aktarmıştı. Bu durumdayken yaptıkları en önemli uygulamanın enflasyon külfetini bir diğerinin sırtına aktarmayı

ortadan kaldırmak olduğunu, maliyetini de ödediklerini ve böylece iki yıl içerisinde 3.600'ü aşağı çektiklerini anlatmıştı. Bu Türkiye için farklı gelişmeyecek. Biz enflasyonla ilk defa karşılaşmıyoruz. Hatırlayın kayıp yıllar 90'larda 6 tane sıfırımız vardı, utanç verici. Ne yaptık? 2001 krizinden sonra çok büyük bir darbe yedik ve kendi sahip olduğumuz bankanın içini boşaltmamak için tedbir aldık. Şirketimizi dolandırmamak, müşterimize kazık atmamak, ortağımızı iflas ettirmemek için bazı ahlaki ve finansal tedbirler aldık ve bunlara uyduk, maliyetini de çektik ve enflasyonu çözdük.

Başka bir zaman, daha yakın tarihte 2008'de de benzer bir hareket vardı. 2018'deki hareketi hatırlayın o zaman enflasyonla topyekûn mücadele çağırısı yapılmıştı, %5-10 indirim yapın diye, hatta bazı iş insanları %50'ye varan indirimler yaptı. Mart 2018'de biten 6 aylık sürede TÜFE'yi %40'lardan tekrar aşağılara 10'lu rakamlara indirmeyi başardık. Ama şimdi niye yapmıyoruz diyeceksiniz, iki sebebi var. Birincisi pandemi geldi ve herkes kendi can derdine düştü. Dört yüz gün ekonomi kapalı kaldı, hala onun maliyetlerini taşıyoruz. İkincisi yönetime olan güvenimiz kayboldu.

Şimdi enflasyonu da fazla abartmayalım. Şöyle ki enflasyon sıfıra inince dertlerimiz çözülecek değil sevgili dostlar. Enflasyon ile hayat pahalılığı iki farklı kelime. Rahmetli Özal, bunu hep anlatırdı. Derdi ki "enflasyon fiyat artış hızıdır, hayat pahalılığı ise fiyatların gelip takıldığı kilit noktadır". Bunu günümüze uyarladığımızda enflasyon düşmeye başlayacak ama enflasyon sıfır olduğunda marul 50 lirayken yine 50 lira olmaya devam edecek, 49 lira olmayacak. Sadece fiyatı artmayacak ama o 50 lira hala orada duracak ve insanlar hayat pahalılığı olarak bunu yaşayacak. Bu da açıkçası enflasyonun yukarıya çıktığı ortamda siyasi belirsizlikleri ortaya çıkarıyor. Nitekim yerel seçimde bunun ihtarı da geldi. Vatandaş genel seçimde muhalefetin dağınıklığı, topluma bir yarın vaat edememesi, yeterince ikna edememesi sebebiyle merkezi hükümeti değiştirmedi ama mesajını yerelde verdi. Dedi ki: "Senin kibrin yüzünden ben boş zaferler sahibi muhalefete sığındım". Tuhaf bir çözümleme.

Hükümet seçim yüzünden atamadığı bütün enflasyonla mücadele adımlarını seçimden sonraki sandıksız döneme sakladığından dolayı, tam da güvene ihtiyaç duyduğu bir noktada şimdi çıkıp vatandaşa dostlar bu enflasyonu çözeceğiz ve siz de bu konuda yardım edeceksiniz diyor. Ama bunun için benim sana güveniyor olmam lazım.

Bütün enflasyon hikâyesini vatandaşa, üreticiye, KOBİ'lere, sanayiciye yüklediler ama kamunun da tasarruf etmesi gerekiyor. Kamu araçlarından ve kullanılan binalardan o kadar çok bahsettik ki, bir hesaplamasını yaptığımızda bir hesaba göre 3,5 milyar, başka bir hesaba göre de 6 milyar dolar tutuyor. Aslında kamunun harcamaları bahşiş parası bile değil. Peki, büyük delik nereden kaynaklanıyor? Teşvikler, vergi afları. Sadece geçtiğimiz yılda 1,6 trilyon lira vergi silinmiş. İstisnalar ve zombi şirketlere aktarılan kaynaklar. Zombi şirket nedir? Zombi kavramı candan beslenen, ölüm üreten ama değer üretmeyen oluşumlardır. Zombi şirketler sürekli teşvik kovalayan, sürekli alan ve asla o teşvikleri bir yere çevirmeyen onunla geçinen parazitler. İstisnalar nedir? Ben bunları kabaca bir hesap ettim, kamudan da bazıları onaylandı bazıları da yok o kadar değil denildi. 245 ile 280 milyar dolar arasında bir kaynak orada yatıyor ve onları almak ve kayıt dışı gidip bunları çekmek zor. Ne yapıyor? Emeklinin maaşını artırmayalım yoksa kamuya para veremeyiz, hepimiz aynı gemideyiz deniliyor. Hepimiz aynı gemideyiz de niye biz güverte yüzü göremiyoruz? Bunu emekliden, ücretliden çıkaracağız ama onlar da "benim kanım canım buna yetmez" diyor.

5 Nisan'ın bir özelliği var 1994 yılında Tansu Çiller diye bir Başbakanımız vardı o dönemde, krizler yaşamıştık, bazı acı ilaçlar içmiştik. Yine benzer şeyler yaşanır mı diye bekliyordum ama şimdi Amerika'dan verdiği mesajlardan şunu anlıyorum ki Mehmet Şimşek geldiği zaman iki ya da üç hafta içerisinde bir paket hazır oluyor. Sorun şu ki o paketin içinde ne olacak, kimin canını acıtacak, kime fayda sağlayacak henüz bilmiyoruz. Adaletli bir dağılım olacak mı onu bilemiyoruz. Stalin'in " Kime oy verdiğin önemli değil, oyları kimin saydığı önemli." diye güzel bir lafı var. Ama şu var ki asla bir konfor vaat etmeyeceğini söyleyebiliriz. İnşallah adaletli bir dağılım olur.
Neyi beslersen onu büyütürsün, çiftçisi aç bir ulus açıkçası açlığa mahkûmdur. Bakanımız kendisi ifade etti "elden gelen öğün olmaz, o da vaktinde bulunmaz". Elin gıdasıyla doyuramayacağımıza göre demek ki üreticiye, sanayiciye, değer üreten herkese bu kaynakların gitmesi halinde iyileşme olabilir.

Sizler ne düşünürsünüz bilmiyorum ama "sandık arkası sandık, bıktık usandık kardeşim". Geçtiğimiz yıl iki tane seçim yaptık; biri 14 Mayıs'ta biri 31 Mayıs'ta. Şimdi bir tane daha yaptık, referandumdan söz etmeye başladık. Ülkenin seçim derdi yok geçim derdi var, geçime bir gelin, geçinemiyoruz diyoruz. Sadece tekstil sektöründe çalışan 2 milyondan 1.1 milyona düşmüşken işsizlik rakamımız küçülmüş, nasıl oluyor anlamıyorum. Bu şöyle oluyor, işsiz tanımında TÜİK "son 4 haftadır iş aramayanı ben işsiz saymıyorum" diyor. O zaman iş arayanları bu kötü huyundan vazgeçirsek de işsizlik çözülse diyorum.

Peki, enflasyonu ne yapacağız; bir maliyet ödenmeden bu mümkün değil. Çünkü enflasyon armut değildir, olgunlaşınca kendiliğinden düşmüyor. Yüksek kalıcı enflasyonun sadece endeks üzerinde değil, özellikle ahlak üzerindeki yıkıcılığı nesiller alıyor. Açıkçası enflasyonla mücadelede bir ulusun ödediği maliyet, hezimetle bitmiş bir meydan savaşından sonra ülkenin çıktığı vaziyet oluyor. Yani biz bir bedel ödeyeceğiz.

BASF
We create chemistry

Yemden çiftliğe, çiftlikten sofraya, sofradan geleceğe

Sürdürülebilir şekilde üretilen hayvansal protein talebi arttıkça, verimli, sürdürülebilir, yüksek kaliteli, ve kapsamlı portföyümüzün performansı da artıyor:

- Enzimler
- Glisinatlar
- Konjuge Linoleik Asit - CLA
- Mikotoksin Bağlayıcılar
- Monogliseridler
- Organik Asitler
- Renklendiriciler
- Vitaminler

The science of sustainable feed that succeeds

animalnutrition-europe@basf.com
animal-nutrition.basf.com

GENİŞ ÜRÜN SKALASI İLE
Sektörün Lideri
BAHA
TARIM
"İçinizden biri"
bahatarim.turkey
bahatarim
bahatarim.com

FOSS

Yem Sektörünün Yıldızı

Türkiye'de üretilen yemlerin %80'inin kimyasal analizlerinin bu cihazlarla yapıldığını biliyor muydunuz?

TEKAFOS

TEKNOLOJİK SİSTEMLER

t 0216 345 0630 e info@tekafos.com.tr w tekafos.com.tr

BM Baker

ELECTRONIC COMPONENTS
& MONITORING SYSTEMS

4B GROUP

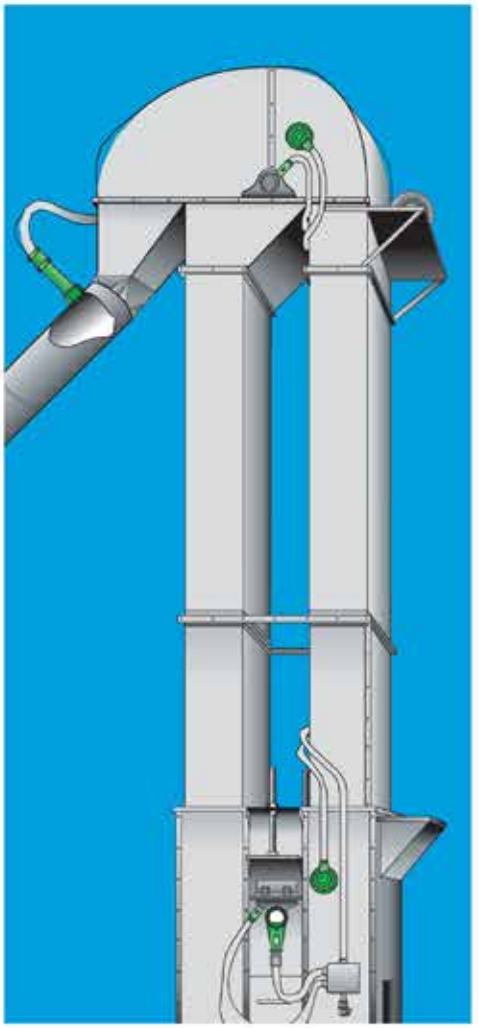

BM Online Supply Chain Platform: www.bmbaker.eu

go4b@bakermagnetics.com.tr
+90 312 441 68 01

A Worldwide Manufacturer of
High Quality, Technologically Advanced Material Handling & Electronic Components

BETTER BY DESIGN

BM Baker

SINCE 1881

Union Special

INDUSTRIAL SEWING EQUIPMENT

REPRESENTATION FOR:
Azerbaijan
Georgia
Kazakhstan
Turkey
Turkmenistan
Uzbekistan

4B GROUP

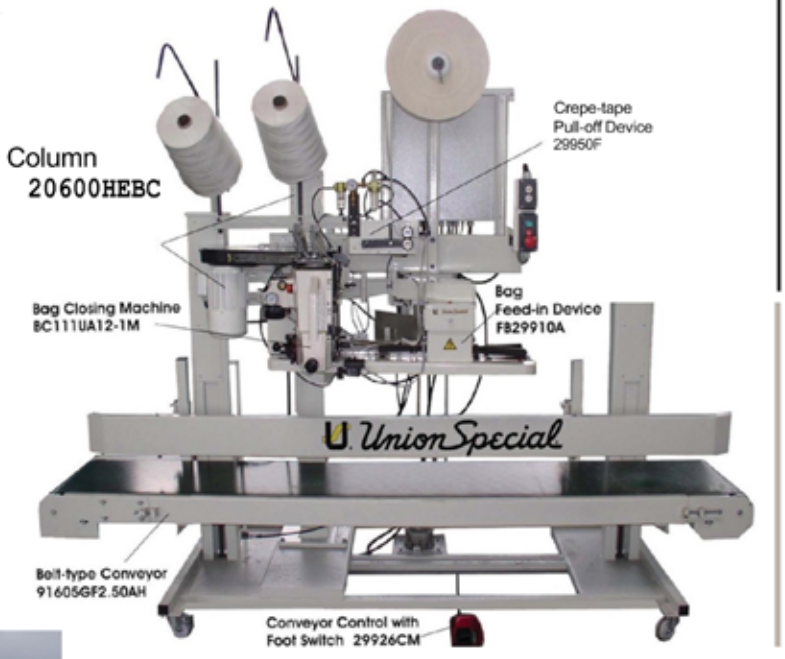

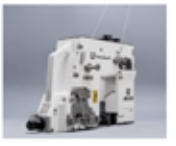
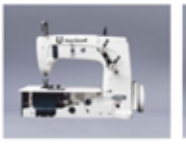

BAG CLOSING SYSTEMS & BAG MAKING
SEAMING - CONVERSION MACHINES

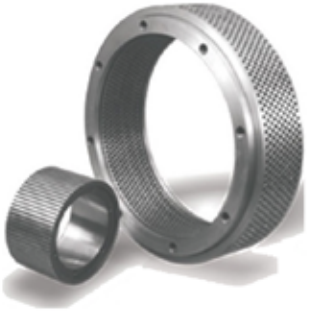

NEW **BC200** SERIES **56100** BAG SEAMING

NEW **80800** SERIES **2200** HEAVY DUTY PORTABLE

Protection Against Rust

GENUINE SPARE PARTS & NEEDLES

www.unionspecialturkey.com
unionspecialbags@bakermagnetics.com.tr

WORLDWIDE EXPRESS DELIVERY TURKEY
Türkiye Temsilcisi & Distribütor

BM Baker Magnetik
Willy Brandt Sok. No: 16/1 Cinnah 06690 Çankaya-Ankara, Turkey
Tel: +90 312 441 68 01 - 441 68 83 Fax: +90 312 441 61 65

Temsilciliklerimiz & Hizmetlerimiz

- *Tahıl Kurutucu/an & Temizleyicileri*
- *Tahıl Depolama, Çelik Silolar ve Aktanna Ekipmanları*
- *Elevatör & Konveyör Ekipmanları ve Emniyet Sistemleri, Elevatör Kovaları*
- *Tahıl ısı Kontrol Sistemleri*
- *Torbalama & Paketleme Teknolojileri*
- *Pelet Presleri, Disk ve Rulolar*
- *Mıknatıslar, Ayırma (Sorting) Sistemleri*
- *Geri Dönüşüm ve Çevre Teknolojileri*

www.bakermagnetics.com
www.bakermagnetics.com.tr

BM Online Supply Chain Platform: www.bmbaker.eu

TURN-KEY PROJECTS
The Member of Baker GROUP since 1964

CHIEF SCAFCO ROLFES Guttridge REDWAVE STATEC BINDER

PANEL

"BİRLİĞİMİZİN 50.YILINDA YEM SANAYİMİZ VE GELECEĞİ"

MODERATÖR : YAVUZ KOCA
PANELİSTLER : BEKİR TAŞKALDIRAN
DR. HÜSEYİN BÜYÜKŞAHİN
ÖNDER MATLI
BAHA ABALIOĞLU

YAVUZ KOCA

Türkiye tarım sektöründe bulunan sivil toplum kuruluşlarının en etkililerinden birisi olan Türkiye Yem Sanayicileri Birliği'nin bu toplantısında yem sektörünün 50. yılına şahitlik ediyoruz. Ben şahsım adına çok büyük mutluluk duyuyorum, inanıyorum ki sizler de aynı mutluluğu duyuyorsunuzdur.

16 Aralık 1981 yılında yani yaklaşık 43 sene evvel, yem sanayi genel müdürlüğünün kapısından girdiğimde hangi heyecanı duymuşsam şu anda da aynı heyecanı duyuyorum. Yem sektörü çok özel bir sektör. Yem gıdanın özüdür, yem sektörü en çevreci sektördür. Hayvancılığın temel girdisi olan yem, diğer bütün gelişmelerde olduğu gibi, savaşların gereği olarak doğmuştur. Savaş sırasında atların beslenmesi ihtiyacına istinaden ortaya çıkmış, dünyada ilk kez Türkler ve İngilizler tarafından kullanılmıştır. On iki bin yıl önce bereketli hilal olarak adlandırılan bir coğrafyada yaşıyoruz. Bu coğrafya maalesef tek bir 10 yılını bile savaşsız geçirmemiştir. Dolayısıyla bizler üretmek zorundayız, bizler iri ve diri olmak zorundayız. Dünyada yaklaşık 1 milyar ton yem üretiliyor, ilk büyük 10 firma bunun yaklaşık %11-12'sini üretiyor. Türkiye de 28 milyon ton yem üretiyor, ilk 10 firmamız bunun %39'unu üretiyor. O ilk 10 firmamızın hemen hemen tamamı burada, 3 tanesi konuşmacı olarak burada yer alıyor. Konuşmacılarımızdan Hüseyin Büyükşahin devlet tarafındaki tecrübelerini, Bekir Taşkaldıran, Önder Matlı ve Baha Abalıoğlu da özel sektör tarafındaki tecrübelerini paylaşacaklar.

DR. HÜSEYİN BÜYÜKŞAHİN

Değerli misafirler, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yaklaşık 50 yıldır sektörün içindeyim. 1976 yılında yem tescil ve kontrol işleri genel müdürlüğünde yem kontrolörü olarak göreve başladım. Daha sonra ileriki yıllarda devlet yem sanayiinde teknoloji daire başkanı, diğer bir ifadeyle üretim daire başkanı görevlerinde bulundum. Diğer tabirle masanın her iki tarafında, hem denetleme hem de üretim kısmında bulundum. Sizlere 1956'da kurulan yem sektörünün 1997 yılına kadarki yaklaşık 41 yıllık çalışmalarını ve önemli gelişmeleri aktaracağım. Bu 41 yıllık süreci 3 bölümde incelemek mümkün. Birinci 15 yılı kuruluş yılları olarak adlandırıyorum. 15 yılın sonunda yem kanununun ve yönetmeliklerin yürürlüğe girmesiyle özelleştirmenin bittiği 1997 yılına kadar gelişme dönemi, daha sonraki dönemi de yükselme dönemi olarak adlandırıyorum.

İlk fabrikalar 1956 yılında kurulan Yem Sanayi Türk A.Ş'nin şirketine ait, 1958 yılında Ankara'da ve Konya'da kurulan fabrikalardır. İkinci fabrika 1959 yılında Erzurum'da, üçüncü fabrika 1960 yılında İstanbul'da kurulmuştur. Bu fabrikalar 12 ton/saat olarak kullanılmış ama 1960 yılında üretilen yem miktarı 586 ton olmuştur. Yani 4 fabrikanın üretim yaptığı yıl toplam yem miktarı sizlerin bir ya da iki saatte ürettiği yem miktarı kadardır. Bunun sebebi karma yemi kimsenin bilmemesiydi. Yem Sanayi Türk A.Ş'nin öncelikli görevi, karma yemi tanıtmak olmuştur. O dönemde yaşayanlar tanıtımı sağlamak amacıyla pazarlarda kiloyla yem sattıklarını ve hatta üretilen yemin büyük kısmını işletmelere hibe olarak verdiklerini aktarmıştır. Yem Sanayi Türk A.Ş. Genel Müdürlüğü bir taraftan yemi tanıtırken diğer taraftan da özel sektörü devreye sokmak için çalışmalara başlamıştır. 1961 yılında ÇUKOBİR ve TARİŞ olmak üzere iki tane birlik ile ortak yem fabrikası kurmuşlardır. Devlet %30-45 gibi hisselerle ortak olmuş ve 1961'de ilk fabrikalarını faaliyete geçirmişlerdir. İlk özel fabrika da 1965 yılında faaliyete geçmiş ve bundan sonra sayılar

artmıştır. Bu şekilde hem ortak hem de özel fabrikaların sayısının artması sonucunda ilk 15 yılın sonunda devlet ortak fabrikaların sayısı 8, özel sektörün fabrika sayısı 19'a ulaşmıştır. Belli bir noktaya gelen sektörde artık kontrollerin yapılması ve sektörün disipline edilmesi amacıyla yem kanunu ve yönetmeliklerinin düzenlenmesine gidilmiştir. 1973 yılında 1734 sayılı Yem Kanunu ve bir sene sonrasında bunun uygulamasını gösteren yem yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Yem Kanunu ve yönetmelikler bu sektörün bir dönüm noktasıdır, bundan sonra gerçekleşen pek çok gelişme bu sektörün ilerlemesine katkı sağlamıştır.

Kanunun getirdiği önemli maddelerden bazılarını genç arkadaşlarıma aktarmak istiyorum. Yem Kanunu bütün yem fabrikalarını, hayvansal kökenli yemleri, yem katkı maddeleri üreten işletmeleri ruhsata tabi tutmuştur. Tabii bu ruhsata tabi tutma gelişi güzel yapılmamış, belirli teknik ve sağlık şartlarını yerine getirenler ruhsat alabilmiştir. Bunun dışında yurtiçindeki tüm yem bayilerine ruhsat verilmiştir. İkinci bir önemli husus, bu yem kanunu ile birlikte yem normları, küspe normları yayınlanmış, bütün üreticilerin bu normlara uygun yem yapması sağlanmıştır. Normlar yayınlandıktan sonra yem fiyatlarını devlet tespit etmeye başlamıştır. Hem küspe hem de karma yem fiyatları devlet tarafından tespit edilmiştir. İlk yem fiyatı 1974 yılında küspe fiyatı ile birlikte tespit edilmiş ve 2 yıl yürürlükte kalmıştır. İkinci yem fiyatının tespiti 1976 yılında olmuş, yaklaşık 2 sene boyunca gerçekleşen fiyat artış miktarı %12,5 civarında olmuştur. Enflasyonun da düşük olmasından kaynaklı olarak bu düşük oranlar görülmüştür.

O yıllarda yurtdışı fiyatlar da iyi olduğu için 550-600 bin ton olan küspe üretiminin 400 bin ton civarı yağ fabrikaları ihracata yönelik çalışıyorlardı stok tespiti yapılıyor ve buna göre yem tescil ve kontrol işleri genel müdürlüğü ihracat müsaadesi veriyor idi. Bu çalışmalardan sonra 1976 yılında 400 bin tonu ihracat olan miktar yaklaşık 100 bin tonlara düşmüş ve daha sonrasında arz-talep dengesine bağlı olarak tamamen durmuştur. En önemli gelişme de, zaten kanunun çıkma amacı da budur, yem ve hammadde kontrolleri yapılmaya başlanmasıdır. Hemen hemen her işletme yılda 2 defa kontrol edilip numuneler alınarak analizleri yapılıyordu. Yani yem kanunu ve yem yönetmeliği sektöre ciddi anlamda olumlu bir gelişme sağlamıştır. Bu çalışmalardan sonra ikinci 15 yıla kadarki dönemde, yem fabrikaları sayısında önemli bir artış olmuştur. Seksenli yılların ortasında devlet yem fabrikası sayısı 26, ortak fabrika sayısı 14, özel sektör fabrika sayısı da 130'lara yükselmiş, sonrasında toplam yem fabrikası sayısı 200'ün üzerine çıkmıştır. Yani sektör ciddi manada gelişmiştir.

Diğer bir gelişme olarak 1985 yılında çıkan yem desteklemesidir. 1985 yılında yem desteklemesi kapsam içine dâhil edilmiş ve ilk etapta fatura bedeli üzerinden %20, ikinci etapta %25 olarak uygulanmıştır. Daha sonra 1988 yılında ise kilo başına %40 ile geri ödeme yapılmıştır. Bu uygulamaya 1990 yılında son verilmiştir. Tabi

1980 yılında ülkenin serbest piyasa ekonomisine geçmesi nedeniyle 1985 yılında önce ortak fabrikaların özelleştirilmesi gündeme gelmiş daha sonra da tamamı devlete ait olan fabrikaların özelleştirilmesi söz konusu olmuştur. 1989-90 yıllarında 14 iştirakli fabrikanın tamamının hisseleri özel sektöre devredilmiştir. Öz fabrikalarda 1990 yılından sonra özelleştirme söylentileri çıktıktan sonra üretim ve satışları düşmeye başlamış, 700 bin ton olan devlet yem fabrikalarının üretimi 1990 yılında 500 bin tona 1991 yılında da 400 bin tona düşmüştür. Yani satışlarda düşme ve dolayısıyla zararlar ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine 1992 yılında devlet yem sanayii özelleştirme kapsamında alınmış ve ilk özelleştirme 1993 yılında yapılmıştır. 1993 yılında 3 defa ihale yapılmış ve bu ihale ile yaklaşık 20 yem fabrikası satılmıştır. 1995 yılında son kalan fabrikalar, Yem Sanayii Türk A.Ş. ihale komisyonunca satılmıştır. Hatta sayın moderatörümüzün de içinde olduğu bir ihale komisyonu ile 3 fabrikayı da biz özelleştirdik. 1995'ten sonra geriye sadece Ankara fabrikası ve genel müdürlük binası kalmıştı. 1997 yılında da Ankara fabrikası ve genel müdürlük binası Çevre Bakanlığı'na satılmış ve devletin yem fabrikaları tamamen satılmış oldu. 1997 yılında tasfiye edilerek elemanları Et Balık Kurumu'na devredildi. Böylece devlet hem ortak hem de öz fabrikalar açısından yem sektöründen ayrılmış oldu. Bizler yem sektörü çalışanları olarak ciddi manada özelleştirmeyi savunduk çünkü, hem üretim hem satış hem de karlılık açısından geriye gitmeye başlamıştı. Devlet bu dönemde sektörü kurup geliştirmiş, kanun çıkarılmasında ve diğer konularda katkıda bulunmuş ve hatta birçok konuda öncülük yapmış ve üzerine düşen görevi yerine getirmiştir. Üreli yem konusunda 1980'li yıllarda önce fakültede araştırma yapıldı, süt-besi yemlerinde %1 oranında üreli yem üretilmesi konusunu ilk olarak devlet yem fabrikaları başlattı. Kırmızı biber üretiminin desteklenmesi ve daha doğal bir madde kullanılması amacıyla yumurta yemlerinde kırmızı biber kullanımı konusunda yine devlet öncülük yapmıştır. Kanunun ve yönetmeliklerin çıkarılmasında, desteklerin gündeme getirilmesinde, ortak fabrikaların kurulmasında çok büyük katkıları olan devlet yem sanayi, artık devam etmenin anlamsız olacağı bir noktaya gelince öncü görevini tamamlayarak sektörden çekilmiştir. Bu nedenle bizler de özel sektöre devredilmesi konusunda destek verdik. Yem sanayiinin bugün geldiği duruma baktığımızda özelleştirmenin doğru bir şekilde ve zamanında yapıldığını, devletin bu sektörde daha fazla kalması halinde sektöre zarar verebileceğini düşünmüştük.

Sektörümüz şu an gerçekten çok iyi bir duruma gelmiştir, bunda en büyük pay Türkiye Yem Sanayicileri Birliği ve özel teşebbüse aittir. Yapılan başarılı çalışmalarla sektörü Avrupa'nın birinci sırasına getirmiştir, bundan sonra da bu başarılarının devamını diliyoruz.

BEKİR TAŞKALDIRAN (OFİS YEM)

Değerli konuklarımız, hepiniz hoş geldiniz sefalar getirdiniz, teşekkür ediyorum. Ben ellinci yılımızda öncelikle bu sektöre emek vermiş, güç vermiş, bugünlere gelmesine yardımcı olmuş değerli büyüklerimizi, kaybettiklerimizi saygıyla anıyor ve Allah'tan rahmet diliyorum.

Değerli arkadaşlar,
1976 yılında Ankara Ziraat Fakültesi'nden ziraat yüksek mühendisi olarak mezun oldum. Bizim dönemler çok kötü dönemlerdi. Ben yemi, yemciliği, yem fabrikasını bilmezdim, ama bu arada ziraat yüksek mühendisi olmak üzereyim. Mezun oluyoruz bu sağcılık solculuk kavgaları arasında memur olmamaya karar verdim. Benim babam sobacıydı, okulu bitirip gelince ben de onunla sobacılık yapmaya başladım. Sobacılıkta Eylül, Ekim, Kasım aylarında kazandığını bir yıl boyunca yersin. Sobacılık mevsimi bitip Aralık ayı gelince babam arkadaşlarımın bir yerde çalışmaya başladığını söyledi. Memur olmak istemediğimi söyleyince, haklı olarak "Oğlum, ben seni sobacılık yap diye mi bu yokluk içinde okutmaya çalıştım?" diye kızarak beni dükkândan kovdu. Tesadüfen bir tanıdığım vasıtasıyla %35'i devletin %65'i de özel sektörün olan Çorum Yem Sanayii A.Ş' de yem fabrikası işletme müdürü olarak işe başladım. Osman Delikara isimli benden 2 dönem üstte bir müdürümüz vardı, ondan çok şey öğrendim. Yem fabrikasına başladım ama 5 ton/saat kapasiteli fabrikada 8 saatte 30 ton toz yemi çıkaramıyorduk. Sürekli makinelerde bir aksaklık oluyordu, işin içine gire gire orada yemciliği öğrendim. Buradan gençlere öğüdüm, ne iş yaparsan yap vicdanınla kaytarmadan çalışacaksın, ben içtenlikle bu fabrikanın kapasitesini nasıl arttırayım diye uğraşırken birileri de bizi izliyormuş. Bu izleyen birileri de sonrasında size sermaye olarak dönüyor. Çorum Yem'de Belçikalı bir firma fabrikayı yapmış ama teknik anlamda bir sürü eksiklik vardı. Kırma, öğütme, dozajlama, karıştırma şeklinde yem yapıyorduk. Değirmen 3000 devir, haftada bir bilya sarıp yatak yakıyor. Fabrikada teknik sıkıntılar bizi çok uğraştırırdı.

O zaman yem öyle bir satılıyordu ki, yemin ücretini alıp 23-25 gün sonraya sıra veriyoruz sonra zamanı geldiğinde yine yemi yetiştiremeyip teslimat süresini biraz daha uzatıyorduk. Bu her zaman böyle olmasa da Ekim, Kasım, Aralık, bahar aylarına kadar bu şekilde yoğun talep oluyordu ama o zamanki eski teknolojiyle kapasite yetiştiremiyorduk. Şimdi dozajlamayı bilgisayar ile yapıyoruz ama o zaman mekanik dozaj kantarı kullanılıyordu. Dozajlamaya ürün dökülüyor, bir mercekle bir yere miktarı yansıtıyordu. Bu şekilde tek tek standart ölçüm yapma imkânı olmadan tartım yapılıyordu. Kantar mekanik olduğu için bozulduğunda tamir edecek kişi bulunamıyordu.

O zaman hammadde taşınan kamyonların kapasitesi 8-12 ton kadar hammadde taşımaya uygundu. Hammadde geldiğinde, boşaltma çukurunda hammadde kamyonu yanaştığı zaman 5-6 adam kamyonun üzerine çıkarak küreklerle boşaltmaya başlardı. Boşalttıktan sonra hangi siloya gideceğini başka bir personel ayarlardı. Gerçekten çok fazla uğraş verilirdi.

O zamanlar laboratuvarın ne olduğunu bilen yoktu. Rahmetli Hakkı Erdoğdu Bey Yem Tescil Kontrol İşleri Genel Müdürlüğü'ndeydi. Bir tane beyaz minibüsleri vardı, onunla fabrikaya gelip yemlerden numune alıp analiz ederlerdi. On beş günde, belki bir ayda sonuç ya çıkardı ya çıkmazdı. O zaman analiz yapma imkânımız olmadığı için tedarikçilere ürünün protein içeriğini sorduğumuzda "En iyisini gönderiyorum" diyordu. Gelen küspede 30 protein var dedilerse gerçekte 28 protein olurdu. Unculardan buğday kırığı gelirdi, kimisi ot tohumlu, kimisi taşlı çıkardı. Bunların hepsini aynı siloya doldurup bunlardan yem üretirdik. Bir gün bu şartlarda yaptığımız yemden numuneyi gönderdik, kül miktarı %1 yüksek çıkmış. Hemen Cumhuriyet Savcılığı'na yazı göndermişler, dava açılıyor beni buluyorlar. Meğerse ben işletme müdürü olduğum için bütün sorumluluk bendeymiş. Hâkimin karşısına gittik esas duruşta bekliyoruz. "Sen nesin?" diye sordu, "Ziraat Yüksek Mühendisiyim" deyince "Sana diploma veren hocalara da yazıklar olsun, yeme kül katılır mı? Hiç mi utanma arlanma yok? " dedi. Bir baktım ki hâkim bizim bahsettiğimiz külü başka kül anlıyor. Şimdi ben kalkıp da ona o kül bu kül değil diye izaha kalksam hâkim iyice sinirlenecek. Onun için "Hâkim bey çok haklısınız,

şimdi arpa zamanı, depolar dolmuş işçiler de kaloriferin küllerini yanlışlıkla arpanın yanına dökmüşler, oradan da toplarken kül karışmış" dedim. Hâkim savunmamızı kabul etti, beraat ettik böylece.

Yem fabrikan varsa, fabrikayı çalıştırmadan önce laboratuvarını yapacaksın. Hangi özellikte hammadde aldığını bilmek için, laboratuvar fabrikadan daha önemli. Bizim gençler işe başlayınca rasyon programı aldılar, önceleri ikna olmasam da sonra almakta haklı olduklarını gördük. Gerçekten makine üretici kardeşlerimizle de gurur duyuyorum, belki yıllardır yurtdışına bağımlılığımız kalmadı. Kendi makinelerimizi kendimiz yapıyoruz ve fabrikalarımızı çalıştırıyoruz. Yem sanayii teknoloji olarak çok ileri düzeye geldi. Eksiklerimiz varsa onların da tamamlanacağına inanıyorum.
O zamanlarda çuvallar hep eksik geliyordu, o zaman bizim için devrim sayılabilecek çuval sayacı yaptırdık. Benim sektöre ilk başladığımda taşıma arabalarla çuvallar taşınırdı, sonrasında bant çıktı, o da çok büyük bir devrim sayılırdı.

Ben yaşlıyım ama geleceğe farklı bakıyorum. Bundan 50 -70 yıl sonra biz olacak mıyız? Yem, yem fabrikası, tavuk, süt olacak mı? Şimdiden bunu düşünmemiz lazım. Gelişmelere baktığımız zaman yem sanayiinin ömrünü 50-70 sene olarak görüyorum. Çünkü yapay et konusu gündemde, dünya yavaş yavaş bu konuyu konuşuyor. Bugün bu nüfusla böyle sıkıntılar yaşanıyorsa dünya gelecekte 10-12 milyar nüfusa ulaştığı zaman mevcut kaynaklar yetecek gibi görünmüyor. Bu konuyu da bir değerlendirmek gerekiyor. Gelecekte bu yapay gıda konusunun daha çok gündemde olacağını hissediyorum. Çünkü insanların gıda talebi artık eskisi gibi değil. Ben işe başladığımda Türkiye'nin yem üretimi 1976 yılında 2 milyon 300 bin tondu. Kırk dokuz işçiyle ayda bin ton yem üretince seviniyorduk. O günlerden bu günlere geldik, umarım bugünlerden de gelecek neslimiz sektörü çok daha iyi günlere getirirler. Umarım ekonomik olarak daha verimli, daha az enerji ve kirlilikle üretim yapar hale geliriz.

BAHA ABALIOĞLU (ABALIOĞLU YEM)

Ülkemiz dünya yem üretiminde önemli bir konuma sahip, Avrupa'da en fazla yem üreten ülkeyiz. Toplumların sağlıklı ve düzenli beslenebilmesi için hayvancılık ve hayvancılığa bağlı olarak da yem sanayii çok büyük bir önem arz ediyor. Günümüzde yem, gıda, ilaç gibi sektörler çok önemli. Bu gelecekte de bu önemini mutlaka koruyacak. Bu alanlarda ülkelerin kendine yeterli olması son derece önemli. Ülkemizdeki hayvancılıkla ilgili en büyük tehlikelerden bir tanesi köyden kente göç. Köydeki çocuklarımız şehirlerde okuduktan sonra kentsel yaşama özeniyorlar ve tarımla hayvancılıkla uğraşmak istemiyorlar. Şehirlerde ücretli olarak çalışmayı tercih ediyorlar. Tarım ve hayvancılık işi de köylerde yaşayan yaşlılara kalıyor ve bunun sürekliliğini sağlamak da oldukça güç. O yüzden ülkemizdeki aile tipi işletmelerin desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bununla ilgili bu işletmelere gerekli destek verilmeli, özellikle bilgi sağlanmalı. Onların daha ekonomik ve kaliteli üretim yapabilmesi için bütün sektör paydaşları beraber çalışmalı. Daha ekonomik ve kaliteli hayvansal gıda üretmek, buzağı ölümlerini azaltmak gibi konularda bütün sektör beraber çalışmalı. Gıda ürünlerinin fiyatları piyasada arz-talebe göre belirleniyor,

bu durum ülkemizde de dünyada da böyle. Zaman zaman ülkemizde et, süt fiyatları arttığı zaman hızlı bir şekilde ithalat çözüm gibi görünüyor ama bu çok kısa vadeli bir çözüm oluyor. Uzun vadede sektörümüze yarar getirmiyor. Özellikle ithalat zamanlarında küçük işletmeler bundan çok zarar görüp sektörden ayrılıyorlar. Ülkemizde de son 5-6 yılda büyükbaş hayvan sayımız artmadığı gibi azalma gösterdi. Önümüzdeki yıllarda bu hayvancılık işletmelerinin büyüyeceğini ve sayılarının azalacağını düşünüyorum. Bu işletmeler büyüdükçe de, bu işletmelerin bizlerden yani yem fabrikalarından talep etmiş olduğu yemler daha konsantre yemler olacak diye düşünüyoruz. Bizim bugün için üretmiş olduğumuz standart süt ve besi yemlerinin yerine daha spesifik buzağı, kuru dönem, düve yemleri gibi yemlere talep olacaktır. Ülkemizde özellikle COVID'den sonra mavi yaka personel açığı çıktı ve bu eleman sıkıntısından dolayı, hem hayvancılık hem de yem sektöründe bir takım değişikliklerin olması gerekir diye düşünüyorum. Bu da ilerleyen günlerde paletli yem sevkiyatı, dökme yem sevkiyatı ya da çuvallı yemlerde de daha gramajı düşük ambalajlar ya da tersine büyük "big bag" ile ambalajlı satışlar gündeme gelebilir.

Ülkemizde de ekonomik olarak gelişmelere ve nüfusun artışına bağlı olarak yem satışlarımızın da bir miktar artacağını öngörüyoruz. Bunun yanında tavuk yemi, su ürünleri yemi satışları ve pet yemi satışları da hızlanarak artacaktır. Hayvansal proteinleri üretmek, bitkisel proteinleri üretmeye göre sürdürülebilirlik açısından daha güçtür. Su ihtiyacı, sera gazı üretimi çok yüksek olduğu için önümüzdeki yıllarda

sürdürülebilirlik kavramı, hayvan sağlığı ve refahı gibi konularla daha çok ilgilenmemiz gerekecek. Aynı zamanda sektörümüzün GDO ile ilgili kanımca ciddi bir sıkıntısı var. Birkaç yıl önce Konya'daki yem fabrikamızdan bayiye yolladığımız bir yemde analiz yapıldı, o fabrikamıza o zamana kadar hiç kanola girmemiş olmasına rağmen iki analizde de kanola tespit edildi. Mahkeme sürecimiz şu an devam ediyor, olumlu bir sonuç çıkacağını umuyoruz. Pek çok firmanın da yaşadığı gibi yerli pamuk tohumu küspesinden yem yaptığımızda bile GDO ile ilgili sıkıntılar yaşıyoruz.

Bildiğiniz gibi bu yıl Güney Amerika, Brezilya ve Arjantin'de çok güzel bir ürün yetiştirildi. Şu anda da Amerika'da üretimin başında olunmasına rağmen havalar çok iyi gidiyor ve bir miktar da ekim alanları arttırıldı. Şu ana adar ülkemizdeki mahsulün durumu da gayet

iyi. Rusya ile Ukrayna bir süredir yağış almıyordu ama önümüzdeki günlerde yağış alması bekleniyor. Dolayısıyla önümüzdeki dönemde de yem fiyatlarında çok fazla bir hareket olmadan, üretime devam edeceğimizi düşünüyorum.

ÖNDER MATLI (PROYEM)

Biz bir aile şirketi olarak ailenin ikinci nesil temsilcisi olarak işlerimizi devam ettiriyoruz. Bizzat 30 küsur senedir bu işin içinde bulunuyorum. Biz Bursa Karacabey'liyiz. Karacabey'de soğan tüccarlığı yapan babamız 50 yaşlarına geldiği zaman 1980'li yıllarda sanayiye ilk adımını çeltik fabrikası kurarak atmış. Refah seviyesi yüksek ülkelerde karbonhidrat, gelişmiş ülkelerde ise protein tüketiminin yüksek olduğunu biliyoruz. O dönemlerde de Türkiye'de bunu çok net yaşamış vaziyetteyiz. O zamanlarda Türkiye'nin pirinç ve buğday tüketimi gerçeği varmış. Ülkenin değişen şartlarında Turgut Özal'ın iktidara gelmesinden sonra Türkiye'nin kapalı ekonomik sistemden küresel ekonomik sisteme adapte olmaya başladığı dönemde, pirinç işinde de sıkıntı yaşanmaya başlamış. Biz o zamanlar sadece Karacabey ovası ve çevresini biliyorduk, o bölgede çeltik ekiminin de azalmasıyla birlikte rahmetli babam yeni bir arayış içerisine girmiş, bu arayış sırasında da yeni yeni ön plana çıkmaya başlayan bir sektör olan yem sektörüne giriş yapıyor. Sonrasında da 1987-88 senesinde yem fabrikasını devreye almışız. Bu şekilde başlangıçlarla zaman içerisinde ilerleyerek işlerimize devam ettik. Babamızı erken yaşta kaybetmemiz sebebiyle yaşıtlarımıza kıyasla daha fazla sorumluluk almak zorunda kaldık ve genç yaşta çalışmaya başladık.

Sabah fabrikaya gidip fabrikayı ve çevresini dolaşırsınız, ne olup ne bittiğini her şeyi gözünüzle görmeniz gerekir. İkinci fabrikamızı faaliyete geçirdiğimizde, her şeyi gözünüzle görmenizin mümkün olmadığı bir sürece geçmiş olduk. Bu nedenle Konya fabrikamız bizim için çok anlam ifade eder. Sonrasında birkaç yıl içerisinde yeni tesisler kurarak ilerledik ve en son Diyarbakır'da dokuzuncu tesisimizi devreye almış olduk. Sermaye yetersizliğinin olması nedeniyle kazandıkça üzerine ilave ederek, labirent gibi fabrikalarımız olmuş. Çok şükür bu anlamda çok yol kat ettik.

Bu sektör tırnaklarıyla kazıyarak, küçük sermayeleri büyük yaparak bir

GIDA VE TARIM'DA GERÇEK ZAMANLI HASSAS ANALİZLER

Perten'in gelişmiş NIR cihazlarıyla gerçek zamanlı ve aynı anda birçok parametrenin analizleri ile üretiminizi kontrol edebilir, verimliliğinizi artırabilirsiniz. Cihazlarımız, tahıl hasadından süt üretimine kadar gıda endüstrisinin çeşitli alanlarında üretim hattınıza kusursuz bir şekilde entegre olabilmektedir.

30 yılı aşkın deneyim ve 10.000'den fazla kurulumla, bir PerkinElmer şirketi olan Perten'in benzersiz kalite ve güvenilirlik sunacağına daima güvenin.

DA 7440 On-line NIR Sensor

DA 7350 In-line NIR Sensor

Learn more at
www.perten.com

Perten
a PerkinElmer Company

Copyright © 2024 PerkinElmer U.S. LLC. 120878 All rights reserved. PerkinElmer® is a registered trademark of PerkinElmer U.S. LLC. All other trademarks are the property of their respective owners.

yerlere gelen mensuplarının çalışmalarıyla bugün 28 milyon ton yem üretir hale gelmiş bir sektördür. Bu yem üretimiyle de artık dünya da sayılı yem üreticileri arasına girmiştir. Çok şükür bizim firmamız ve Türkiye'deki birçok firma da büyüyerek uluslararası yem magazinlerinde sıralamalara girebilecek duruma geldi.

Özellikle yurtdışındaki şirketlerde üçüncü, hatta beşinci nesillerin işletmelerin faaliyetlerini sürdürmekte olduğunu görüyoruz. Bizler de bu şirketlerimizi gerçek anlamda kurumsallaştırıp geleceğe hazır tutabilecek miyiz? Kurumsallaşma ve geleceğe hazır olma benim en önemsediğim konulardan. Bu anlamda çok büyük mesafe kat ettiğimizi düşünüyorum. Sektörün 3 firmasının temsilcisi olarak burada çok olgun bir şekilde, bir arada panelist olarak bulunabiliyor, dışarıda rekabetimize de kıran kırana devam ediyoruz. Nesilden nesile gelen olgun bir rekabet çerçevesinde hem işlerimize hem de dostluğumuza devam ediyoruz. Bundan sonraki süreçte de bu anlayışla sektörümüzü daha ileri seviyelere götüreceğimize ben inanıyorum.

Bir hikâyede giriş, gelişme ve sonuç bölümleri vardır. Bu sektör de giriş ve gelişme kısımlarını çok iyi şekilde gerçekleştirdi ve şimdi sonuç kısmına gelmemek için yeni bir şeyler söyleyip, yeni adımlar atarak bundan sonraki sürecine devam etmesi gerekiyor. Bence bu anlamda Türkiye yem ve hayvancılık sektörünün artık ulusaldan küresele geçerek, global oyuncu olan markalarını ortaya çıkarması gerekiyor. Türkiye'nin bu anlamda küresel bir oyuncu olmak için mutlaka başarı hikâyesi yazması gerekiyor. Bu hikâyeyi yazabilmek için en önemli gereklilik insan kaynağına sahip olmak. Türkiye bu açıdan gerçekten imkâna sahip, çok yetişmiş bir insan kaynağına sahip duruma geldi. Daha önce Türkiye'de insan kaynağı olmadığı için yurtdışından birisi geldiğinde ondan bir şeyler öğrenmek için beklediğimiz zamanlar geçirdik. Bugün çok şükür Türkiye kendi yetiştirdiği uzmanlarıyla özellikle yakın coğrafyasında hizmet veren bir insan kaynağı deposuna sahip oldu. Bundan sonraki süreçte de küresel iş yapma vizyonuyla, sektörümüzün diğer sektörlere örnek işler yapacağına yürekten inanıyorum. Çünkü çok büyük avantajlarımız var. Çok yakın coğrafyamızda müthiş bir hammadde kaynağı var, güneye indiğimizde Orta Doğu coğrafyasında büyük bir pazar var. Bütün dünya Orta Doğu pazarına doğru yöneliyor. Dolayısıyla Türkiye'nin hammadde ve pazar arasındaki bu yetişmiş insan kaynağıyla bir köprü oluşturacağına inanıyorum. Kurumsallaşmayla ilgili süreçleri doğru yürüttüğümüz sürece bu anlamda önümüzün çok açık olduğunu düşünüyorum.

www.sasltd.com.tr / satis@sasltd.com.tr

NUH'UN
ankara
MAKARNASI
TÜRKİYE'NİN
1
NUMARASI

15. TUYEM
ULUSLARARASI YEM KONGRESİ
VE YEM SERGİSİ
INTERNATIONAL FEED CONGRESS & EXHIBITION

15. TUYEM
ULUSLARARASI YEM KONGRESİ
VE YEM SERGİSİ

Yem Sektörünün Buluşma Noktası

20 NİSAN 2024

2. OTURUM

3. OTURUM

2. OTURUM
2.SUNUM

"TÜRKİYE'DE BİYOGÜVENLİK MEVZUATI VE RİSKE YÖNELİK DÜZENLEMELERİN EKONOMİK ETKİLERİ"

MODERATÖR : PROF. DR. GÜLTEKİN YILDIZ
KONUŞMACI : BRENT BABB (USSEC)

Burada Graham Brooks'un yaptığı bazı ekonomik analizleri paylaşacağım. Graham, bu çalışmaya 10 yıl önce başladı ve birkaç yıl önce yeniden güncelledi. Türkiye, binlerce yıldır ticarette küresel bir lider olmuştur ve bu alandaki fırsatlar devam edecektir. Fakat özellikle yem endüstrisi, birçok ülkenin karşılaşmadığı GMO (Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar) riskleriyle işlerini sürdürmeye çalışıyor. GMO onayları veya ithalatındaki belirsizlikler nedeniyle riskler artıyor. AB'nin bu konuda riski oldukça düşük, Çin'in de öyle, Hindistan'da da çok az risk var; ancak Türkiye'deki yem endüstrisinin karşı karşıya olduğu riskler çok daha yüksek.

Dünyada neler olup bittiğine ve bunun yerel endüstrinize ekonomik etkisini nasıl gösterdiğine dikkat çekmek istiyorum. Konuşmamda GMO ve biyoteknoloji kelimelerini birbirinin yerine kullanacağız; nerede yetiştirildiği ve ithal edildiği, güvenlikle ilgili temel gerçekler; AB, Çin ve diğer ülkelerin neler yaptığı ve onların düzenlemelerinin yerel endüstriyi nasıl desteklediği hakkında konuşacağım. Yasal düzenlemeler uygulanması zor olsa da yerel endüstriyi destekler.

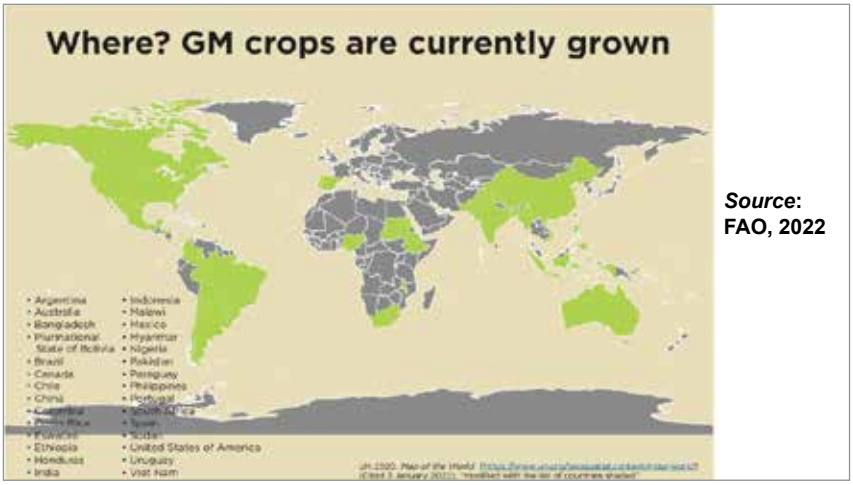

***Source*:**
FAO, 2022

Biyoteknolojinin üretim üzerindeki olumlu çevresel etkisinden ve Biyogüvenlik Kanunu'nun ekonomik etkileri ve mevcut düzenlemelerin maliyetinin analizinden bahsedeceğim. Dünya genelinde GM biyoteknoloji ürünlerinin nerede yetiştirildiğine bakalım. Bu, 2022 yılına ait FAO'dan alınan bir veridir ve sürekli güncellenmektedir; belki birkaç ülke daha eklenmiş olabilir ama Kuzey Amerika'nın tamamı, Güney Amerika'nın büyük bir kısmı, AB'de İspanya ve Portekiz GM ürünleri yetiştiriyor. Yakın zamanda yeni genler onaylanmamış olsa da AB'de GM ürünleri yetiştirme fırsatı bulunuyor. Afrika'da ekilen bölgeler genişlemeye devam ediyor ve Asya'da en kalabalık ülkeler olan Çin ve Hindistan'ın her ikisi de GM ürünlerini yetiştirme onayına sahip. Bunlar sadece ithalat için değil, aynı zamanda bu ülkelerde GM ürünlerini yetiştirme onaylarıdır.

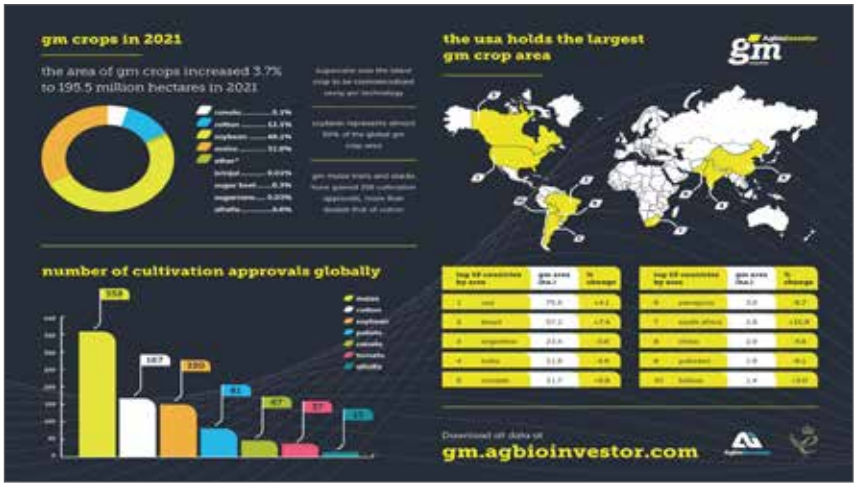

Dünyada en çok yetiştirilen GM ürün soya fasulyesidir. ABD ve Brezilya, bu GM ürünlerini en fazla yetiştiren iki büyük ülkedir. Mısır, biyoteknolojik tohum çeşidi açısından en fazla gen çeşidine sahip üründür. Aşağıdaki grafikte 350'den fazla farklı biyoteknolojik ürün çeşidi görülmektedir, bu nedenle mısır için birçok onay alınması gereken ürün bulunmaktadır. Soya, yaklaşık 150 biyoteknolojik çeşidi ile ikinci sıradadır. Dünyada bu ürünleri yetiştiren ülkelere baktığımızda, ABD, Brezilya ve Arjantin en büyük soya üreticileridir; ancak dünyadaki birçok büyük tarım üretim ülkesi, en azından bazı biyoteknoloji ürünlerini yetiştirmektedir. Biyoteknoloji ve GM yeni bir şey değildir. Bazen bu teknolojiyi yeni olarak tartışıyoruz ama ilk ürün 1996'da yetiştirildi. 28 yıldır bu teknoloji var ve 28'den fazla ülkede yetiştiriliyor ve 202 milyon hektardan fazla bir alanda üretim yapılıyor. Daha fazla ülke, GM ürünlerini yetiştirmeyi ve ekmeyi onaylamaya devam ediyor. Şu an Afrika'da 9 ülke bulunuyor. Bu verdiğim bilgilere göre, milyarlarca ton GM ürün doğrudan insanlar ya hayvanlar tarafından tüketiliyor. İhraç edilen mısır ve soya fasulyesinin büyük bir kısmı GM (Genetiği Değiştirilmiş) olduğu için bu durum 20 yılı aşkın süredir devam etmektedir.

Güvenlik konusuna gelince, GM ürünleri dünyada en çok incelenen bilimsel konulardan biri olmuştur; 3.000'den fazla bilimsel çalışma, bu ürünlerin güvenli olduğunu göstermektedir. Dünyanın dört bir yanındaki çeşitli ülkelerden 4.400'den fazla yasal onay alınmış ve özellikle Avrupa'da bulunan 284 bilimsel kurum, GM ürünlerini güvenli bulmuştur. Bilim, GM biyoteknoloji ürünlerinin güvenli olduğunu sürekli olarak belgelemektedir.

Özellikle AB'ye baktığımızda, değerlendirme ve onaylama süreci vardır ve bu süreç yavaş işlemektedir. Biz her zaman işlerin

hızlı olmasını isteriz, ama sabırlı olmayı öğrendik. AB yavaş ama öngörülebilir ve bilimsel temellere dayanıyor. Her ne kadar çok fazla tartışma olsa da, bilimsel verilere dayanıyorlar ve bu öngörülebilirlik, AB'deki endüstrinin bu ürünleri ithal edebileceğini bilmesini sağlıyor. Türkiye'de karşılaşılan risklerin bazıları burada yaşanmıyor. Daha önce belirttiğim gibi, İspanya ve Portekiz GM ürünleri yetiştiriyor. 10 yıl önce İspanya'da bir çiftçiyle konuşmuştum ve GM ürünleri yetiştirdiği yıldan bir sonraki yıla veriminde %25 artış olmuştu. Bu teknoloji, üretim endüstrisine ve çiftçilere birçok avantaj getiriyor ve en önemli avantajlardan biri, verim artışı. Ayrıca çevresel olumlu etkileri de var.

AB, ithalat ve yem için kullanmak üzere 100'den fazla ürün onayladı. Farklı mısır çeşitleri, 26 soya fasulyesi çeşidi, pamuk, kanola ve hatta şeker pancarı bile var. AB, aslında dünyanın ikinci büyük GM ürün ithalatçısıdır; birinci Çin'dir ama AB ikinci sırada ve sadece soya fasulyesini her yıl yaklaşık 28 milyon ton GM olarak ithal ediyor. AB, GM ürünlerinin gıda olarak kullanımına izin veriyor, ancak ürünlerin etiketlenmesi gerekiyor. Pazarlama açısından her zaman gıda endüstrisinde kullanılmasa da, ürünler etiketlendiği sürece tamamen yasal.

Çin'e hızlıca baktığımızda, dünyanın en büyük GM ithalatçısıdır. Yaklaşık 100 milyon ton soya ithal ediyorlar ve bunun neredeyse tamamı GM soya fasulyesi. Diğer ürünler de ithal ediliyor ve Çin, yaklaşık on yıldır ülkelerinde kullanılmak üzere GM teknoloji tohumları üzerinde oldukça agresif bir şekilde çalışıyor. Çin, bazı GM çeşitlerini üretim için onayladı. Yani AB ve Çin, ülkelerinde GM biyoteknoloji ürünlerinin üretimine izin veriyor ve ithalat için öngörülebilir bir onay süreci ile birçok ürün için bu onayları veriyorlar.

Dünya çapındaki enstitülerden gelen bilgiler, 3000'den fazla bilimsel çalışma, ekonomik ve çevresel faydaları gösteriyor. Bu detaylara daha sonra değineceğim. Afrika ülkeleri ve AB ülkeleri, GM ithalatını kolaylaştıran açık onay sistemlerine sahiptir. Bilim temelli bir sistem kullanıyorlar, ciddiyetle araştırıyorlar ama sonunda bilim, bu ürünlerin ithal edilebileceğini gösteriyor. GM ürünlerinin çiftçilerimize nasıl yardımcı olduğuna baktığımızda, dünyanın dört bir yanındaki çiftçiler de bu faydaları görüyorlar. GM ürünleri, toprağı işlememe imkanı sağlıyor. Çiftçiler, toprağı işlemeden veya daha az işlem yaparak çevrelerine ve kendilerine sağladıkları faydaları görüyorlar. Bu yöntemler, toprağın kalitesini iyileştiriyor ve zamanla verimi artırıyor. Bitki kalıntısı katmanı toprağa organik madde sağlayarak toprak kalitesini ve zaman içerisinde verimi arttırır. Biyoteknoloji ve genetiği değiştirilmiş (GM) mahsuller, pestisit ve herbisit kullanımını azaltıyor, çiftçiler bunu yıllar içerisinde açıkça gördüler. Toprak neminin korunmasına yardımcı oluyor, iklim değişikliği ile birlikte gelen yüksek sıcaklık ve kuraklık durumlarında toprağın neminin korunması daha da önemli hale geliyor.

Çiftçiler, yakıt kullanımını azaltıyor. ABD'deki çiftçiler ekimden hasada kadar, soya ve mısır gibi mahsulleri dört veya beş kez tarlada işlerken, Avrupa'daki çiftçilerin bu işlemi 10-14 kez yaptığını duydum. Bu da daha fazla iş gücü, yakıt ve ekipman kullanımı anlamına geliyor. USDA, tarım üzerine en çok veri toplayan kuruluşlardan biridir ve 1980'den 2020'ye kadar olan 40 yıllık dönemde mahsul verimlerinin neredeyse iki katına çıktığını göstermiştir. Bu artışların büyük bir kısmı GM biyoteknolojisi sayesindedir.

Toprak erozyonu, toprağın işlememesi sayesinde %34 azalmıştır. Yakıt kullanımını %50 azaltarak enerji tüketimini neredeyse yarıya indirdik ve sera gazı emisyonlarını %40 oranında azalttık. Karbon ayak izi konusunda, ABD'den Avrupa'ya ithal edilen tane soya fasulyesi için yapılan hesaplamalarda ABD'nin karbon ayak izi, Avrupa'daki üreticilere kıyasla neredeyse yarı yarıya daha düşük.

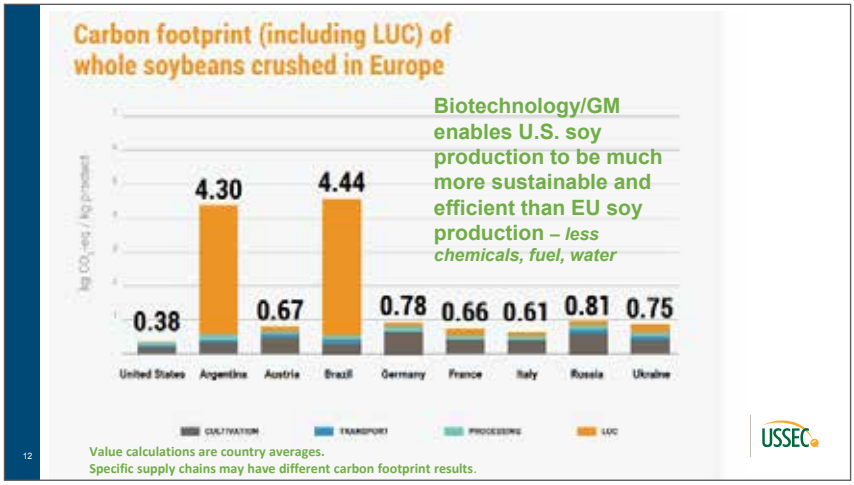

Çevresel etki ve karbon ayak izi hakkında, bu konu hakkında AB'de çokça duyuyorsunuz, ABD'de ve dünya çapında birçok ülkede de konuşuluyor. Karbon ayak izi konusunda ABD'den Avrupa'ya gelen soya fasulyeleri için yapılan hesaplamalar gösteriliyor. ABD, GM kullanımı sayesinde verimliliği artırdığı için en düşük karbon ayak izine sahip. Arjantin, büyük turuncu alan arazi kullanım değişikliğini gösteriyor, bu yüzden Arjantin ve Brezilya'nın üretim ayak izi düşük olmasına rağmen, arazi kullanım değişikliği nedeniyle karbon ayak izleri daha yüksek. Avrupa'ya bakarsak, Almanya, Fransa, İtalya en büyük üretici, ABD'nin karbon ayak izi Avrupa'da üretilen soyanın neredeyse yarısı kadar. İspanya ve Portekiz'deki çiftçiler GM mısır yetiştirebilirken, Avrupa'da teknoloji kullanılarak soya üretimi yapılmıyor ve bu büyük bir fark yaratı-

yor. Daha düşük verimler, daha fazla yakıt kullanımı, daha fazla su kullanımı ve daha fazla kimyasal kullanımı Avrupa'daki soya endüstrisinde mevcut. Bu nedenle biyoteknoloji birçok avantaj sağlıyor.

Şimdi Graham Brooks'un analizine ve Türkiye'deki biyogüvenlik düzenlemelerinin ekonomik etkisine geçelim. Brooks, İngiltere'den bir tarım ekonomisti ve bu projede küresel tarımı inceleyerek 2011'de veri toplamıştır. Küresel tarımın karşılaştığı zorluklar Türkiye'de, ABD'de ve her yerde mevcut. İlk olarak, bu milyarlarca insanı nasıl besleyeceğiz? Görünüşe göre beslememiz gereken bir milyar insan daha var. İklim değişikliğinin etkileri birçok farklı şekilde ortaya çıkıyor, çevresel etkiyi azaltmak için her şeyi mükemmel şekilde yapmadığımızı kabul edelim. Tarımın çevresel etkilerini azaltmak için biyoteknoloji ve GM kullanımı önemli bir rol oynamaktadır. Düzenlemelerin bilimsel ve şeffaf olması gerekmektedir. Graham Brooks'un araştırmasına baktığımda, Türkiye yem endüstrisinde hammaddelerin tedariki ve kullanımı üzerindeki ekonomik etkilerin bazı önemli noktaları olduğunu görüyorum: ithalat, kırma, yem ve gıda üretimi, hayvansal üretim ve su ürünleri yetiştiriciliği. Türkiye'deki yem sanayii ve gıda üretimi üzerine yapılan bu araştırma, toplam soya ve soya ürünleri kullanımının %70'ini, mısır kullanımının %40'ını ve tahıl kullanımının %50'sini kapsamaktadır. İlk olarak 2011'de yapılan bu çalışma birkaç yıl önce yeniden güncellenmiştir.

Kullanılan biyoteknoloji mevzuatı ve onaylanmamış GM çeşitlerin düşük düzeyde bulunması konusunda sıfır tolerans uygulaması işlerinizi etkiliyor. Ürünün kendisi GM olmasa bile nakliye veya işlemler sırasında tozlar nedeniyle ürünlerde düşük düzeyde GM tespit edilebiliyor. Pek çok ülkede bu oran en azından % 0,1 olarak uygulanıyor ve ülkeye ithal edilen bu ürünlerin GM olduğu düşünülmüyor. Dünyada onaylanmamış GM ürünlerin bulunması açısından sıfır toleransa uygun ürün bulunması neredeyse imkansız. Diğer ülkelerden farklı olarak biyogüvenlik mevzuatınız, ithalatınızı ve işleyişinizi etkiliyor. AB'den farklı olarak Türkiye'de onaylı ürünlerin gıdada kullanımına da izin verilmiyor. AB'de çok yaygın olmasa da (ABD'de bu daha yaygın) biyoteknolojik gıda ürünleri bulunuyor.

Şu anda toz seviyelerinin test edilebilirliği mevcut. Çoğu ülke düşük düzeyde biyoteknoloji ürünü varlığına izin veriyor, bu nedenle biyoteknoloji ürünlerinin ülkeye ithal edilmesi mümkün. Ancak bazı ülkeler bu toz seviyesinde dahi bulunmaya izin vermiyor ve sıfır tolerans uyguluyor.

Araştırmaya ilişkin tüm rakamları burada okumak mümkün olmasa da vurgulanan analiz, sertifikasyon, hammadde fiyatları gibi bazı önemli noktalar var. Bunlar yıldan yıla değişebilir elbette, ancak birkaç yıl önce ABD-Çin ekonomik krizi sürecinde ABD soya fiyatlarının diğerlerine kıyasla 100 dolar/ton aşağıda olduğunu görüyoruz. Bu dönem ABD soyası için en rekabetçi zaman dilimiydi fakat Türkiye yem ve gıda endüstrisi mevzuat dolayısıyla bu avantajı kullanamadı. Yine mevzuat dolayısıyla yüksek kaliteli hammaddeler yerine düşük kalite hammaddeleri kullanmak zorunda kalıyorsunuz. Yem sektörü, özel şirketlerin analizler ve mevzuat üzerine yaptığı bütün çalışmalar bir iş yüküne ve mevzuatsal bir kaosa sebep olmaktadır.

Türkiye yem sanayii açısından, 2010-2022 arasında biyogüvenlik mevzuatından kaynaklı toplam ek maliyetin 1,5-2 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir. Yani bu 15 yıllık süreçte yem sektörü için yıllık yaklaşık 100 milyon dolarlık bir maliyet anlamına gelir. Bunun yanı sıra tarım ve gıda sektörlerine etkisi katma değerli ürün kaybı, işgücü kaybı gibi sorunlara da sebep olmaktadır. AB ve Çin'e baktığımızda burada da yasal açıdan sınırlı düzeyde bir kaos var fakat Türkiye'de hala yüksek yıllık maliyet ve risk var.

Bilimsel kanıtların rolü bu sistemin göz ardı edilemeyeceğini gösteriyor. Yapılan çalışmalar GM ürünlerin güvenli olduğunu ve bunların bir risk olarak tanımlanamayacağını gösteriyor. Bilimsel kanıtları dikkate alarak, Arjantin, Brezilya ve Japonya gibi ülkelerdeki otoriteler yasal düzenlemelerini daha fazla sıkılaşmaya gitmeden geliştirmeye devam ediyor. Bilim ve teknolojiye dayalı yapılan çalışmalar ve değerlendirmeler sayesinde bu ülkelerde pek çok kişi GM ürünler ve biyoteknolojiye daha açık hale geliyor.

Türkiye'deki mevzuatta gözden geçirilmesi gereken konulardan birisi de analiz protokollerinin daha açık ve tahmin edilebilir hale gelmesidir. Farklı laboratuvarlarla çalışmak, analiz protokollerinin iyi anlaşılmasının sağlanması gibi konularda gelişim sağlanması gerekiyor. İnsanlar neyin analize tabi tutulduğunu ve neyin analiz edileceğini bilmek istiyor.

Dünyadaki pek çok ülke, etiketlemek suretiyle GM ürünlerin gıda amaçlı kullanımına izin veriyor. Türkiye sadece sayılı çeşit, onaylanmış durumda fakat yerel endüstrinize ve yerli üreticinize faydası olacak başka ürünler de var. GMO onaylarının yavaş olması daha fazla iş yüküne sebep olmakta ve onaylanmamış GM çeşitlerden kaynaklanan riski ve öngörülemezliği arttırmaktadır. Onay sistemi konusunda çalışan organizasyonların, bu onaylama sistemine uygun niteliklere sahip olması gerektiğini de unutmamak gerekir. Sanayiinin ithal ürünleri kullanımına sınırlama getirilmesi riskleri arttırmaktadır.

Bilim esaslı onaylama sistemine geçiş için yapılması gereken uygulamalar, tam anlamıyla bilime dayanmalı ve fazla kısıtlayan tedbirler içermemelidir.

Düşük seviyede bulunma konusunda sıfır toleransa uygun ürün bulunması, global tarımsal bir sistemde neredeyse mümkün değildir. Avrupa, Çin, Hindistan, Kuzey ve Güney Amerika gibi büyük tarım üreticileri GM üretim ve ithalatını açık ve öngörülebilir bir sistemle yönetmektedir. Türkiye'nin düzenlemeleri bu ülkelerle kıyaslandığında daha katı ve maliyetli olup, piyasa üzerinde ek riskler oluşturmaktadır.

Özetle, bilim esaslı bir mevzuat sistemi, yem sanayii maliyetlerini düşürebilir ve tüketiciler için gıda fiyatlarının kontrol altında tutulmasını sağlar. Gıda enflasyonu, gıda güvenliği ve fiyatları son yıllarda önemli sorunlar haline gelmiştir ve biyoteknoloji bu sorunların çözümüne katkıda bulunabilir.

Biyoteknolojinin ve GM ürünlerinin tarım alanındaki uygulamaları 28 yıllık süreçte gelişim göstermeye devam etmiştir. Bundan sonra daha da hızlı olacaktır. CRISPR CAS-9, yeni ıslah yöntemleri geliştirilmektedir. Şu ana kadar GM konusunda odaklanılan mısır ve soya gibi ürünler dünya çapında milyonlarca hektar arazide ekilmiştir. Fakat CRISPR teknolojisi daha hassas ve daha ucuz olmakla beraber, meyveler, sebzeler ve daha pek çok ürün için de kullanılmaktadır. Bu teknolojinin kullanımı ile ilgili de dünya çapında hızlı bir gelişim olması beklenmektedir. Önümüzdeki 20 yıl ya da 50 yıl içinde de Türkiye yem sektöründeki GM ürünlerin ekonomik etkisinin azalmayacağını tahmin ediyoruz.

Türkiye'de ADM

ADM, Türkiye'de yiyecek, içecek, yem, kağıt ve ambalaj dahil olmak üzere birçok sektöre ve pazara hizmet vermektedir.

ADM Turkey Tarım Ticaret A.Ş.
Küresel Ticaret & Pazarlama

Tahıl, yem maddeleri, yağlı tohumlar, bakliyat ve bunların yan ürünleri dahil olmak üzere tarımsal emtiaların ithalatı ve ticareti alanında faaliyet göstermektedir. ADM Turkey Tarım Ticaret, İstanbul'da bulunan ofisi ile yerel ve uluslararası tüketicilere hizmet vermektedir.

ADM Besin ve Tarım A.Ş.

ADM Besin ve Tarım, Adana'da kurulu tesisinde doğal ve modifiye nişastalar, mısır şurubu, mısır özü, mısır gluteni, mısır yemi ve gluten yemi üretmektedir. ADM Besin ve Tarım tarafından üretilen ürünler ISCC Sürdürülebilirlik Sertifikasıyla onurlandırılmıştır. Sektörünün Türkiye'deki en önemli şirketlerinden biri olan ADM Besin ve Tarım aynı zamanda bu alandaki en büyük ihracatçılar arasındadır.

ADM®

© 2023 ADM

OPSIS®
LIQUIDLINE®

OPSIS
FiberROC Fiber/ADF/NDF

Tam Otomatik, 9/27 Numune
BlackLine Kaplama, LabConnect

20.yıl

SAS

Standart Analitik Sistemler Ltd. Şti
Tel: 0 (216) 340 58 20 **www.sasltd.com.tr**

2. OTURUM
3.SUNUM

"YEM TEKNOLOJİSİNDEKİ GELİŞMELER: YAPAY ZEKÂ, OPERASYONEL VERİMLİLİK, ÖLÇÜM TEKNOLOJİSİ"

KONUŞMACI: DIRK MAIER (Iowa State University)

ABD'ye baktığınızda bu haritadaki tüm noktalarda yem üretim tesisleri vardır. Kırmızı yıldızla gösterilen en yüksek yoğunluklu bölgede Iowa bulunuyor ve yıllardır yem bilimi, teknolojisi ve sanayii konusunda çalışma programı bulunuyor. Bu endüstri sadece ABD'de değil tüm dünyada yeni bir beceri gerektirir hale geliyor. Endüstrinin daha da ileriye taşınması için sadece insan gücü değil, yatırımları için de teknoloji ve ekipmanların da geliştirilmesini gerektiriyor. Ayrıca pek çok şekilde tanıtılmaya devam edilen yapay zekâ konusunda da kişisel verimlilikten, mail ya da makale yazımına kadar tüm alanlardaki gelişmelerin de takip edilmesi gerekiyor.

Dolayısıyla, Iowa eyaletimizdeki ve ABD'nin orta batı kısmında bulunan yem ve tahıl endüstrisi, Iowa State Üniversitesi'nde benim de direktör olarak görev aldığım bir yem teknolojisi eğitim ve araştırma merkezi kurdu. Son 8 buçuk yıldır bunun üzerinde çalışıyoruz ve şimdi, yeni nesil endüstri liderleri, bilim insanları, mühendisler ve teknoloji uzmanlarının işe alımı ve hazırlığına gerçekten adanmış bir tesise sahibiz. Bu, Iowa eyaleti veya federal hükümet tarafından değil, yem endüstrisine yatırım yapan bireyler ve şirketler tarafından yapılan özel bir yatırımdır. Bu endüstriye değer katma açısından önemli olan yem teknolojisi öğrencilerine yönelik bir kurs ve program hazırlıyoruz. Ayrıca, Brent'in de vurguladığı gibi, dünya genelinde bu endüstri için öğrencileri pratik olarak, özellikle yeni teknolojilerin ortaya çıktığı bir dönemde eğitiyoruz. Bu yeni nesil çalışan ve liderlerin, kullanılabilecek araçlar ve veri gibi konularda eğitilmeleri gerekiyor. Ayrıca, öğrencileri yem üretim tesisimizde çalıştırmak için şirketlerin sponsor olduğu bir eğitim programımız da var. Geçen yıl Ekim ayından bu yana ticari olarak yem üretiyoruz ve öğrencilerimiz pratik olarak eğitiliyor. Özellikle operasyon odamızda bulunan terminallerde bu teknolojiyi kullanarak tüm tesisi işletme, hayvan besleme, kaynak iyileştirme, yem üretimi gibi işleri öğreniyorlar.

Yapay zekâ, ölçüm teknolojisi ve operasyonel verimlilik konusunu sizlerle konuşmak istiyorum. Anahtar nokta, bu teknolojilerin neler sağlayabileceğini anlamak ve bunları operasyonel verimliliğimizi ve yem üretim işimizi geliştirmek için nasıl kullanabileceğimizi bilmektir. Yapay zekâ hakkında düşündüğümüzde, bunu işletme seviyesine indirmemiz gerekiyor. Örneğin, peletleme öncesi şartlandırma sürecinde, tesislerinde değirmen olanlar buharın nasıl kullanıldığını, sıcaklık ve nem artışını nasıl etkilediğini anlamalıdır. Yapay zekâyı düşündüğümüzde, önemli nokta, veriyi kullanarak daha iyi bir sonuç tahmin etmektir. Şartlandırıcı çıkışındaki yağ ve nem içeriğini tahmin ederek hidrotermal prosesin tahmini modellemesi çıkarılabilir. Şu anda, bu değerleri çevrimdışı olarak bir laboratuvara götürmeden güvenilir bir şekilde ölçen bir sensör yoktur ve böyle bir sensörün geliştirilmesi muhtemelen mümkün olmayacaktır. Bu yüzden, sürekli veri toplama ve işlemeyle tahminsel modellemeyi geliştiren yapay zekânın entegrasyonu, enerji ve nemin optimizasyonu açısından önemli bir noktadır.

Yapay zeka, ekipman bakımının tahminsel modellemesiyle de ilgili kullanılabilir. Tesisimizde sahip olduğumuz milyonlarca dolar değerindeki ekipmanlara ne zaman bakım yapılması gerektiğini daha öngörülebilir bir şekilde belirlemek için bu teknolojiyi kullanabiliriz. Örneğin, yağ değişimi, sensör değişimi gibi işlemleri, aksaklıklar yaşanmadan yapmak mümkün olabilir. Bu şekilde, arızalar ve operasyonel gecikmeler önlenebilir. Böylece ekipman bakımından kaynaklanan maddi kayıpların da önüne geçilebilir. Otomasyon şirketlerinin yazılımı, tehlike izleme sensörlerinden gelen verileri izleyebilir ve tesis otomasyon sistemleriyle entegre olabilir. Bu, zamanla daha güçlü ve etkili hale gelecektir.

Yapay zeka nedir? Bilgisayarların ve makinelerin insan zekasını ve problem çözme yeteneklerini simüle etmelerini sağlayan bir teknolojidir. Ancak, bu teknolojinin çalışması için veri ve bilgiye ihtiyaç duyar. Yapay zekanın, insanların yerini almak yerine, onlara yardımcı olacak bir teknoloji olduğunu düşünüyoruz. Bu, işlerin daha verimli ve tutarlı bir şekilde yapılmasını sağlayarak işinizin kârlılığını artırmalıdır.

Yapay zeka nasıl çalışır? Makine öğrenmesi, bu süreçte makinelerin ve bilgisayarların sürekli olarak öğrenmesini sağlar. Yazılımın kendi kendini güncellemesi devamlı yaptığınız operasyonların tekrarlanması yoluyla gerçekleşir. Yazılımı bir defa aldığınızda zaman içerisinde kendini güncellemeye devam eder.

Nöral ağlar, yapay zeka ve makine öğrenmesi programlarının, insanların düşünme ve karar verme süreçlerini simüle ederek karar verdiği sistemi tanımlayan bir başka teknik terimdir. Bizim düşündüğümüz gibi prosesleri kullanır ve böyle olursa nasıl olur, böyle yaparsak nasıl olur gibi farklı seçenekleri değerlendirir ve bunu bizim yaptığımızdan çok daha hızlı bir şekilde gerçekleştirir. İşte bu da güçlü olduğu noktadır.

Derin öğrenme de bir başka teknik terimdir. Görevini yerine getirmek için farklı ara yüzler ve teknik yöntemler kullanır. Bunlardan birisi bilgisayarlı görselleştirme, üzerinde kameralar gibi çeşitli izleme araçları bulunur. Böylece işlem sırasında bilgisayarın kullanabileceği görüntüler elde ederek bunu bilgiye aktarır. Verileri doğal dile işleyen güçlü yazılımlar sayesinde operasyona ait pek çok grafik ve görüntü tabanlı işleme yapılabilir. Mevcut durumda bu çok fazla bilgisayar gücü gerektirebilir.

Nesnelerin interneti de kullanılan diğer bir teknik terim. Bugün, işletmenizde pek çok elektrikçi ya da otomasyon kontrol görevlisi bulundurmak yerine sadece bir sensör alıp takabilirsiniz. Yeni bir sensör ya da tespit sisteminde daha gelişmiş bilgisayar algoritmaları, daha kullanıcı dostu grafik ara yüz bulunabilir. Sadece bir tıklama ile ya da konuşarak işleminizi yapabilirsiniz. Hatta gelecekte sensörler onlara açıklama yapmanıza bile gerek olmadan düşüncülerinizi anlayabilirler. Bunlar yapay zekâ ile ilgili gerçekleşme potansiyeli olan olasılıklardır.

Yapay zekânın ana omurgasını sadece veri değil; iyi, yeterli miktarda ve kaliteli veri oluşturur. Örneğin buhar enjeksiyonunda buharın sıcaklık, basınç, nitelik ve kalitesi hakkında bilgi sahibi olmamız gerekir. Yani pelet presi öncesinde içeri giren ve çıkan yemin sıcaklık, nem özelliklerini anlamaya ihtiyacımız vardır. Ayrıca sonrasında yemin iyi pelet kalitesine sahip olup olmadığını da anlamamız gerekir ki bu, makinemizin verimli çalışıp çalışmadığını bilmemizi sağlar ve bize mikrobiyal kontrol imkânı sağlar. Dolayısıyla sistemi işletirken kontrol etmeniz gereken pek çok parametre vardır. Hat üzerinde nem içeriğini çok doğru bir şekilde ve eş zamanlı olarak ölçemezsiniz. İşletmelerin çoğunda miktarı, sıcaklığı, basıncı ölçülse de buharın kalitesini ölçemeyebilirsiniz fakat bu önemli bir parametredir. Yine bizler sıcaklığı ölçüyor olsak da mikrobiyal kontrolü ya da pelet kalitesini operasyon devam ederken nasıl belirleyebiliriz? Peki bu saydığımız parameterlerin tamamını eş zamanlı olarak proses sırasında tahmin edebilseydik? Bu durum ürününüzün kalitesini ve verimliliğini nasıl etkilerdi?

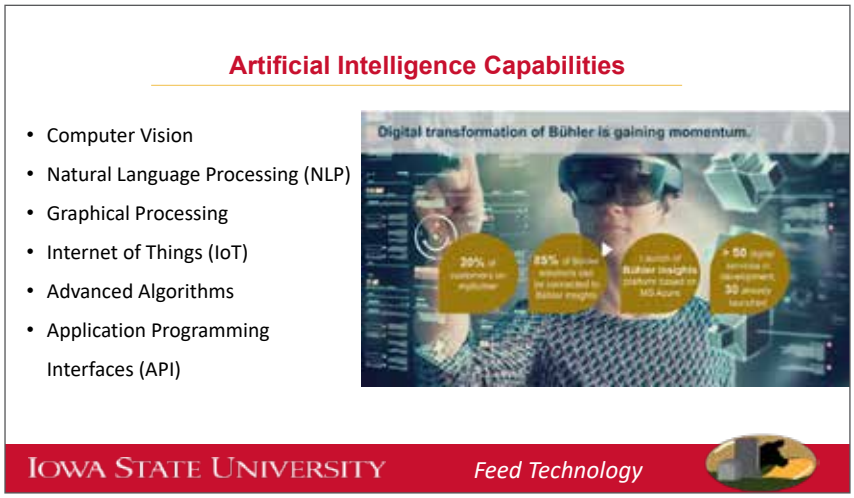

Yani zayıf kalitedeki veri, çöp gibidir. Dolayısıyla verilerin kalitesi ve ölçüm teknolojisi kesinlikle kritik öneme sahiptir fakat fabrikalarımızın çoğu buna hazır değil. Verilerimizin ya da ölçümlerimizin iyileştirilmesi için fazla çaba göstermiyoruz çünkü tesisteki otomasyon sistemlerinin doğru olduğunu kabul ediyoruz. Fakat zaman içerisinde sensörler değişiyor. Veri kalitesi ile ilgili bir başka örneğe gelirsek, bazı işletmelerin hat üzerinde ölçüm yapmasını mümkün kılan yakın infrared teknolojisi ile korelasyon tekniğidir. Fakat yakın infrared, proteinler içerisindeki amino asitleri ölçemez, bu yüzden sadece tahmin edebilirsiniz ve dolayısıyla sınırlı kullanım alanına sahiptir. Pek çok hayvan beslemeci proteinler üzerinden, değişik amino asit içeriği üzerinden hesaplama yapar. NIR açısından ihtiyacımız olan soya küspesi, DDGS, mısır, vb. yem maddelerinin amino asit içeriklerini güvenilir bir şekilde tahmin etmesidir. Bunu yapabilmek için de veriye ihtiyaç vardır. Tüm bu veriler çok fazla zaman alan ve maliyete sebep olan laboratuvar analizleri ile elde edilebilir. Infrared teknolojisinin gelecekte amino asitlerin tahmin edilebilmesi amacıyla kullanılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Bir diğer önemli bileşen, istatistiksel proses kontrolü olup, hali hazırda kullanılmakta olan bir teknolojidir ve sürekli veri sağladığımız fabrika otomasyon sistemine dahil edilir; gelen veriye göre proseste düzeltme yapılır. Bugün işletmelerimizde yaklaşık 3000 sensör ve ölçüm noktalarından çok büyük miktarda veri topluyoruz. Bu veriyi işletme sistemimizde zaman içerisinde kullanabilir hale getirebilmeliyiz.

Hidrotermal işlem örneğine geri dönersek; termal işlem sonrasında örneğimizdeki nem içeriğini tahmin edebiliyor olmamız gerekir ve sisteme AI (yapay zeka) entegrasyonu, buhar enerjisi ve nem optimizasyonunun daha tahmin edilebilir şekilde yapılmasına yardımcı olacaktır. Yem üretim sistemine AI entegrasyonu ve tahmin edilebilirlik üzerine yapılan çalışma ve projeler için kitaplarda bahsedilen pek çok ilişkiden faydalanılabilir. Buhar tüketiminizin gerçekte ne kadar olduğunu verilere dayanarak nasıl bilebilirsiniz? Gerçekte bunu bilemezsiniz çünkü bunu ölçmüyorsunuz. Bu sizin tesissinizin performansına bağlı olarak tahmin edilebilir. Bu, belirli bir kapasiteye ulaşmak için ne kadar buhara ihtiyacınız olduğunu bilmeniz, prosesin büyük kısmında sistemdeki buhar kalitesini ve kantitesini, sıcaklık, basınç gibi

özelliklerini ölçebilme yeteneğinize bağlıdır. Biz şu an bunu yapmıyoruz. Gelecekte, elde edilen verileri kullanarak buhar ve enerji kullanımınıza dair her şeyi bilebiliyor olmamız gerekiyor. Kaliteli olması için büyük çaba gösterilen peletler üretilirken hammaddenizin içeriğine, kuru ya da nemli olmasına göre mikserdeyken nem ayarlaması yapılabilmesi büyük kolaylık sağlayacaktır. Gelecekte bu uygulamanın kendiliğinden otomatik olarak yapılması sağlanabilir. Yapılan bir çalışmada mikser aşamasında nemin arttırılmasının pelet yapımı sırasında kullanılan enerji miktarını azalttığını ve pelet dayanıklılığını arttırdığını görmekteyiz. Yani sisteme yapay zeka entegre edilebilirse mevcut veriler kullanılarak işletmenin işleyişi, verimliliği ve ürünlerin kalitesi arttırılabilecektir.

Ayrıca proses sırasında nem eklenmesinin envanter yönetimi açısından da faydası olacaktır ve yine bu süreç yapay zeka entegrasyonu ile iyileştirilebilir. Bildiğiniz gibi pek çok farklı sebepten dolayı envanterde aylık bazda %1 oranında kayıp gerçekleşebiliyor. Bu da gerçekten verimliliğin düşmesine ve maddi kayba sebep olmaktadır. Nemin arttırılması üretim miktarını arttırır, firenin kontrol edilmesini sağlar, enerji kullanımını azaltır ve pelet dayanaklılığını artırır, işletme giderlerini düşürür.

AI ölçüm teknolojisi, nemin daha öngörülebilir şekilde kontrol edilmesine imkan tanır. Fakat bunu yapabilmek için AI yazılımının kullanabileceği veriye ve bilgiye sahip olmanız gerekir. Fabrika otomasyon sistemleri, yakın gelecekte yapay zekâ entegrasyonu ile hazırlanabilir. Şu an için endüstride kullanılabilmesi için biraz daha zamana ihtiyacımız var. Pek çok değişkenin bulunduğu bir ortamda bu değişkenlerin bir arada değerlendirilmesi ve karar verilebilmesi için şu an sınırlı kabiliyetimiz var, bu tür bir teknoloji bu değerlendirmeyi yapabilmek için bize yardımcı olacaktır.

Envanter izlemede kullanılan veriler net ve güvenilir olmalı ve gerçek zamanlı kullanılabilmelidir. Bu veriler iyi çalışmıyorsa sorunlara sebep olabilir. Bu da yaşanabilecek bazı zorluklardan birisi olabilir. Fiziksel envanterinizin nasıl daha iyi olabileceği ile ilgili olarak, çok güvenilir sensörleriniz olmalı ve bunları sıklıkla kontrol etmelisiniz ve böylece kalibrasyonun dışına çıktığınızı gerçek zamanlı olarak takip edebilirsiniz. Kayıp/azalma hedefinizin ne oranda olduğu da bu anlamda önemlidir.

Operasyonel verimliliğin korunması açısından partikül büyüklüğü, pelet dayanıklılığı, mikrobiyal yük vb. pek çok parametrenin dikkate alınması gereklidir. AI ölçüm teknolojisi tüm bu çoklu değişken verileri optimize ederek operasyonel verimliliği arttırma imkanı sağlar. Yem güvenilirliği ve biyogüvenlik konusunda, Salmonella inaktivasyonu belirli sıcaklık ve nem içerisinde uzun zaman almaktadır. Eğer bu değerleri gerçek zamanlı ölçmek ve Salmonellanın tamamen inaktif olduğunu anlamak mümkün olsaydı ne olurdu? Bu, kondisyonerde belirli bir zaman ve sıcaklık kombinasyonu uygulanarak sağlanabilir. Her zaman çıkışı nasıl arttırabileceğimizi ve operasyonel maliyetlerimizi, depo kayıplarımızı azaltabileceğimizi düşündüğümüzde tüm bunların birbirine bağlı olduğunu görürüz. Tüm bu ilgili faktörlerin bir arada değerlendirilmesi ve buna ilişkin hesapların yapılması belki aylar alabilecekken, AI teknolojisinin dahil edilmesiyle gelecekte işler daha da kolaylaşacaktır.

3. OTURUM
4.SUNUM

“ ET SEKTÖRÜNÜN GELECEĞİNE BAKIŞ”

MODERATÖR : PROF. DR. NİZAMETTİN ŞENKÖYLÜ
KONUŞMACI : DR. HSİN HUANG (IMS GENEL SEKRETERİ)

Global kırmızı et sektörünün yaklaşık %75’ini temsil eden birliklerin temsilcisi olan Dünya Et Sekreteryası (IMS) adına buradayım.

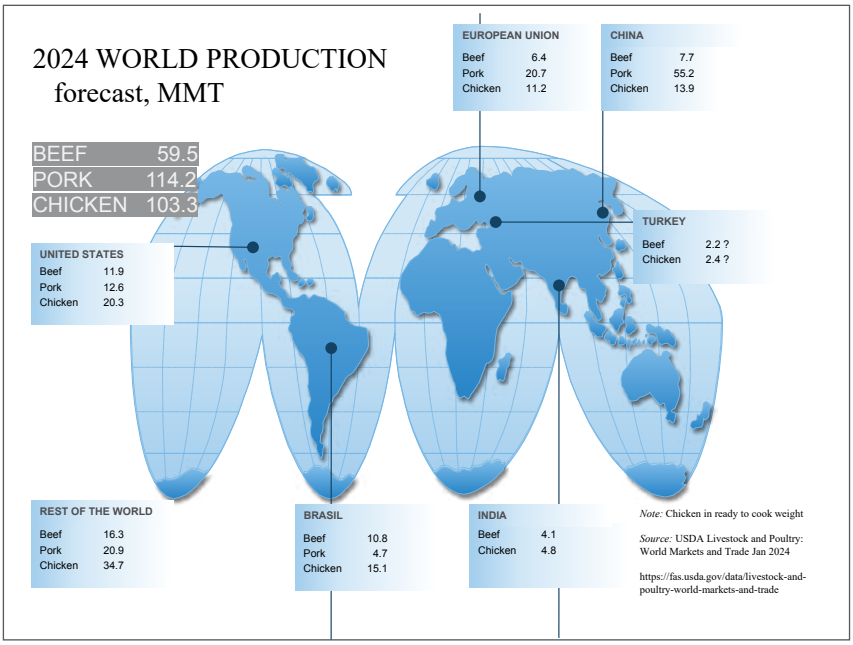

Öncelikle global konulardan bahsederek başlamak istiyorum. Çünkü dünyadaki et sektörünü daha iyi anlayabilmek için temel olarak 3 tip ürünün tüketimini anlamak gerekiyor. Sığır eti dünyada 60 milyon ton olarak üretiliyor ve Türkiye'nin üretimine baktığımızda siz ilk 10 üretici arasında değilsiniz. Anladığım kadarıyla yem üretiminde dünyada yedinci, AB ülkeleri kıyaslamasında ise birinci sıradasınız. Bu, global et sektörü için de önemli bir iş yaptığınızı gösteriyor. Domuz eti 114 milyon ton ile dünyada en çok üretilen et çeşidi olarak karşımıza çıkıyor. Fakat domuz eti sizin ilgi alanınız dışında kalıyor. Tavuk eti üretimi ise domuzu takip ediyor.

Global et üretimi ile ilgili on yıllık OECD tahmin kayıtlarında farklı türlere ait et üretiminde nispeten yavaş bir büyüme olduğunu görüyoruz. Fakat tavukta, diğer türlere kıyasla daha güçlü bir gelişme görmekteyiz.

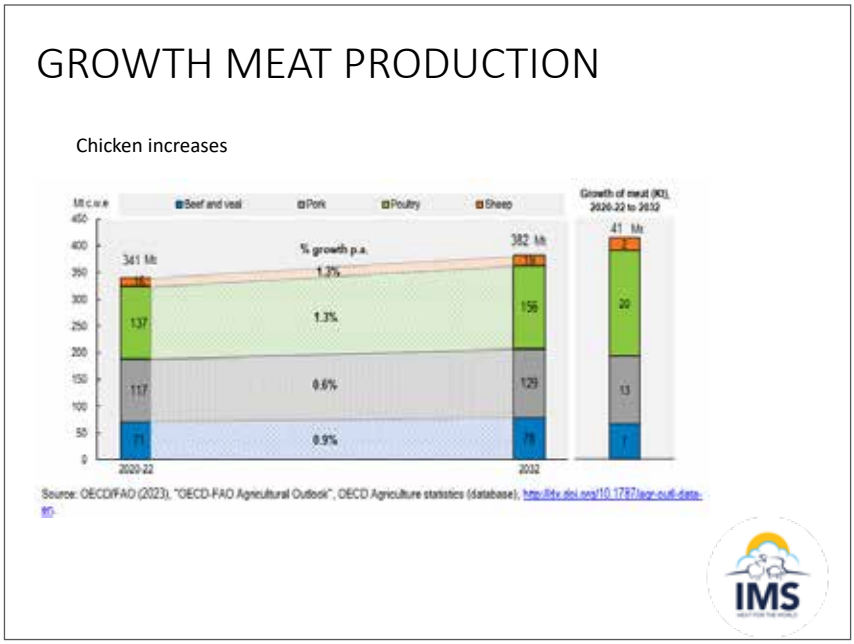

Önümüzdeki 10 yıl boyunca dünya genelinde tavuk eti üretiminin yıllık büyüme oranının yaklaşık %1.3 olduğunu ve bunun sığır etine göre yaklaşık iki kat daha yüksek olduğunu görüyorsunuz. Bu sadece tavuk için geçerli değil, domuz eti için de geçerli. Bu, küresel bağlamda anlamanız gereken önemli bir nokta. Dünyada tüketilen et proteinlerinin payına baktığınızda, çoğu kategoride genel bir düşüş olduğunu, ancak tavuk etinde böyle bir düşüş olmadığını görüyorsunuz. Burada dikkat etmeniz gereken çok fazla bilgi var ama belki de dikkat etmeniz gereken çizgiler, daha yüksek gelirli ülkeleri temsil eden turuncu çizgiler veya Türkiye'deki duruma daha yakından uyan üst orta gelirli ülkeleri temsil eden yeşil çizgiler olabilir. Yani temelde, bu çizgilerin önümüzdeki yılların projeksiyonları olduğunu ve bunun paydaki düşüşü gösterdiğini görüyorsunuz. Ve tabii ki benden daha iyi biliyorsunuz

ki tavuk, çok uygun fiyatlı bir proteindir, birçok ilginç özelliğe sahiptir ve bu gerçekten, toplam et tüketiminde tavuğun payındaki inanılmaz artışı büyük ölçüde açıklamaktadır. Ancak bu aynı zamanda dünyada son zamanlarda meydana gelen bazı olayların bir yansımasıdır.

Birkaç yıl önce büyük bir COVID durumu yaşadık ve temelde bu dönemde belirli ürünlere çok fazla ilgi oldu. Biz tüketiciler bazı ürünlere özellikle önem verdik ve et bunlardan biri oldu. 2020 yılında, tüm etler için küresel ticaret durumunda oldukça büyük bir artış olduğunu görüyorsunuz, ancak sayılarda gizli olan bir başka şey de o dönemde Çin'de Afrika domuz gribi ile ilgili büyük bir sorunumuzun olmasıdır. Çin, aslında dünya domuz eti üretiminin yarısını oluşturuyor ve hastalık nedeniyle Çin'deki üretim çok düşük bir seviyeye düştü. Domuz eti bulunamadığı için Çin de tavuk etine yöneldi. Bu da Dünyadaki tüketim açısından büyük bir etkiye sahip oldu.

Et sektöründe pek çok zorluk bulunuyor. Savaştan dolayı yem fiyatları artıyor, hepsini tek tek ele almayacağım ama çoğunu zaten bildiğinizi düşünüyorum. Et sektörünün geleceğini etkileyen bazı önemli faktörler var. Özellikle Avrupa ülkeleri gibi gelişmiş ülkelerde et sektörü, çevresel etkileri ile ilgili olarak tüketicilerin büyük baskısı altında. Ayrıca, en son düzenlenen Taraflar Konferansı (COP28) gibi iklim değişikliği ile ilgili müzakerelerden kaynaklanan uluslararası baskılar da var. Et, genellikle sera gazı emisyonları nedeniyle çok eleştiriliyor. Aslında, iklim değişikliği konusundaki bu eleştirilerin çoğu haksız.

Karşılaşılan zorluklardan bir kısmı sürdürülebilirlikle ilgili olanlar. Gelişmiş ülkelerde ve belki Türkiye'de de etin sürdürülebilirliği ile ilgili tartışmalar var. Etin sürdürülebilirliği konusu çok karmaşık.

Size burada gösterdiğim bir slayt, tarımsal üretimi destekleyen en büyük finansal kurumlardan biri olan Rabobank'ten alınmıştır. Rabobank'in ifade ettiği büyük endişelerden biri, sürdürülebilirliği tedarik zincirinizde nasıl ölçeceğiniz ve takip edeceğinizdir.

Bu yılın sonunda 2024 yılına kadar Avrupa'nın ormansızlaşma karşıtı düzenlemesi, yem endüstrisi olarak sizin için ne anlama geliyor? Bu metnin kapsamının yedi emtiayı kapsadığını ve bunlar arasında soya, sığır eti ve deri olduğunu göreceksiniz. Bunlar, hayvancılık sektörü olarak bizi doğrudan ilgilendiren şeylerdir. Bu düzenlemenin sizin için önemli olan noktası, Avrupa Birliği'ne ihraç edilen ürünler için talep edilen özellikler ve belgeler olacaktır. AB'ye ürün ihraç etmek istediğinizde bu ürünlerin nerede üretildiği ve diğer detaylı bilgilerin belgelendirilmesi ve 5 yıl boyunca saklanması gerekecektir.

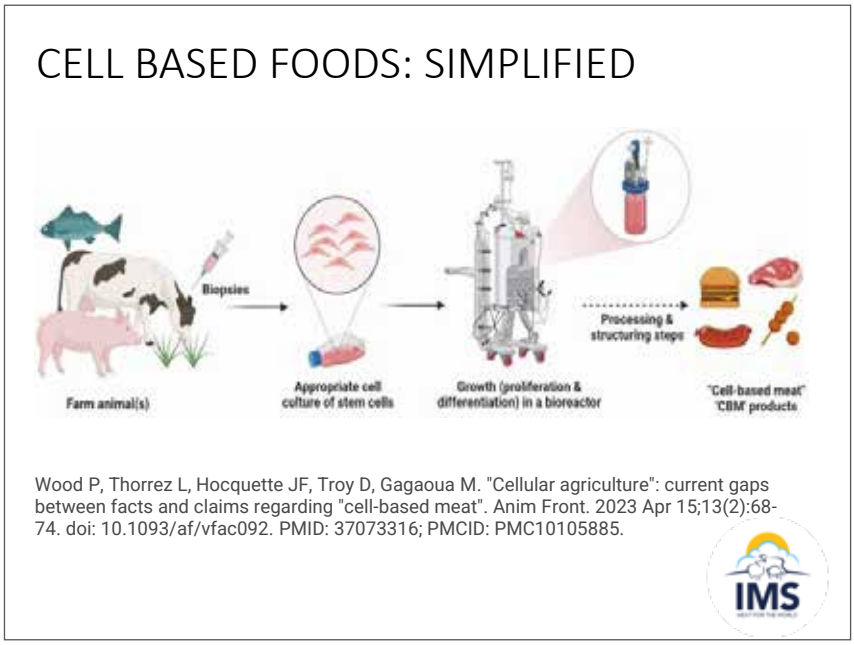

Son yıllarda et sektörüyle ilgili en gündemdeki konulardan biri olan hücre bazlı gıdalar hakkında konuşmak istiyorum. Yani sahte et, ne derseniz deyin. Aslında, hücre bazlı gıdaların et olarak adlandırılıp adlandırılmayacağı konusunda çok fazla tartışma var. Gıda ve Tarım Örgütü, hücre bazlı gıdanın ne olduğuna dair bir karar aldı ve bunu hücre bazlı gıda olarak adlandırıyor. Yani buna hücre bazlı et demiyorlar, bu çok önemli. Hücre bazlı gıda, mühendislik koşulları altında etin görünümünü veya tadını taklit etmek veya ona benzetmek için kullanılan ürünlerdir, ancak aslında et değildir, bu çok önemli bir ayrımdır. Örneğin, Avrupa Birliği'nde badem sütü terimini kullanamıyoruz çünkü bademden süt elde edemezsiniz, bademlerin süt bezleri yoktur.

Hepiniz, yapay etin 2030 yılına kadar et piyasasında önemli bir paya sahip olacağına dair hikayeleri duydunuz. Kişisel olarak bunun olacağını düşünmüyorum. En basit anlatımla hücreleri bir hayvandan alıyorsunuz, genetik stoğunuzu belirliyorsunuz ve ardından bu hücreleri bir kültüre koyuyorsunuz, bir biyoreaktörde geliştirip büyütüyorsunuz; çeşitli işlem adımlarından geçiriyorsunuz. Biyoreaktör, pahalı bir teknoloji gerektiriyor ve bunun konvansiyonel üretimin yerini alabilmesi için daha ucuza yapılabilmesi gereki-

ersergrup

www.ersergrup.com.tr

yor fakat bu basit bir şey değil. Çünkü hücre bazlı et ikamesi üretmek için kas hücrelerini büyütüyorsunuz. Kas hücrelerini büyütmek için belirli şeylere ihtiyaç vardır. Kas eti, karaciğer ve kalp gibi bir hayvanda bulunan organlardan üretilebilir ancak en fazla kas kullanıldığı için genellikle kaslardan bahsediyoruz.

Kas hücrelerini büyütmek için, miyoblast adı verilen belirli bir hücre türüne ihtiyacınız vardır ve bu hücrelerin çok hücreli bir yapıya doğru birleşmesi, hücre sayısını artırması ve belirli bir şekilde hizalanması için uygun koşullara ihtiyaç vardır. Bu, bir tür yapısal iskeleye ihtiyaç duyduğunuz anlamına gelir ve bunların uyarılması gerekir, yani hareket gerektirir. Bu, kimsenin henüz nasıl yapacağını çözmediği büyük bir teknik engeldir ve belki bir gün yapılabilir, ancak çok pahalıya mal olur. Bu, ilk önemli farktır. Diğer önemli fark ise, bakteriler veya mayalarla yıllardır başarıyla yaptığımız toplu fermantasyonda, bakteriler veya mayalar bir günde 1000 kat çoğalabilirken, hayvan hücrelerinin bunu yapması en az 10 gün sürer. Yani, üstesinden gelinmesi gereken büyük bir zaman ihtiyacı ve maliyet farkı vardır. Bunlar, üretim sürecinin çok pahalı olmasına neden olan önemli engellerdir.

Avustralya, İrlanda, Belçika, Fransa'dan uluslararası bir bilim ekibi, temelde bize, hücre bazlı ürünlerin hala kitlesel tüketime uygun olmaması için geçerli nedenler olduğunu, aslında yakın gelecekte etin dokusunu ve diğer niteliklerini çoğaltamayacaklarını söylüyorlar. Ayrıca, bu bilim insanları, hücre bazlı ikamelerin güvenliği ve sağlığı hakkında anlatılan tüm efsanelerin tamamen kanıtsız olduğunu, çünkü piyasada test edilecek ürün bulunmadığını savunuyorlar. Aslında, bir ürün mevcut, Singapur merkezli bir şirket tarafından üretilen tavuk göğsü. Bu, dünyada şu anda düzenleyici onay almış iki ülkeden biri ve bu ürünün maliyeti 23 Amerikan doları, birkaç tavuk parçası için yaklaşık 750 Türk Lirası. Haftada bir gün ve sıraya girmek zorundasınız çünkü temelde bu ürünü her sattıklarında zarar ediyorlar. Son duyduğuma göre, bu tesis 61 milyon dolara mal oldu ve işlerini genişletmenin başka yollarını arıyorlar ve görünüşe göre işler yolunda gitmiyor. Laboratuvar deneyinden kitlesel ticarileşmeye geçiş sürecinde yanlış gidebilecek birçok şey var. Bu konuda teknik engellerin inanılmaz derecede fazla olduğunu ve bu durumun yakın zamanda değişmeyeceğini paylaşmak isterim. Bu süreçlerin çevresel etkisinin düşük olacağına dair birçok söylem var ama bu konuda da kanıt yok. Aslında, enerji gereksinimlerine baktığınızda, çoğu elektrik kullanımından geliyor ve bu da aslında bu ürünlerin tam yaşam döngüsü değerlendirmesini yaptığınızda sera gazı emisyonlarının konvansiyonel hayvan ürünlerinden gelen emisyonlardan daha yüksek olabileceği anlamına gelir.

Türkiye'deki kültürel kabul edilebilirlik açısından baktığımızda, çok geleneksel bir kültüre sahip olduğunuz için gerçek ve kaliteli ürünlerin değerini biliyorsunuz. Hücre bazlı gıdalar ultra işlenmiş ürünlerdir. Ultra işlenmiş bir ürünün neden sorunlu olabileceğini ve neden sizin için iyi olmayabileceğini anlatmama gerek yok sanırım. Zamanın kısıtlılığı nedeniyle çok fazla detaya girmeyeceğim ama bilmeniz gereken şey, bu sürecin çok daha büyük ölçekte gerçekleşmesi için gerekli yasal düzenlemeler ve önlemlerin ve bilimsel kanıtların henüz elimizde olmadığıdır. Singapur'da ve ABD'de hücre bazlı ikamelerle ilgili düzenlemeler var fakat, ABD'de piyasaya sunulan bir ürün yok.

Kullandıkları temel argüman olan sürdürülebilirlik açısından hücre bazlı gıdaları değerlendirdiğimizde, bu ürünlerin hayvanların yerini alabileceğine dair mevcut bir veri bulunmuyor. Ancak tam bir yaşam döngüsü değerlendirmesi yaptığınızda enerji maliyetlerinin çok yüksek olduğunu ve iklim değişikliği açısından daha iyi olmayacağını görebilirsiniz. Sosyoekonomik açıdan da sürdürülebilir değil.

Bu nedenle, hayvancılığı olumlu bir bakış açısıyla düşünmenizi teşvik etmek istiyorum çünkü hayvancılık üretim sistemiyle ilgili kaynakları fazla kullandığına dair birçok eleştiri duyduk. Çok fazla kaynak kullanıldığı, çok fazla arazi kullanıldığı, hayvanlara verilen yemin insanlara verilebileceği gibi konular var. Ancak FAO'nun hesaplamasına göre, yem sektöründe, dünyadaki yemlerin kuru madde bazında %80'inden fazlasının yenilebilir maddeler olmadığı görülüyor. Bununla gurur duyabilirsiniz. Hayvancılık sektörü, yüksek kaliteli protein üretmek için otlar, bitki artıkları, yan ürünler, vb. biyokütleyi değerli bir ürüne dönüştürüyor ve bu da gıda güvencesi için çok önemlidir. Hayvancılık, dünya genelinde birçok çiftçinin geçim kaynağı olması sebebiyle kritik öneme sahiptir. Hayvancılık sadece üreticilerden ibaret değildir, kültürel faktörler, gıda güvencesi ve önemli yan ürünlerin değerlendirilmesi ile de ilgilidir. Sektör olarak gurur duyacak çok şeyimiz var.

Tüketicilere, hükümetlere ve politika yapıcılara, doğru şeyleri yaptığımızı ve sürdürülebilir üretim ve tüketim için gerekli olduğumuzu göstermek için bir strateji belirlemeliyiz. Yem tedarik zincirinizin ne kadar sürdürülebilir olduğunu göstermek için üzerinizde daha fazla baskı olacak. Zaten önemli ilerlemeler kaydettiniz ve bundan gurur duymalısınız.

Üretim sistemlerinizi daha sürdürülebilir hale getirmek için artan maliyetlerle nasıl başa çıkacağınızı düşünmelisiniz çünkü, tüketiciyi buna daha fazla ödeme yapmaya ikna etmek zor olabilir. Ancak benim en çok endişelendiğim şey, hükümetlerimizin bize ne yapacağıdır. Avrupa Birliği'nde hükümetlerin Yeşil Mutabakat kapsamında üye devletlere uygulamak istediği kısıtlamalar ve üretim sınırlamaları maliyetleri artıracaktır.

Çok parlak bir geleceğimiz var, ancak bu bizim elimizde. Gıda sisteminin ve gıda güvencesinin ayrılmaz bir parçası olduğumuzu göstermek için her adımda savaşmalıyız. Geleceğe çok iyimser bakıyorum ve buradaki yetenekli insanlar sayesinde bu savaşın üstesinden gelebileceğimize inanıyorum.

ABD Soya
Sürdürülebilirlik Güvencesi Protokolü: Aktarılabilir Sertifikalar

ABD Soya Sürdürülebilirlik Güvencesi Protokolü nedir?

ABD Soya Sürdürülebilirlik Güvencesi Protokolü (**SSAP**), ABD'deki soya tarlalarının büyük çoğunluğunda yapılan üretimin sürdürülebilirliğini belgelendirmek amacıyla tatbik edilen kuralları, prosedürleri ve yönetim uygulamalarını belirleyen bir protokoldür.

SSAP belgesi dünya genelinde yaygın geçerliliğe sahip olup şu kuruluşlarca ölçüt kabul edilmektedir:

- Avrupa Yem Sanayicileri Federasyonu (**FEFAC**) Soya Satınalma Direktifleri
- Global Deniz Mahsulleri Birliği (**GSA**), En İyi Akuakültür Uygulamaları
- Tokyo Olimpiyatları Satınalma Komitesi
- Tüketici Ürünleri Forumu (**CGF**)
- SAI Platformu Çiftlik Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi (**FSA**) Programı 3.0 - Gümüş Performans Denkliği

SSAP Sevkiyat Sertifikası nedir?

- SSAP Sevkiyat Sertifikası, ABD'de yetiştirilen soyaların sürdürülebilirlik kurallarına uygun olarak yetiştirildiğini uluslararası müşteriler nezdinde belgelendiren bir sistemdir.
- SSAP Sevkiyat Sertifikaları, ABD'den ihraç edilen her tür soya için düzenlenebilir ve küspe, yağ, un ve kabuk da dahil olmak üzere muhtelif soya ürünleri elde etmek üzere yapılan dönüştürücü işlemlere de imkan tanır.

ABD Soyasının Sürdürülebilirlik Hedefleri

Birleşik Soya Kurulu (**USB**), Amerikan Soya Derneği (**ASA**) ve ABD Soya İhracat Konseyi (**USSEC**), ABD soyasının sürdürülebilirliğini daha da üstün düzeylere taşımak için ulusal bir strateji geliştirmiştir. Bu kapsamda ABD soya çiftçileri 2025 yılına kadar 2000 yılı rakamlarına kıyasla (Tarladan Pazara Ulusal Göstergeler Raporu) aşağıda sayılan iyileştirmeleri sağlamayı hedeflemektedir:

- Arazi kullanım etkisini %10 azaltmak (birim arazi başına üretim cinsinden)
- Toprak erozyonunu %25 azaltmak (birim üretim başına ton cinsinden)
- Enerji kullanım verimliliğini %10 artırmak (birim üretim başına BTU olarak)
- Toplam sera gazı emisyonlarını %10 azaltmak (CO_2 eşdeğeri gaz / yıl)

Aktarılabilir SSAP Sertifikası nedir?

- ABD soyası ihraç edenler, SSAP sertifikalarını artık uluslararası alıcılara devredebilmektedir. Bu uluslararası alıcılar da ellerindeki SSAP onaylı ürünleri değer zinciri içinde kendi müşterilerine sattıklarında SSAP sertifikalarını alıcılara aktarabilmektedir.
- SSAP Sevkiyat Sertifikaları, ihracatın başlangıç noktasından itibaren dört defa ABD soyası müşterilerine aktarılabilir. Bu sistem, ABD soyasının işlenerek küspe, yağ, un ve kabuk da dahil olmak üzere muhtelif ürünler elde edilmesi durumunda da sertifikaların alıcıya aktarılmasına imkan tanır.

Aktarılabilir SSAP Sertifikaları size nasıl bir değer sunar?

SSAP sertifikasyonu, ihracatçıların kendi sürdürülebilirlik uygulamalarını şeffaflıkla belgelemesine ve sağlıklı kayıt tutmalarına yardımcı olurken ABD Soyasının uluslararası müşterilerinin de sürdürülebilirlik konusundaki kararlılıklarını doğrulanabilir şekilde kanıtlamalarını sağlar. Uluslararası müşteriler artık küreset teslimatlarının kesin ürün tanımı ve tam miktarı için kendi adlarına SSAP sertifikası alarak bu avantajlardan faydalanabilirler. Aktarılabilir SSAP sertifikaları, müşterilerin değer zinciri içindeki sürdürülebilirlik raporlamalarında kullanılabilir.

Aktarılabilir SSAP Sertifikası Kullanmaya Nasıl Başlayabilirim?

İhracatçılar için

1. SSAP Platformuna ihracatçı olarak kayıt yaptırın (USSES.org/register).
2. İçinde bulunulan pazarlama yılı için Sürdürülebilir Tahsis talebinde bulunun.
3. ABD soyası için sevkiyata özel SSAP sertifikası oluşturun.
4. Müşterilerinize SSAP onaylı soya sattıkça sevkiyat sertifikanızı kısmen veya tamamen müşterinize aktarın.

Müşteriler için

1. SSAP Platformuna müşteri olarak kayıt yaptırın (USSES.org/customer-register) veya tedarikçinizden sizi kaydettirmesini isteyin.
2. SSAP onaylı soya satın aldıkça tedarikçinizden aktarılabilir SSAP sertifikası talep edin.
3. Sertifikalar, tedarikçi devir işlemini yaptığında SSAP Platformu üzerinden elektronik olarak müşteriye gönderilir.
4. Aldığınız SSAP onaylı soyaları sattığınızda SSAP sertifikasını kendi müşterilerinize aktarabilirsiniz.

Daha fazla bilgi için lütfen Ülke Temsilcinizle irtibata geçiniz: **Sirri Kayhan**
HTTPS://SOLUTIONS.USSOY.ORG/SERVICES
Telefon: +90 532 408 9892
https://www.linkedin.com/company/ussec

Hayvan Sağlığında Fark Yaratan Çözüm: Vitamin K3

- Avrupa'nın Tek **Vitamin K3** Üreticisi
- Küresel Standartlar
- İleri Üretim Teknolojisi ile Yüksek Kalite

ŞİŞECAM

sisecam.com
/sisecam

OXYVIT

BİRLİKTE.
YÜKSEK KALİTENİN PEŞİNDE.
Yem Türü Sodyum Bikarbonat Ürünümüzle;
• GMP+ Sertifikası ile Yüksek Kalite ve Güvenli Tedarik
• Kanatlı ve Ruminantlarda Üstün Nitelikli Ürün ve Üretim Verimliliği
ŞİŞECAM
sisecam.com
/ sisecam

3. OTURUM
5.SUNUM

"YEM SANAYİSİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE YÖNELİK AB UYGULAMALARI"

KONUŞMACI: PEDRO CORDERO (FEFAC BAŞKANI)

Bu olağanüstü etkinliğe davetlerinden dolayı Türkiye Yem Sanayicileri Birliği'ne teşekkür ederim ve ellinci yılınızı kutlarım. Türkiye ile FEFAC arasında uzun bir süredir devam eden ve çok verimli bir ilişki var.

FEFAC Avrupa Karma Yem Üreticileri Federasyonu 1959 yılında kurulmuştur. Yirmi yedi ülkeden karma yem sektörünü temsil eden üye birliklerden oluşmaktadır. Avrupa'daki toplam karma yem üretimi 124-125 milyon tondur. Fakat hayvan besleme amacıyla kullanılan toplam hammaddeler 700 milyon tona yakındır. Bunların büyük kısmı insan beslenmesi amacıyla kullanılamayan ürünlerdir ve bu nedenle gerçekten gururluyuz. Görevimiz Avrupa'da hayvan yemi sektörünün politik ve stratejik sesi olmaktır. Ayrıca ABD, Asya, Latin Amerika, Kanada gibi diğer ülkelerle de ilişkilerimiz bulunmaktadır. FEFAC çözümler üretmek üzere diğer ülkelere göre çok daha sıkı olan Avrupa mevzuatlarının uygulanması konusunda üyelerimize destek olur. Mesela karbon sıfır hedefine ulaşmayı hedefleyen ilk kıtayız, bu stratejik bir hedef fakat bu, endüstri, çiftçiler ve toplum açısından istenmeyen bazı sonuçlara sebep olabilir. Avrupa'nın sıfır karbon hedefi çok ilham verici ve stratejik bir

durumdur ve mevzuata aktarılmıştır. Avrupa Parlamentosu zaman zaman değişen durumlara göre mevzuatı gözden geçirir. Son gözden geçirme, en son Ukrayna olaylarının sonuçları ile ilgili olmuştur. Ayrıca COVID gibi çok zorlu zamanlarda, yem ve gıda zinciri aksamamış ve üretime devam etmiştir. Bizler yem sektörü olarak bu üretimin aksamaması için elimizden geleni yapıyoruz. Çünkü biz üretimi terk edersek gıdayı da üretemeyiz.

Şu an gıda Avrupa'da stratejik öneme sahiptir. Bu hatırlamamız gereken bir noktadır.

Açık Stratejik Otonomi dokümanı şu an Avrupa İspanya Başkanlığı, Belçika başkanlığı ve umuyorum ki gelecek aylarda Macaristan başkanlığının kutsal kitabı haline gelecektir. Avrupa gıda güvencesinden bahsediyoruz, Avrupa'da her gün her aileye gıda ulaştırabileceğinden nasıl emin olabiliriz? Bu çok basit bir yaklaşım. Yem sanayicileri ve diğer ilgili sanayiler için tedarik zincirini sürdürmek her zaman kolay değil. Üreticiler için yem üretiyoruz ve onlar da bizler için hayvansal gıdalar üretiyorlar. Hükümetlerimiz ve Belçika başkanlığı şu an bu konu ile ilgileniyorlar, Açık Otonomi (Özerklik) Stratejisi çok taraflı olarak gerekli olduğunda kendi kendine hareket etmek anlamına geliyor. Özellikle bazı amino asitler ve hammaddeler açısından şu an olduğu gibi yüzde yüz oranında diğer ülkelere bağımlı olamayız.

Ulaşmak istediğimiz üç nokta var. FEFAC yerli üretim kapasitelerinin arttırılması için İspanyol ve Belçika başkanlıklarıyla sürekli işbirliği halindedir. AB, aminoasit üretebilen birkaç fabrikaya sahip fakat bunun üretim miktarı neredeyse sıfıra yakın, büyük çoğunluğu Çin başta olmak üzere dışardan geliyor. Amacımız bize katkı sağlayabilecek yeni güvenilir diğer partnerlerle ortaklık kurmak. Aksi takdirde ihtiyacımız olan bu ürünlerde eksiklik yaşayacağız.

Sadece gıdada değil, stratejik diğer sektörlerde yabancı ortaklıkların ve kontrolün izlenmesi ve sınırlanması ve gelecekte yaşanabilecek eksiklikler için acil durum planlarının oluşturulması gibi konular üzerine çalışmalarımız devam ediyor.

Diğer bir hedefimiz, döngüselliği ve akıllı tüketimi sağlamak. Bu amaçla da kaynak etkinliğinin arttırılması, ekonomide ve toplumda döngüselliğin teşvik edilmesi, kullanılan hammadde ve bileşenlerin ulaşılması daha kolay alternatifleri ile değiştirilmesi üzerine çalışmalarımız var.

Küresel ticaretin ve çok taraflı ticaret sisteminin yeniden harekete geçirilmesi için ise diğer potansiyel partnerlerimizle yeni ticaret sisteminin ve alanlarının geliştirilmesi ve Çin'le ilişkilerin yeniden dengelenmesini öngörüyoruz. Çin'le ilişkilerimizi tamamen durdurmamız mümkün değil, ama daha dengeli hale getirmemiz önem taşıyor.

Avrupa'da döngüselliğin ve geri dönüşümün teşvik edilmesi çok büyük önem taşıyor ve biz yem sektörü olarak döngüselliğin şampiyonu durumundayız. Her gün pek çok yan ürünü fabrikalarımızda yeme dönüştürüyoruz. Bunun gelişimi için bazı önerilerimiz var. Bunlardan ilki döngüsellik açısından güvenilir ve sağlam ilerleme gösteren enstitülerin oluşturulması. Bu konuda ne durumda olduğumuzu, ne kadar biyokütle tükettiğimizi şu an bilemiyoruz. Biyoenerji şirketleri de bunu ölçemiyor, bu neredeyse imkansız. FAO tarafından yapılan açıklamaya göre kullandığımız ürünlerin %80'i insan tüketimine uygun olmayan gıdalar. Bu amaçla Avrupa için biyokütle ve protein konusunda çalışma dokumanı hazırlamak istiyoruz. Yasal mevzuat her zaman bizi etkiliyor, bazen uygulamakta zorlanabiliyoruz. Yeni maddelerin onaylanması pek çok bürokratik işlemden geçiyor. Yeni ürünlerin onaylanmasını daha hızlı ve etkin hale getirmek için bürokratik problemleri çözmemiz gerekiyor.

Çalışmalarımızın temelini oluşturan ikinci önemli kısım ise otonomi. Bu da Avrupa'daki protein le ilgili. Biz proteinimizin %80'ini üretebiliyoruz fakat bu homojen değil, tüm proteinlerin üretimi aynı değil. Biliyorsunuz ki soyanın büyük kısmını ithal etmek zorundayız. Bazı ülkeler için bu durum aynı değil ama yüksek proteinli ürünlerin %90'a yakınını dışarıdan getiriyoruz. Daha düşük proteinli olan kanola, ayçiçeği gibi ürünleri üretebiliyoruz. AB'nin hedefi, protein konusundaki bağımlılığımızı azaltmak. Bu bizim için tartışılamaz derecede önemli bir hedeftir. Sadece bitkisel ürünleri değil tüm mevcut protein kaynaklarını değerlendirip, AB'de üretebileceğimiz tüm proteinleri masaya yatırmalıyız. Böcekler, algler ve Avrupa'da üretebileceğimiz tüm protein çeşitlerini düşünmeliyiz. Avrupa'da ne kadar protein üretebiliyoruz, bunu bilmeye ihtiyacımız var. Çünkü bu her gün mücadele etmemiz gereken bir mesele ve evet hükümetler bu konuda bizler için yüzde yüz faydalı olmayan uygulamalar yapabiliyorlar. Temel amacı kirlenmeyi önleyerek insan ve hayvan sağlığını korumak olan Yeşil Mutabakatla ilgili gerekliliklerini biliyorsunuz. Temiz ürün ve teknoloji üretmeleri için şirketlere yardımcı olmak ve bunun için hızlı ve kapsamlı bir geçiş sağlamak, yeşil mutabakatın gerekliliklerı arasında yer alıyor.

Tarladan çatala gıda güvenliği de AB Komisyonunun gündeme getirdiği özel bir hedef. Bunun gelişimi de yüzde yüz değil. Bunun sebebi de bu konuyla ilgili çok baskı olması. Üzerlerindeki bu baskıdan dolayı son birkaç ayda Avrupa'daki çiftçilerin tepkilerine şahit olmuşsunuzdur. Bu konuyla ilgilenmemiz gerekiyor. Bu stratejideki önemli noktalardan birisi besin kaybının önlenmesi, elbette buna kimse karşı olamaz. Fakat aynı zamanda gübre kullanımının da %50 oranında azaltılması isteniyor. Yapılan bazı denemelerde gübrenin azaltılması buğdayda proteinin de %2-3 oranında azaltılması anlamına geliyor ve bu durum daha fazla proteinin ithal edilmesine neden olacaktır. Bu bir dengedir. Yeterli ölçüde protein kaynağımız var ama bunun nasıl yönetileceği konusunda yem, tarım ve gıda sektöründekilerin çalışması gerekiyor. Kimyasal pestisitlerin %50 oranında azaltılması daha az üretim ve bazı hammaddelerin Avrupa'da eksikliğine sebep olabilecek zorlayıcı bir istektir. Elbette ithal edilebilir fakat çok da fazla ithalat yapmak istemiyoruz. Günlük olarak bu tür zorluklarla daha az uğraşmak ya da uğraşmamak için yeni yem hammaddelerinin onaylarının hızlı bir şekilde yapılması gerekiyor. Elbette mevzuatları uygulamak zorundayız, fakat bu mevzuatlar uygulanırken üreticinin karlılığının ve işini sürdürebilmesinin de dikkate alınması önemli bir konu. Öyle ki bu da gıda zincirinin sağlıklı şekilde işlemesi anlamına gelir. Bu bizim Avrupa otoriteleri karşısında her gün yinelediğimiz konudur.

Antimikrobiyal direnç konusu dünya çapında çok büyük bir problem, bununla ilgili bir şeyler yapabiliriz. Endüstri bununla ilgili çiftlik düzeyinde nasıl mücadele edebileceği konusunda çok fazla deneyime sahip. "İyi yem, iyi gıda" demektir ve iyi yem daha iyi hayvan sağlığı demektir; hayvan sağlığı ise hayvan refahı ve hayvan refahı da daha az antibiyotik anlamına gelmektedir. Bu prensibi bazı yem katkıları ve diğer yem formülasyonları için de uygulamalıyız. İnovasyon bizim için çözüm olabilir. Sadece gerekli tedbirlerin bir an önce uygulamaya geçirilmesi gerekiyor.

2024 yılının en önemli konularından birisi %25 oranında organik üretim hedefine ulaşmak. Organik üretimin çözüm olup olmadığını saatlerce tartışabiliriz fakat bu da pazarın bir parçası. Bu da yine kültürle üretilen gıdalar gibi bir konu. Önemli olan bunları tartışmak değil, şu an mevcut olan problemlerimizi çözmek.

FEFAC bakış açısıyla, 2020 sürdürülebilirlik çalışma kitabımızı yayınladık. Dönüşüm bize gelmeden önce ilgili dokümanların dağıtımı ve tanıtımını gerçekleştiriyor ve üyelerimize destek oluyoruz. Şu an 2020 versiyonu olan kitabımızın güncel 2023 versiyonunu hazırlıyoruz. Web sayfamızdan bu bilgilere ulaşabilirsiniz.

C.P.YEM
KALİTEDE LİDER
GÜÇTE ZİRVE
C.P. BUZAĞI BÜYÜTME
5711
BÜYÜKBAŞ TAMAMLAYICI YEMİ
5111 ETLİK PİLİÇ
5741 SIĞIR SÜT-21
5791 SIĞIR SÜT-19
3211 / 5211 YUMURTACI CİVCİV
RUMİNVİT-G
CPF
C.P. Standart Gıda San. Ve Tic. A.Ş.
/cpyemofficial

tiryaki®

İyi insanlar.
Bereketli topraklar.

HAM MADDE YEREL PAZARINDAKİ HAKİMİYETİMİZ

GÜNDEN GÜNE KÜRESEL BİR GÜCE DÖNÜŞÜYOR!

Yurt içi ve yurt dışından tedarik ettiğimiz yem ve yağlı tohumları ülkemizdeki tesislerimizde işliyor; **transit ticaretle Orta Doğu ve Afrika'ya satıyoruz.**

Tahıl, yem ve yağlı tohum ürünlerinin topraktan başlayıp sizlere uzanan yolculuğunda **güvenli tarım ürünleri tedarik zincirinin tüm süreçlerini titizlikle yönetiyor**, hasat zamanlarını takip ettiğimiz bölgelerin en iyi ürünlerini güvenle ulaştırıyoruz.

Laboratuvar Deneyiminizi
Bizimle Yeniden Tanımlayın

Yem katkıları , yağlı tohumlar, hayvan yemleri endüstri laboratuvarlarında,
sektörel deneyim ve distribütörlüklerimizle, çözüm ortağınız olarak biz hazırız.

İstanbul : +90 (212) 282 97 00
Ankara : +90 (312) 472 81 00
İzmir : +90 (232) 373 83 90
Adana : +90 (322) 231 03 40

www.kutaygroup.com
info@kutaygroup.com

KUTAY
LABORATUAR CİHAZLARI

KOMİLİ ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI ENSTİTÜSÜ

Toprağın Kalbinden, Kadının Elinden

Kadın Zeytin Çiftçilerimize Eğitim Komili'den

Komili

KUŞAKLAR BOYU YAŞASIN DİYE

European Bank for Reconstruction and Development

ANKON CONSULTING

ALEXANDER DÖRİNG (FEFAC GENEL SEKRETERİ)

Türkiye Yem Sanayicileri Birliği'nin ellinci yılını kutluyorum. Avrupa Birliği ülkeleri kıyaslamasında birinci sıraya ulaşmanız, uzun yıllar boyunca ne kadar ilerleme kaydettiğinizin bir göstergesi, bu başarınızdan ve yatırımlarınızdan dolayı sizleri tebrik ediyorum. Elbette FEFAC olarak sizlere elimizden geldiğince destek olmaya devam edeceğiz.

Başkanımızın bahsettiği iki noktaya değinmek istiyorum. Avrupa'daki genel politika çerçevesindeki değişim açık özerklik stratejisi, oyunun kurallarını değiştiren bir faktör. Yeşil Mutabakat artık Avrupa için öncelikli hedeflerimiz açısından önemli bir yere sahip değil. Sonunda yine bir seçim dönemine geldik ve politika yapıcılarımız şu an bizi dinleme modunda ama korkarım sadece önümüzdeki 6 ay için. Bu ivmeyi kullanmalı, Yeşil Mutabakatın bazı temel hedeflerini yeniden dengelemek için politika yapıcıları harekete geçirmeliyiz. Döngüsellik elbette harika bir fikir; gıda zincirinin döngüsel şampiyonlarıyız ve hayvan beslenme uzmanlarımızın yenilebilir olmayan kaynaklardan besinleri geri kazanma bilgisi olmasaydı yem sektörü olmazdı. Son kongremizde bir döngüsellik kitabı yayınladık ve şimdi döngüsel yem kavramını ölçülebilir bir göstergeye dönüştürme konusunda başarılı olmalıyız. Politikada her zaman olduğu gibi, argümanlarınız iyi olabilir ama iddianızı kanıtlamanız gerekiyor ve bu da rakamlar ve veriler anlamına geliyor. Sağlam bir göstergeye ihtiyacımız var; biz Wageningen, Fransa ve Almanya'daki üniversitelerle 4 temel konsept üzerinde çalışıyoruz. Bu kavramlar da yem tüketilme durumu, arazi kullanım oranı, kaynağın yem fabrikasına yakınlığı, besin etkinliği ve sindirilebilirliği gibi dört bileşeni olan göstergelerdir. Döngüsel yem konseptinde yemin kullanılabilirlik oranını etkin bir şekilde korumamız, bu konseptte önemli bir yere sahip.

Döngüsel yem kavramında yeni alternatif kaynaklardan bahsedildi; belki şu ana kadar daha az bahsedilen böcekler aslında yeni bir şey değil.

Balık yetiştirmek amacıyla 4000 yıl önce kullanıldı. Yeni bir kavram değil, önemli olan endüstriyel ölçeğe nasıl taşınacağıdır ve bu da büyük yatırımlar gerektirir. Avrupa'daki problem basit; böcekler şu anda gıda üreten hayvanlar olarak sınıflandırılmış durumda, yani böcekleri beslemek zorundasınız. Gübrenin ve gıda atıklarının yem amaçlı olarak gıda üreten hayvanlara verilmesi yasak. Bunlar AB'de böcek üretimini diğer yerlerdekine göre daha az rekabetçi hale getiriyor. Yine de böcek sektörüyle yakın çalışıyoruz ve danışmanlık yapıyoruz, yem şirketlerimiz böcekler için yem formülasyonu yapıyor. Diğer alternatif kaynaklar hakkında da düşünmeliyiz; tek hücreli proteinler ve algler akuakültürde geniş çapta kullanılıyor ve büyük potansiyele sahipler.

Diğer yandan mineral tarafında fosfatlar sınırlı kaynaklar, bunları mineral olmayan kaynaklardan geri kazanmanın yollarını araştırmamız gerekiyor. Bunlar döngüsellik açısından önemli konular. Bu çalışmaları yaparken dikkat etmemiz gereken en önemli konu yem güvenilirliği olmalıdır. FEFAC'taki 30 yılım boyunca yem sektörünü atık tanımından kurtarmak için çok zaman harcadım. Kimsenin bizi tekrar atık grubuna sokmasını istemem. Çünkü yaşadığımız yem güvenliği sorunlarının %90'ı atıkla başladı, bu yüzden yem ve atık arasındaki sınır konusunda çok dikkatli olmalıyız.

Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısından sonra Avrupa için zor bir öğrenme süreci oldu. Enerji fiyatları yükseldi, gübre fabrikaları kapandı. Avrupa'yı bu anlamda yeniden güçlendirmek için yenilenebilir kaynakların kullanımını arttırmamız gerekiyor. Biyogaz, metan üretimi gibi amaçlara yöneldiğinizde biyogaz üretimini 2030'a kadar kat kat arttırmamız gerekiyor. Fakat bunun için biyokütleye ihtiyacınız var. Avrupa'da bugüne kadar biyokütlenin erişilebilirliğinin ne kadar olduğu hakkında bir bilgi yoktu. Fakat şu an gözümüzün önünde olan büyük sorundan kimse bahsetmiyor, bugün en büyük biyokütle kullanıcısıyız.

Avrupa'da bugün biyoetanol, biyodizel kullanımı düşünüldüğünde biyoenerjinin %40'tan fazlası biyokütlenin %23'ünü kullanıyor. Birinci nesil biyoyakıtlar, biyokütle enerjisinin çok önemli bir kullanıcısı. Elbette biyolojik maddelerin gıda ve gıda dışı kullanımı da diğer önemli bir kalem. Dolayısıyla biyokütle için büyük mücadele vermemiz gerekiyor.

İlk hesaplamalara dayanarak, biyokütle kullanılabilirliği hakkında güvenilir tahminler sunmamız gerekiyor. Biyoyakıt sektörü için tüm yan ürünlerimiz atık olarak görülüyor, oysa biz katılmıyoruz. Bunlar işimiz için değerli bileşenler. Bu ürünlerin nasıl adlandırılacağı, sınıflandırılacağı, erişilebilirlik ve kullanımının ölçümü konusunda bir tartışma yapmalıyız.

Biyoetanol endüstrisi kullanım ve çıktı açısından biyokütle sektörünün en kapsamlı kullanıcısı. Çünkü yem olarak kullandığımız DDGS'in de en bü-

yük üreticisi. Kanola küspesi ve soya küspesi üretimi açısından biyodizel de endüstrimiz için çok önemli. Ne kadar kullandığımız ve ürünler açısından çıktılar nelerdir konusunda güvenilir tahminler sunmamız gerekiyor. Bu, istemeden oluşabilecek olumsuz sonuçlardan kaçınmak için çok önemli. AB enerji bağımlılığını azaltmak istiyorsa, bir bağımlılığı diğer bağımlılığa dönüştürme hatasını yapmamalıdır.

Fakat bizler çözüm üreticileriz ve elimizdeki durumu iyi değerlendirmemiz gerekiyor. Tüm sektörler açısından etkileri, pozitif ve negatif yanlarını ortaya koymamız gerekiyor. Hayvan besleme tarafında yemleme stratejileri ve sektörümüzün etkilerini anlatan detaylı bir sürdürülebilirlik dokümanı hazırladık. Bağımlılık konusu proteine geldiğinde GM konusuna da değinmemiz gerekiyor. Bu konu Avrupalı politika yapıcılar tarafından tam olarak anlaşılamamış durumda, GM bitkilere bağlı durumdayız ve bu bitkilerin ithalatı olmadan hayvanlarımızı besleyemeyiz. Karma yemlerimizin neredeyse %80'i GM materyallerden oluşuyor. Medya ne söylerse söylesin kusursuz bir şekilde etiketleniyor, değerlendirmeleri yapılıyor. Tüketiciler genel olarak yemde kullanımını çok önemsemiyorlar. Bazı tüketiciler organik tercih edebilir, böyle seçenekler de sunuyoruz.

Soya üretimi konusunda biraz yol aldık, 10 yıl öncesine kıyasla neredeyse üretimimiz 2 katına çıktı. Şu an yerli üretimimiz %9 civarında, daha gidecek yolumuz var. AB, protein bitkileri açısından yerli üretimini arttırmak için elbette daha fazlasını yapabilir.

Kaynak tarafına geldiğimizde, Avrupa içindeki ve dışındaki tüm ortaklarımızın gelişmesini sağlamamız gerekiyor. Örneğin USSEC bunun bir örneği, ortak sorumlu soya kaynakları kılavuzu neredeyse on yıldır kullanımda. Cenevre'deki Dünya Ticaret Konseyi (ITC) ile bir USSEC'in SSSPI de dahil soya programları ile ilgili anlaşmamız var, tedarikçilerimizi ormansızlaşma standartlarına uymaya zorluyoruz. Ormansızlaşma açısından AB mevzuatının ötesinde ormansızlaşma standartlarına uyup uymadıklarını soruyoruz. İyi haber şu ki AB ve ABD soyası zaten ormansızlaşma koşullarına tam olarak uygun. Tedarik zinciri ortaklarımızın olabildiğince bu kurallara uyması için çalışıyoruz ve soya kaynağı kılavuzumuzu da bu uyumun sağlanması için bir geçiş aracı olarak görüyoruz. Üye devletler de bu kılavuzları uygulamaya aldılar çünkü sadece soyada değil üçüncü ülkelerden gelen kahve, kakao gibi diğer ürünlerde de gelecekte pazara ve ürünlere erişimde sıkıntılar yaşanabileceğinin farkındalar. Brüksel bürokratları bunu şu an önemsemiyorlar fakat yılsonunda masada kahve bulamadıkları zaman bu sorunla yüzleşecekler. Kahve, kakao ve diğer sektörler açısından bu durum önemli bir sorun teşkil ediyor.

Bu nedenle tedarikçileri ve yöneticileri gönüllü olarak FEFAC Soya Kaynakları Kılavuzuna uygun çalışmaya teşvik etmemiz gerekiyor.

Önümüzdeki 5 yıl için stratejik ajandamıza baktığımızda güzel haberler var. Soyanın ayak izi hala hedeflendiği gibi. Yerli üretime geçelim elbette ama geçtiğimiz 20 yıla baktığımızda soya kullanımının durağan seyrettiğini fakat karma yemin %30-40 oranında artış gösterdiğini görüyoruz. Kolza, ayçiçeği küspesi gibi alternatif materyallerin kullanımının artması nedeniyle soyaya bağımlılığınız zaten azaldı, inanıyoruz ki proses ve genetik teknolojilerinin gelişmesinin avantajını bu şekilde kullanmaya devam edeceğiz. Bazı birliklerimiz bu yan ürünlerin rasyonlara %50-60-70 oranlarında dahil edilmesini hedeflediklerinden bahsediyorlar. Bunu sürdürülebilirliğin itici güçlerinden birisi olarak görüyoruz. Çünkü yan ürünler ne kadar fazla kullanılırsa ayak izi de o kadar az olacaktır.

Büyük veri: Tüm bileşenlerimizin ayak izi bilgilerini toplamalıyız. ABD, Kanada ve Avrupa'dan meslektaşlarımızla yem yaşam döngüsü veri tabanının oluşturulması konusunda bir çalışma yapıyoruz. Sanıyorum böyle global bir çalışma sadece tarım-gıda sektöründe var. GFLI, 1800'in üzerinde veri noktasından mısır, soya, vb. bileşenlerimizin ayak izlerini topluyor. Bu verileri kullanarak tedarikçiler de ayak izlerini hesaplıyor. GFLI hesaplama metodolojisi konusunda hala alınacak yol olsa da bu sistemi iyileştirmek ve ayak izlerini azaltmak için hep birlikte hareket etmemiz gerekiyor. Birlikte yeşil etiketleme konusunda bir kılavuz hazırlıyoruz, yılsonunda yayınlanacağını umuyorum.

UN | YEM | BAKLİYAT & PİRİNÇ | MAKARNA & BİSKÜVİ | MISIR & İRMİK

IDMA RUSSIA

ULUSLARARASI UN, YEM, MISIR, İRMİK, PİRİNÇ, BULGUR DEĞİRMEN MAKİNALARI & BAKLİYAT, MAKARNA, BİSKÜVİ TEKNOLOJİLERİ FUARI

10-12 NİSAN 2025

CROCUS EXPO MOSKOVA/RUSYA

www.idmarussia.com

idmaexhibition

Destekleyenler

RUSSIAN GRAIN UNION

TABADER

Organizatör

HAGE HIGH AIMS, GREAT EXHIBITIONS

IDMA

sen agro

3. ULUSLARARASI TARIM MAKİNALARI, EKİPMAN VE TEKNOLOJİLERİ FUARI

19-21 HAZİRAN 2025

DAKAR SENEGAL

CENTRE DES EXPOSITIONS DE DAKAR DIAMNIADIO

www.senagroexpo.com

info@senagroexpo.com

Organizatör

HAGE HIGH AIMS, GREAT EXHIBITIONS

senagroexpo

hageexhibition

3. OTURUM
6.SUNUM

"YEM HAMMADDELERİ TİCARETİNDEKİ EĞİLİMLER"

KONUŞMACI: PEDRO NONAY (GLOBAL TARIMSAL EMTİA UZMANI)

Bugün maliyetlerinizin %60-80'ini oluşturan hammaddeler konusundaki trendlerden bahsedeceğim. Türkiye ve Dubai yeniden dünyanın hammadde ticaret kavşağı olmaya başladı. Bugün nereye gidiyoruz, neler yapıyoruz, neleri sürece dahil etmeliyiz gibi konulardan bahsedeceğim.

Bana göre Türkiye'de bir paradoks var, Avrupa'da Türkiye'nin durumuna benzer sadece İspanya var. Bunu neden Türk paradoksu olarak adlandırıyorum? İthal ettiğiniz hammaddelerin neredeyse %60'ını yeniden ihraç ediyorsunuz.

İthal ettiğiniz ürünlerle başlayacak olursak, "Toll Model" olarak isimlendirilen şekilde ihraç ediyorsunuz. Buğday ithal edip, dünyaya un ihraç ediyorsunuz. Burada 6-7 milyon tondan bahsediyoruz ki bu küçük bir rakam değil. Burada ilk riskiniz ortaya çıkıyor. Eğer Rusya birdenbire un ihraç etmeye karar verirse, bir sorunla karşılaşabilirsiniz. Çünkü Rusya gelecekte enerji ve hammaddeler açısından çok rekabetçi bir hal alacak, eğer ürünlerini işleyerek satmaya başlarlarsa bu sizin için önemli bir sorun yaratabilir. Bu belki çok kısa zamanda gerçekleşmeyebilir ama orta vadede bu gerçekleşecek.

Diğer taraftan bu paradoks içerisinde ithal ettiklerinizin üçte birini doğrudan yeniden ihraç ediyorsunuz. Bu aktarma modeli de Türkiye'nin bölgedeki jeopolitik öneminden ve konumundan kaynaklanıyor. Aynı zamanda maliyet ve kurlar konusunda avantajınız var, işlemler açısından esneklik ve beceriye sahipsiniz, bu çok şey ifade ediyor. Gelecekle ilgili paradigmalar konusunda bazı öngörülerim var. Bunlardan ilki, iki kutuplu bir dünya. Bugüne kadar yapılan çalışmalar dağıldı, parçalandı. Bu da kutuplu bir dünyaya sebep oluyor. Yeni dünya sınırlar üzerinden geliyor. Bu iyi mi kötü mü bilemiyorum ama bu gerçek.

İkinci konu enerji dönüşümü ve geçişi. Ukrayna-Rusya'nın 2022 Şubat ayında başlayan gerginliği sırasında Avrupalı politikacılar, sanayicilere panik yapmamalarını ve gaz meselesini çözeceklerini söylediler. Fakat hangi maliyetle olacağını sormayı unuttular. Dünyada enerji konusunda büyük bir asimetri yaratıyoruz.

Enerji geçişi, yapılan analize göre 300 trilyon dolara mal olacak. Bugün dünyadaki tahıl ve şekerin %50'sini biyoethanol ve biyoyakıt üretmek için kullanıyoruz. Bu şekilde ham yağdan elde edilen enerjinin sadece %1'ini yerine koyabiliyoruz. Yani enerji geçişi ucuz, hızlı ve kolay olmayacak.

Son paradigma ise tarımsal savaş. Bu arada bence Türkiye bunun avantajını kullanıyor. Benim odak noktası olarak isimlendirdiğim ülkelerden birisiniz. Sizin için faydalı olabilecek pazarlardan faydalanabilmek için politik ya da ekonomik olarak konuşabiliyorsunuz ve bu iyi bir strateji.

Dünya Ekonomik Forumu, pek çok ülkenin önde gelen CEO'ları ile bir anket gerçekleştirdi. Türkiye'deki CEO'ların 2024 için ifade ettiği 5 önemli konu diğer ülkelerinkine göre çok farklı. Türk CEO'lar Dünya'daki CEO'lardan çok farklı fakat Brezilya CEO'ları ile aynı endişelere sahipler, bu ilginç. Çünkü dünyada en önemli endişe jeopolitikken, Türkiye'de en önemli endişeler ekonomik durum, göçler, vb. Ben bunu anlayamıyorum. Dünya üzerindeki akışın 2 yıllık geçmişiyle bugünü kıyasladığımızda bunun tamamen değiştiğini görürsünüz. Türkiye burada önemli bir noktada yer alıyor ve buradan fayda sağlıyor. İstanbul Boğazı yarın çok önemli bir hale gelecek, Panama Kanalında, Süveyş kanalında benzer problemleri yaşıyoruz. Burada hammaddelerle ilgili önemli bir sorun var. Güneyden amino asit getirilmeye çalışılırken gecikmeler yaşanıyor fakat İstanbul Boğazı kısmen kitlenirse ne olur? Pek çok yeni rotalar var. Bunlardan klasik olanı doğudan güneye gelen yoldur. Yeni yollar bulunması önem taşıyor. Biliyorsunuz Rusya 2015'ten bu yana Camal'dan (Rusya'nın kuzeyinde bulunan bir liman) yeniden ihraç edilen doğalgazın konulacağı alanların inşası için çok büyük miktarda yatırım yapıyor. İklim değişikliği nedeniyle, bu limandan geçiş 45 gün kadar sürüyor. Bu da doğudan kuzeye geçiş rotasında harcanan zamanın %60'ından fazlası demek oluyor.

Bundan sonraki dönemde tohum ve su savaşları ortaya çıkacak. Yeni rotalar diğer bir asimetri kaynağı yaratıyor. Süveyş kanalı Batılı şirketler için kısmen kapandığında, bazı ülkelerin gemileri yoldaydı. Bu yine dünyanın bir kısmı için avantajlı olurken, diğer kısmı için dezavantaj yaratarak bir asimetriye sebep oluyor.

Türkiye çok iyi bir örnek, Rusya savaşı başlamadan önce buğday için Rusya'ya 3 günde ulaşabiliyordunuz. Üç gün içinde ürün ulaştırabilmek gerçekten çok uygun bir imkândı. Güney Amerika'dan Avrupa'ya ürün ithal ediyorsanız bu 20 gününüzü alıyor ve 45 gün öncesinden planlama yapmanız gerekiyor. Kırılan tedarik zinciriyle ilgili risklere maruz kalıyorsunuz ancak bugün jeopolitik açıdan çok rekabetçi bir avantaja sahipsiniz.

Gıda güvencesi konusunda dünya daha fazla korumacı hale geliyor. İthalat ve ihracat konusunda belirsizlikler yaşanıyor. Tedarik zincirinde karmaşıklıklar var. Arz-talep durumunda kısa vadede ne olacağına bakarsak, yeni hammaddeler bulamazsak piyasada sorunlar var diyebiliriz. Çünkü piyasada talep çok fazla. Yeni hammaddelerin kullanımı konusundaki gelişmeleri takip etmeli ve potansiyellerini değerlendirmeliyiz.

Makro değerler açısından bu yıl çok önemli. Dünyanın neredeyse %60'ı seçime gidiyor. Dün büyük bir demokratik ülke olan Hindistan'da en büyük seçim başladı, yaklaşık 60 gün sürmesi bekleniyor. Hayal edebiliyor musunuz, oy kullanma büroları 60 gün açık olacak. Oy kullanma hakkına sahip 1 milyardan fazla insan var. Rusya'da, Ukrayna topluluğunda, Hindistan'da, ABD'de seçimler var.

Faiz ve enflasyon düşüş yolunda beklediğimizden daha yavaş ilerliyor. Çin'in büyümesi burada kritik konulardan birisi. Talebin, lokomotifi olan Çin'de düşmesi tüm tarımsal hammaddeleri etkiliyor, bu konuya dikkat etmemiz gerekiyor.

Üzerinde durulması gereken bazı konulardan daha bahsedeceğim. Eğer Ukrayna AB'ye girerse bu kısım çok zorlu olabilir. Ukrayna üretim fazlası olan bir ülke olduğu için Ukrayna'ya komşu Avrupa ülkelerini iki kısma ayı-

rabilir. Çünkü Akdeniz ülkeleri olan AB ülkeleri gerçekten hammadde yönünden eksiklik yaşarken, kuzey ve orta Avrupa ülkeleri net üretim fazlası veriyor ve bunların arasına yeni bir üretim fazlası olan ülke eklenecek. Bu konu iyi analiz edilmeli çünkü bu, dengeleri değiştirebilecek bazı sonuçlar doğurabilir. Elbette tehdit yaratan her şey aynı zamanda bir fırsatta yaratır ve siz Türkler tehdidi bir fırsat olarak kullanabiliyorsunuz.

Gıda güvencesi ve nüfus konusu da dikkate alınması gereken önemli hususlar. Nüfustaki büyüme eğilimini biliyoruz, ama bunun diğer alt kriterlerde dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekiyor. Nüfusun büyük kısmı Afrika, Hindistan ve Çin'de. Mevcut büyüme hızını sürdürmek için bir kadının iki doğum yapması gerekiyor fakat bu sayı azalıyor, pek çok ülkede yaşlanma var. Nüfustaki bu değişim de tüketimi ve işimizi nasıl organize edeceğimize dair odaklandığımız konuları değiştiriyor.

İşinizle ilgili bir yöne giderken, gittiğiniz yönden yüzde yüz emin olmadığınız bir durumda kaldınız mı? Şu anda dünyada pek çok ülkede bu durum yaşanıyor. Yeniden hesaplamalar yapmak için bir yol haritası belirlemeliyiz. Yeni gerçekleri etkileyen, değerlendirilmesi gereken çok fazla faktör var. Bu nedenle yeni gündem konularına adapte olmamız gerekiyor. Bizi bekleyen zorlukların bir kısmını burada özetlemeye çalıştım. Bunlar; dünyadaki nüfus, lojistik ve üretim açısından görülen asimetri, dengeleri değiştiren Çin talebi. Demokrasi artık dünyada çökmeye başladı, yeni politik sistemler farklı tipteki kararları farklı hızlarda alabiliyor, buna otokrasi diyoruz. Bu bazı durumlarda zorluklar yaratabilirken, idare edebilirseniz bazı durumlarda fırsatlar da ortaya çıkarabiliyor. İnsanlarla ilgili yeni kaynaklar, yeni yetenekler geliştirmemiz gerekiyor, yapay zekânın kullanımı bunlardan bir tanesi. Teknoloji kullanımının geliştirilmesi de adapte olmamız gereken konular arasında.

Dikkate alınması gereken üç noktadan bahsedeceğim: İzlenmesi gereken Enflasyon, Rusya'nın Ukrayna'ya Saldırısı ve Inovasyon.

Dikkatle izlenmesi gereken diğer üç önemli başlık da şu şekilde: Tehditlerin fırsatlara çevrilmesini sağlayabileceğiniz Asimetri, çift kutuplu hale gelen Dünya ve Çin, Çin, yine Çin…

Türkiye'nin belki kısa vadede değil ama orta vadede un sektörüne dikkat etmesi gerekiyor. Çok iyi bir şekilde destek veriliyor, ithalat modeliyle hammadde getirip ihraç ediyorsunuz, bu durumun bir değerlendirilmesi gerekiyor. Diğer sektörlerden de çok fazla yan ürün aldığınız için yem sektörü açısından bazı sonuçları olabilir.

Esas zorluğa gelirsek, üç kelimeyle "verilerin bilgiye dönüştürülmesi" ve buna uygun aksiyon alınması çok kritik bir konu. Bu konuyla ilgili olarak dünyanın belirli yerlerinde çok güçlü bir vizyon var ve işlerimiz için rüya gibi bir gelişme ama sadece rüyalarda yaşayamazsınız, bununla ilgili harekete de geçmek gerekiyor.

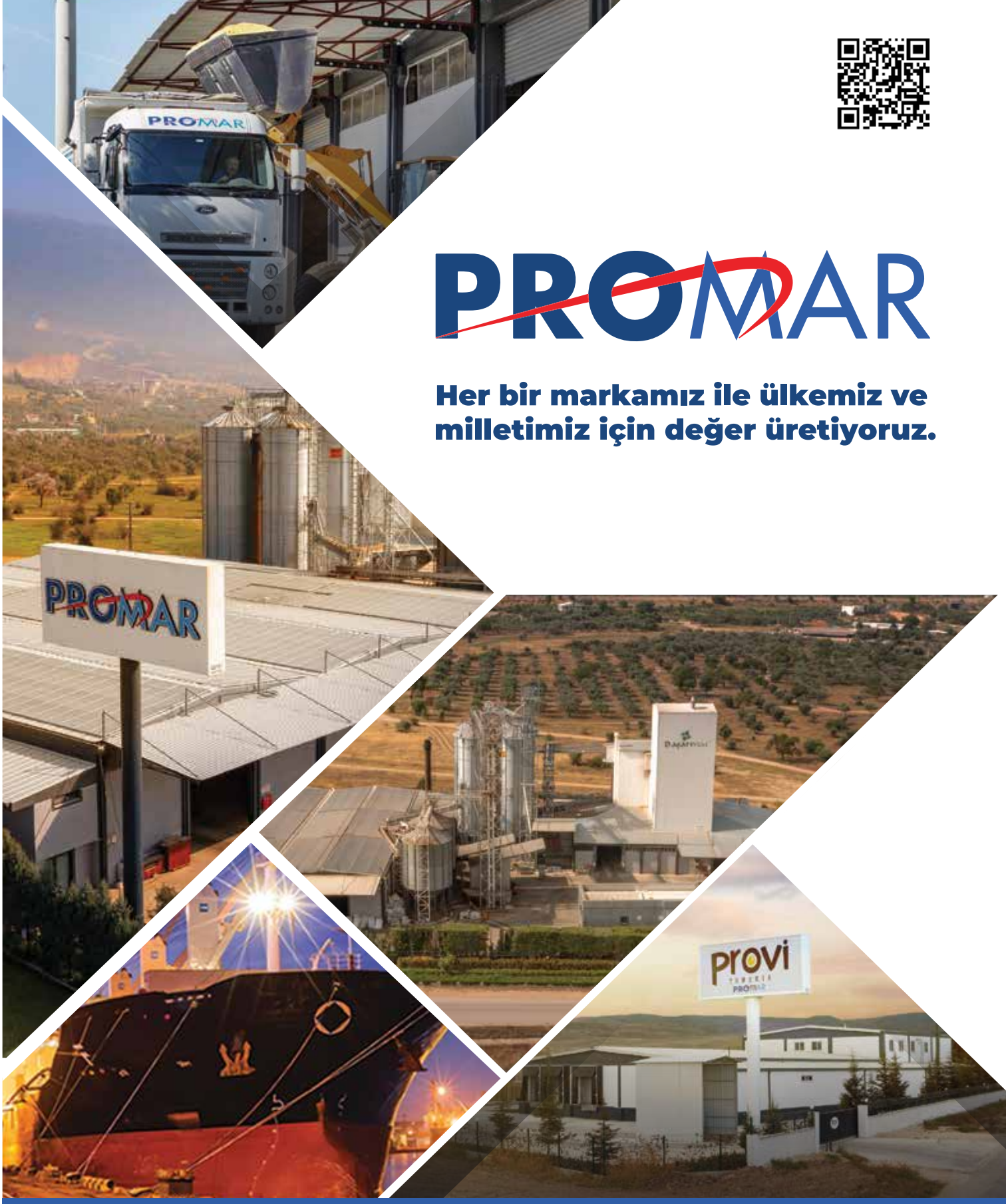

PROMAR

Her bir markamız ile ülkemiz ve milletimiz için değer üretiyoruz.

www.promargida.com promargida

PROMAR GIDA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

PROMAR TARIMSAL ÜRÜNLER DIŞ TİCARET VE SAN. A.Ş.

BaşarıYem.

provi www.proviyumurta.com.tr

AFYON ENERJİ & GÜBRE

SEKA GLOBAL

HER ZAMAN YANINIZDA

YENİ NESİL HAMMADECİLİK

KOŞULSUZ MÜŞTERİ MEMNUYETİ

ÜRÜNLERİMİZ

AYÇİÇEK TOHUMU KÜSPESİ | MISIR GLUTENİ UNU | MISIR | BUĞDAY KEPEĞİ | RAZMOL | FULLFAT BUĞDAY | PALM | MISIR KEPEĞİ | DDGS | KANOLA KÜSPESİ | SOYA KÜSPESİ | PİRİNÇ KEPEĞİ ARPA | HAM SOYA YAĞI | PALM KÜSPESİ | SOYA FASÜLYESİ

T : +90 312 284 03 23 F : +90 850 220 70 57

www.sekaglobal.com.tr

Fatih Sultan Mh. 2720 Sk. HL Ofis Blok No: 4/A İç Kapı No: 35 Etimesgut/ANKARA

Değirmencilik Sektörünün Yükselen Değeri

Makine sektörünün
İLK
10
AR&GE lideri arasında

Nisan 2022'den bu yana halka arz edilen ilk ve tek Türk değirmen makineleri üreticisi olan İmaş, bugün un ve yem değirmenciliği teknolojilerinde önde gelen küresel markalardan biri olma vizyonuna doğru hızla ilerliyor.

30 yılı aşkın bilgi birikimi ve tecrübenin, yeni yaklaşım, daha büyük ekip ve gelecek yatırımlarıyla 'Yeni Sinerji' oluşturuyor.

Bizi takip edin
Linkedin:

Milleral | Viteral | Steral | PRO SUPPORT

imas
INTEGRATED MACHINERY SYSTEMS

yemtar

ŞANZIMANLI PELET PRESİ

%96 AKTARIM VERİMİ

Yüksek verimli şanzıman teknolojisiyle %96 aktarım verimi, daha düşük enerji tüketimi ve daha yüksek üretim!

yemtar
Limitless Solution

Yem-Vit
Powered by DEVENISH
Beyond Nutrition

NeoPro ile ilgili daha fazla bilgi almak için;

(+90) 232 877 25-26-27

info@yemvit.com.tr

www.yemvit.com.tr

YENİ NESİL

HAMMADDE

İlk günkü heyecan ve azimle, Tekkeli Gıda San. ve Tic. A.Ş. Türkiye'nin En Büyük İlk 500 Şirketi arasında.

Tekkeli®

www.tekkeli.com.tr | info@tekkeli.com.tr

15. TUYEM
ULUSLARARASI YEM KONGRESİ
VE YEM SERGİSİ

Yem Sektörünün Buluşma Noktası

20 NİSAN 2024

GALA VE PLAKET TÖRENİ

GALA VE PLAKET TÖRENİ 2024

ADM
tiryaki
PROMAR
USSEC
15. TUYEM
ULUSLARARASI YEM KONGRESİ
VE YEM FUARI

ŞIŞECAM
USSEC
SURMELİ
yemtar

GALA VE PLAKET TÖRENİ 2024

abalıoğlu yağ

abalıoğlu
BAHA
İPEK

abalıoğlu yağ
ADM
C.P.YEM
seçer

abalıoğlu
ALTINBİLEK®
İPEK

ALTINBİLEK®

ALTINBİLEK®
C.P.YEM
IDMA

ALTINBİLEK®

ALTINBİLEK®

ALTINBİLEK®

ALTINBİLEK

ALTINBİLEK

GALA VE PLAKET TÖRENİ 2024

abalıoğlu
IDMA

ALTINBİLEK®
C.P.YEM
iff

ALTINBİLEK®
C.P.YEM
IDMA

ALTINBİLEK
iff

ALTINB
BAHA
TARIM
iff

ALTINBİLE

5

ALTINBİLEK

abalıo
ALTINBİ
BAHA
iff

abalıoğlu
ADM
tiryaki
ALTINBİLEK
15. TUYEM

VAMOS

KALİTENİN TECRÜBEYLE BULUŞTUĞU ADRES

Güven
Güven ve kaliteyi ikna ile değil deneyimleyerek anlarsınız. Başarı ise bu deneyimlerin sonucudur.

Tecrübe
Sektörde 30 yıla yaklaşan tecrübemiz ve kaliteli hizmet anlayışımız ile iş ortaklarımızla uzun vadeli çalışıyor, müşterilerimize değer katıyoruz.

Sürdürülebilirlik
Doğal kaynakların sınırsız olmadığını biliyor, insan ve hayvan sağlığını koruyan, çevre dostu sürdürülebilir uygulamalar yürütüyoruz.

Kalite
Kalite ve üstün hizmet anlayışıyla sektörde fark yaratıyor, kaliteyi profesyonel hizmetle buluşturuyoruz.

ÜRÜNLERİMİZ

Ayçiçeği Küspesi

Ayçiçek Kabuğu

Soya Küspesi

Soya Fasülyesi

Mısır DDGS

Caddebostan Mah. Bağdat Cad. Kantarcı Rıza Sok. No:1/3 Erenköy . Kadıköy . İstanbul Tel: +90 (216) 360 39 19

www.vamostarim.com

Tekkelioğlu®

ÜRÜNLERİMİZ

- Ayçiçek tohumu küspesi
- Ayçiçek Kabuğu
- Buğday Kepeği
- Razmol/Bonkalit

- Soya Fasulyesi
- Soya Küspesi
- Soya Kabuğu
- Ham Soya Yağı
- Fullfat

- Mısır
- Ddgs
- Mısır Gluteni
- Mısır Kepeği
- Mısır Özü Küspesi

- Aspir küspesi
- Arpa
- Kanola Küspesi
- Pirinç Kepeği
- Mercimek Kepeği

Detaylı Bilgi ve İletişim İçin:

0(342) 502 04 12

tekkelioglu.com

GALA VE PLAKET TÖRENİ 2024

Kaya Palazzo Golf Resort Hotel
Belek – Antalya

"MERKEZ TÜRKİYE"
18-21 Nisan / April 2024
Kaya Palazzo Golf Resort Hotel
Belek – Antalya

MERKEZ TÜRKİYE

TÜYEM

TUYEM
15.

GALA VE PLAKET TÖRENİ 2024

MERKEZ TÜRKİYE

5
abalıoğlu yağ
ALTINBİLEK
TÜYEM
MERKEZ TÜRKİYE

SEKA GLOBAL
tiryaki
15. TUYEM
ULUSLARARASI YEM KONGRESİ
VE YEM SERGİSİ
ŞİŞECAM
USSEC
MERKEZ TÜRKİYE

SUNAR

50. yıl SUNAR

1974'TEN BERİ

Sürdürülebilirlik vizyonu ışığında
gücümüzü topraktan alıyoruz

INTERNATIONAL TASTE INSTITUTE 2024 BRUSSELS

Uluslararası Lezzet Enstitüsü
Lezzet Ödülü

WORLD FOOD DAY 16 OCTOBER

Birleşmiş Milletler Gıda ve
Tarım Örgütü **FAO Madalyası**

SUNAR UN&YEM sunarunveyem.com.tr | SUNAR MISIR sunarmisir.com.tr | NÇS ncstarim.com.tr | ELİTA elitagida.com.tr | SUNAR PAZARLAMA sunarpazarlama.com.tr | SUNAR NP sunarnp.com.tr

İPEK YEM
Besleme Uzmanı

İPEK GRUBU 2023 İŞ HACMİ
1.106.933 TON

İPEK YEM VE GIDA SAN. TİC. A.Ş. Telefon: (0342) 241 52 90 ipek@ipekyem.com

www.ipekyem.com

At ANDRITZ, our aim is to give every animal feed miller the optimal combination of feed quality, safety, and capacity utilization. Whether you're looking to achieve a unique nutrient blend, lower operating costs, or achieve complete feed traceability, we have your needs covered from raw material intake to bulk loading of finished feed. Whatever your ambitions, our market-leading solutions and aftermarket services can help you get there.

So put our process knowledge to work, and let's talk productivity. Find out how our worldclass solutions can feed the future of your business at andritz.com/ft.

ENGINEERED SUCCESS

ANDRITZ FEED & BIOFUEL A/S / andritz-fb@andritz.com
www.andritz.com/feed-and-biofuel-en

ANDRITZ

meko

Akıllı Otomasyon Sistemleri ile Üretiminizi Kontrol Edin

Control Your Production with Intelligent Automation Systems

- **Yem Fabrikası Otomasyonu** Feed Mill Automation
- **Endüstriyel Otomasyon Sistemleri** Industrial Automation Systems
- **Çelik Silo Otomasyonu** Steel Silo Automation
- **Un Fabrikası Otomasyonu** Flour Mill Automation
- **Balık Yemleme Otomasyonu** Fish Feeding Automation

Merkez Ofis / Head Office
Çetin Emeç Bulv. Lizbon Cad. 36/B
Öveçler Ankara TURKEY 06460
T: +90 312 472 92 52 (pbx)
F: +90 312 472 92 57

Atölye / Workshop
1213. Sokak 7/A Ostim
Ankara TURKEY 06374

İstanbul Ofis / Istanbul Office
Ataköy 7-8-9-10 Kısım Mahallesi Çoban Çeşme
E5 Yan Yol Caddesi Ataköy Towers A Blok No: 20 Kat: 6
Bakırköy İstanbul TURKEY
T: +90 212 706 14 38 / T: +90 533 737 19 36
F: +90 850 724 00 35

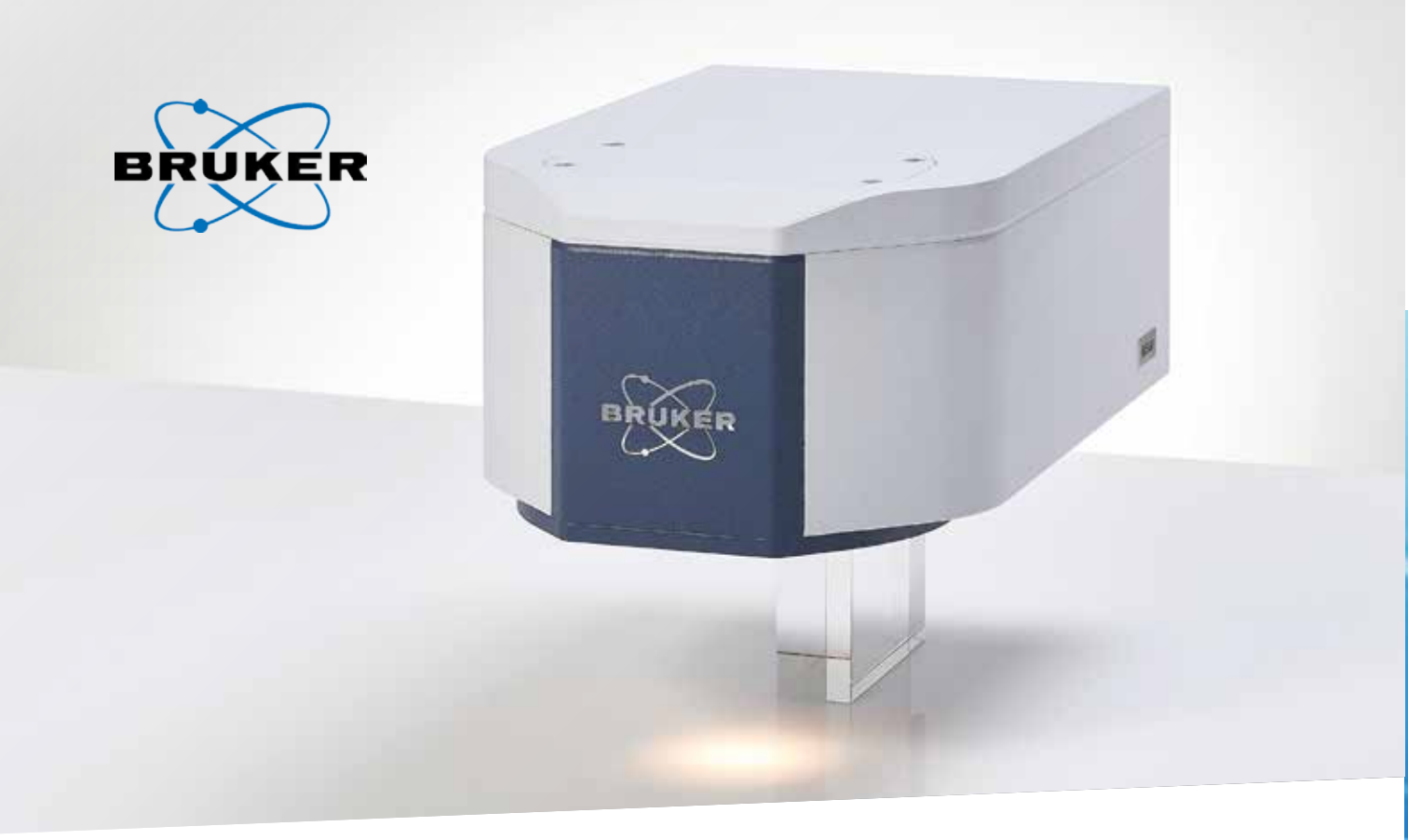

BEAM

FT-NIR Gücü ile Proses Takibi

BEAM, FT-NIR spektroskopinin tüm gücünü ortaya çıkaran ve proses kontrolü bir üst seviyeye taşıyan ilk özel spektrometredir.

BEAM, gerçek zamanlı olarak doğrudan izleme yaparak üretiminizden en iyi şekilde veri almanıza yardımcı olur ve proses verimliliğinizi arttırır. Katı ve yarı katı malzemeler için optimize edilmiş olan bu cihaz boru hatlarına, besleme hunilerine ve taşıyıcı bantlara kolayca monte edilebilir.

Sadece FT-NIR sistemlerinde bulunan tam spektral NIR aralığını kullanan BEAM, geleneksel tek noktalı analizörlerin çoğunun ulaşamayacağı uygulamalarda ustalaşmıştır. Yüksek çözünürlüğü ile size en doğru sonuçları garanti eder.

Detayli bilgi icin: **www.bruker.com/BEAM**
www.takimya.com

TA Test Analiz
Laboratuvar & Proses Analitik Teknolojiler

Innovation with Integrity